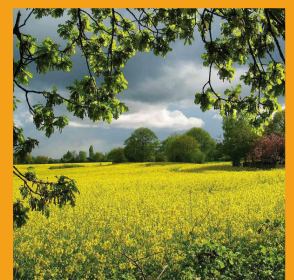

Водич

КРОЗ ПРЕГОВОРЕ

СРБИЈЕ И ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Република Србија
Влада
Канцеларија за европске интеграције
Republic of Serbia
Government
European Integration Office

ВОДИЧ

КРОЗ ПРЕГОВОРЕ СРБИЈЕ И ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Република Србија
Влада
Канцеларија за европске интеграције

Republic of Serbia
Government
European Integration Office

Издавач
Република Србија - Влада
Канцеларија за европске интеграције

За издавача
Ксенија Миленковић

Аутори (по азбучном реду)
Бранко Будимир
Оливера Виторовић
Данијела Гвозденовић Вујадиновић
Ивана Ђурић
Биљана Ђусић Радмиловић
Јелена Живковић
Владимир Међак
Сања Мрваљевић Нишавић
Драгана Радојичић Филковић
Милица Сарачевић
Александра Секуловић
Тиса Чаушевић

Рецензент
проф. др Драгица Вујадиновић

Уредник
Ивана Ђурић

Лектор
Јелка Јовановић

Илустрације, графичка обрада и штампа
Екселзиор, Нови Београд

Тираж
250 примерака
ISBN 978-86-84979-60-7

УВОД	7
ЗАШТО СУ ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ ВАЖНЕ ЗА СРБИЈУ?.....	8
ХРОНОЛОШКИ ПРЕГЛЕД.....	11
ШТА ЈЕ ПРЕДМЕТ ПРЕГОВОРА О ЧЛАНСТВУ У ЕУ?	13
КО СУ АКТЕРИ ПРЕГОВОРА?.....	17
ФАЗЕ ТОКОМ ПРИСТУПНИХ ПРЕГОВОРА	18
ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА ВОЂЕЊЕ ПРИСТУПНИХ ПРЕГОВОРА	26
ПРЕГОВАРАЧКА ПОГЛАВЉА	
ПОГЛАВЉЕ 1 – СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ РОБЕ.....	32
ПОГЛАВЉЕ 2 – СЛОБОДА КРЕТАЊА РАДНИКА.....	35
ПОГЛАВЉЕ 3 – ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА.....	38
ПОГЛАВЉЕ 4 – СЛОБОДА КРЕТАЊА КАПИТАЛА	41
ПОГЛАВЉЕ 5 – ЈАВНЕ НАБАВКЕ	44
ПОГЛАВЉЕ 6 – ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА.....	46
ПОГЛАВЉЕ 7 – ИНТЕЛЕКТУАЛНА СВОЈИНА.....	48
ПОГЛАВЉЕ 8 – КОНКУРЕНЦИЈА.....	50
ПОГЛАВЉЕ 9 – ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ.....	53
ПОГЛАВЉЕ 10 – ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ.....	55
ПОГЛАВЉЕ 11 – ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ	58
ПОГЛАВЉЕ 12 – БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА	60
ПОГЛАВЉЕ 13 – РИБАРСТВО	62
ПОГЛАВЉЕ 14 – ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА	63
ПОГЛАВЉЕ 15 – ЕНЕРГЕТИКА.....	66
ПОГЛАВЉЕ 16 – ОПОРЕЗИВАЊЕ	69
ПОГЛАВЉЕ 17 – ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА	71
ПОГЛАВЉЕ 18 – СТАТИСТИКА	73
ПОГЛАВЉЕ 19 – СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ.....	75
ПОГЛАВЉЕ 20 – ПРЕДУЗЕТНИШТВО И ИНДУСТРИЈСКА ПОЛИТИКА	77

САДРЖАЈ

ПОГЛАВЉЕ 21 – ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ	80
ПОГЛАВЉЕ 22 – РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА СТРУКТУРНИХ ИНСТРУМЕНАТА.....	82
ПОГЛАВЉЕ 23 – ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА.....	84
ПОГЛАВЉЕ 24 – ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ.....	87
ПОГЛАВЉЕ 25 – НАУКА И ИСТРАЖИВАЊЕ	91
ПОГЛАВЉЕ 26 – ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА	93
ПОГЛАВЉЕ 27 – ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	95
ПОГЛАВЉЕ 28 – ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА	97
ПОГЛАВЉЕ 29 – ЦАРИНСКА УНИЈА	101
ПОГЛАВЉЕ 30 – ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ С ИНОСТРАНСТВОМ.....	102
ПОГЛАВЉЕ 31 – СПОЉНА, БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА.....	104
ПОГЛАВЉЕ 32 – ФИНАНСИЈСКИ НАДЗОР.....	106
ПОГЛАВЉЕ 33 – ФИНАНСИЈСКЕ И БУЏЕТСКЕ ОДРЕДБЕ	108
ПОГЛАВЉЕ 34 – ИНСТИТУЦИЈЕ	110
ПОГЛАВЉЕ 35 – ОСТАЛА ПИТАЊА.....	112
УЛОГА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА У ПРЕГОВОРИМА	114
ШТА СМО НАУЧИЛИ ОД ЗЕМАЉА КОЈЕ СУ СЕ ПРИДРУЖИЛЕ ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ – КАКО СЕ НА НАЈБОЉИ НАЧИН ИЗБОРИТИ ЗА ИНТЕРЕСЕ СВОЈЕ ЗЕМЉЕ У ПРЕГОВОРИМА С ЕУ?	117
КОРИСНИ ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ	118

Поштовани, пред Вама се налази Водич кроз преговоре Србије и Европске уније. Основни циљ овог водича је да Вас упозна с предметом, принципима, фазама и динамиком приступних преговора, актерима преговора, садржајем преговарачких поглавља, условима за чланство, као и да одговори на питање шта доноси чланство у Европској унији. Након отпочињања преговора с ЕУ добро припремљена администрација и адекватно информисана јавност постају битан фактор успешности Србије у вођењу преговора.

Овај водич представља део програма Канцеларије за европске интеграције намењен припреми и јачању административних капацитета за процес преговора Србије и ЕУ, као и информисању јавности о приступним преговорима. Државни службеници директно укључени у преговарање, академска заједница, привредници, представници синдиката и невладиног сектора, као и сви заинтересовани грађани имају могућност да помоћу овог водича провере и унапреде своје знање о преговарачком процесу.

Водич је доступан и у електронском облику на веб-страници Канцеларије за европске интеграције (<http://kurs-pregovori.seio.gov.rs/>).

Препоручујемо и да претходно на истој веб-страници погледате курсеве АБЦ Европске уније (<http://obuka.seio.gov.rs/>) и Споразум о стабилизацији и придруживању (<http://obuka-ssp.seio.gov.rs/>), јер су знања која садржи овај курс надоградња претходна два.

ЗАШТО СУ ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ ВАЖНЕ ЗА СРБИЈУ?

Истраживања јавног мњења о ставовима грађана о Европској унији, која Канцеларија за европске интеграције Владе Србије редовно спроводи од 2002. године, указују на занимљиву чињеницу. Велика већина и оних који подржавају чланство Србије у ЕУ и оних који се томе противе спремно признаје да није довољно информисана о томе какве ће ефекте чланство имати на њих лично, као и на нашу земљу. Истовремено, грађани изражавају жељу да сазнају нешто више о овој теми.

ШТА ЧЕКА СРБИЈУ НА ПУТУ КА ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ?

Основни принцип приступања Унији јесте да држава која жели да постане чланица, а то значи и Србија, мора да прихвати и примени правне тековине ЕУ (*EU acquis*), као што су то учиниле све земље које су до сада приступиле Унији. Током преговарачког процеса не преговара се о томе које ћемо делове тог законодавства применити, већ о брзини којом ћемо ускладити свој правни систем с правним системом ЕУ. Другачије речено, законодавство Европске уније, које морамо усвојити и применити, представља модел по ком треба реформисати државу и друштво да бисмо се приближили ономе што је несумњиво циљ грађана Србије – живот у уређен(и)ј држави и друштву по узору на друге европске државе.

Стварање такве државе подразумева и поштовање онога што често називамо „европске вредности“. То су заправо вредности које су дефинисане у Повељи о основним правима: људско достојанство, једнакост, мир, слобода, солидарност, толеранција, права грађана и правда.

Ипак, важно је нагласити и да грађани Србије не морају да чекају дан када ће Србија постати чланица ЕУ да би осетили конкретне користи од придруживања и приступања Унији. Неке од тих користи већ сада осећају, а неке ће осетити током приступних преговора.

Ево и примера.

Потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) и Прелазног трговинског споразума (ПТС) привреди Србије је омогућено да извози робу у Европску унију без царина и ограничења за већину производа, од чега је српска привреда већ имала неоспориве користи. Спољнотрговинска размена највећа је с државама чланицама ЕУ и у првој половини 2015. износи чак 64,6% укупне трговинске размене наше земље са светом, а покривеност увоза извозом с ЕУ износила је у 2014. године 73,49% насупрот 44,4% у 2008, која је била последња година пре примене споразума.

Такође, међу захтевима које Европска унија поставља пред земље које желе да постану чланице налази се, на пример, и јачање капацитета и професионализација јавне администрације. За Унију је то важно пре свега зато да би будуће државе чланице заиста биле у стању не само да усвоје него и да у пракси спроводе законодавство ЕУ. Јачање капацитета јавне управе оснажује

такође њену способност да ефикасно спроводи и домаће законе, које је сама донела. Осим тога, Унија подстиче реформе у правцу јачања друштвене свести да државна управа постоји да би изашла у сусрет потребама грађана и привреде.

Вредан резултат досадашњег процеса приступања Србије ЕУ јесте и усвајање нових закона којима су основане и почеле су да раде независне институције. По угледу на остале европске државе, успостављено је неколико њих које омогућавају и ефикаснију и делотворнију контролу рада извршне власти, али и унапређују права грађана:

- *Комисија за заштиту конкуренције*, основана још 2005. године Законом о заштити конкуренције, којим је регулисана област заштите конкуренције на тржишту Републике Србије, а са циљем економског напретка и добробити друштва, и посебно ради користи коју од тога имају потрошачи. Усвајање антимонополског законодавства представља услов за интеграцију неке државе у ЕУ, а његова ефикасна примена предмет је сталног надзора надлежних тела ЕУ. У тренутку приступања Европској унији прописи ЕУ у овој области директно ће се примењивати на све субјекте у Србији, која ће имати најквалитетнију антимонополску политику;
- *Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности* (први пут изабран 2004. године; 2008. године његове надлежности су проширене и на област заштите података о личности) стара се о доступности информација од јавног значаја и надзире спровођење Закона о заштити података о личности.
- *Заштитник грађана (омбудсман)* први пут изабран 2007. године, има мандат заштите људских права и слобода, а посебно важну улогу има у унапређењу рада органа управе у смислу заштите тих права.
- *Повереник за заштиту равноправности* први пут изабран 2010. године, а његов задатак је спречавање свих видова, облика и случајева дискриминације по било ком основу (расе, језика, националне или етничке припадности, пола, инвалидитета, старости, сексуалности и др.);
- *Агенција за борбу против корупције*, која је почела да ради 2010. године са циљем стварања окружења које ће превентивно деловати против свих облика корупције, а уз значајне надлежности у контроли финансирања политичких странака и спречавању сукоба интереса.

Такође, у процесу европских интеграција Србије усвојен је и један од закона којима се коначно решавају и јасно дефинишу имовинскоправни односи у Србији. Усвајањем Закона о враћању одузете имовине и обештећењу 2011. године започела је реализација дуго очекиваног поступка реституције одузете имовине. Агенција је основана у јануару 2012. године, а задужена је за вођење поступка и одлучивање о захтевима за враћање имовине, те за ефикасно и законито спровођење поступка реституције.

ЗАШТО СУ ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ ВАЖНЕ ЗА СРБИЈУ?

ЗАШТО СУ ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ ВАЖНЕ ЗА СРБИЈУ?

Усклађивање са законодавством, прописима и стандардима ЕУ носи и одређене трошкове, било јавне, које су на терету држави и друштву, било оне које носе грађани. У финансијски и технички најзахтевније области свакако спада примена европских прописа у пољопривредној производњи и у заштити животне средине. Српски пољопривредници ће тек после приступања Србије Европској унији моћи да користе највећи део знатних субвенција ЕУ намењених онима који се на њеној територији баве пољопривредном производњом.

Имајући у виду све ово, Европска унија пружа земљама кандидатима, као што је Србија, и одређену финансијску помоћ током процеса приступања, и то пре свега путем механизма који се назива Инструмент за претприступну помоћ – ИПА (*IPA – Instrument for Pre-Accession Assistance*). Тако је ЕУ и најважнији развојни партнер Србије када је реч о реализованој бесповратној међународној помоћи Републици Србији, с донацијом од више од три милијарде евра од 2000. до 2014. године. Осим тог износа развојне помоћи из буџета ЕУ, појединачне државе чланице су у истом периоду и билатерално додатно помагале реформе у Србији с укупно више од 2,6 милијарди евра. Опредељена су и нова средства ЕУ намењена нашој земљи за период 2014–2020. у висини од око 1,5 милијарди евра.

Иако су основне теме овог водича процедуре и садржина преговора о чланству Србије у Европској унији, намера нам је и да читаоце подстакнемо на размишљање о томе зашто је тај пут важан не само за нашу земљу него и за све њене грађане. Уколико у томе успемо и у најмањој мери, сматраћемо да нам труд није био узалудан.

Захваљујемо проф. др Драгици Вујадиновић, редовној професорки Правног факултета Универзитета у Београду, на драгоценим саветима и подршци у овом послу.

**Канцеларија за европске интеграције
Владе Републике Србије**

ХРОНОЛОШКИ ПРЕГЛЕД ОДНОСА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ОД 2005. ДО ОТВАРАЊА ПРИСТУПНИХ ПРЕГОВОРА

ХРОНОЛОШКИ ПРЕГЛЕД

10. октобра 2005.	почели су преговори за закључење Споразума о стабилизацији и придруживању.
29. априла 2008.	потписан је Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП) и пратећи Прелазни споразум о трговини и трговинским питањима (ПТС).
9. септембра 2008.	Народна скупштина Републике Србије ратификовала је ССП и ПТС.
9. октобра 2008.	на седници Владе усвојен је Национални програм за интеграцију Републике Србије у ЕУ 2008–2012. (НПИ).
1. јануара 2009.	Србија је почела да примењује Прелазни трговински споразум.
30. новембра 2009.	укинута су визе за грађане Србије за путовања у државе потписнице Шенгенског споразума.
8. децембра 2009.	почела је обострана примена Прелазног трговинског споразума.
22. децембра 2009.	Србија је поднела захтев за пријем у чланство у Европској унији.
1. фебруара 2010.	ступио је на снагу Прелазни трговински споразум.
14. јуна 2010.	донета је одлука Савета министара ЕУ о почетку ратификације ССП у државама чланицама Европске уније.
25. новембра 2010.	Србија је добила Упитник Европске комисије (2.563 питања).
31. јануара 2011.	Србија је доставила одговоре на Упитник Европске комисије.
12. октобра 2011.	Европска комисија објавила је Мишљење о захтеву Србије за пријем у чланство (тзв. <i>avis</i>) и препоручила је давање статуса кандидата Србији, као и отварање приступних преговора.
1. марта 2012.	Европски савет усвојио је закључак о додељивању статуса кандидата Републици Србији за чланство у ЕУ.
13–14. децембра 2012.	Европски савет поздравио је и прихватио закључке Савета од 11. децембра о проширењу и Процесу стабилизације и придруживања, којим се Европска комисија и висока представница позивају да током пролећа 2013. представе извештаје на основу којих ће бити одлучено о почетку преговора о приступању Србије ЕУ.

ХРОНОЛОШКИ ПРЕГЛЕД

28. фебрура 2013.	Влада је донела Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ 2013–2016. (НПАА).
22. априла 2013.	Европска комисија предложила је Савету отварање преговора о приступању Србије ЕУ.
18. јуна 2013.	Литванија је ратификовала ССП са Србијом, чиме су државе чланице ЕУ завршиле процес ратификација ССП.
28. јуна 2013.	Европски савет прихватио је предлог Савета за опште послове и донео одлуку о отварању приступних преговора са Србијом.
1. септембра 2013.	Споразум о стабилизацији и придруживању ступио је на снагу. Прелазни трговински споразум стављен је ван снаге.
3. септембра 2013.	Влада је усвојила Одлуку о образовању Преговарачког тима за вођење преговора о приступању Републике Србије ЕУ и именовала је Тању Мишчевић за Шефа преговарачког тима.
25. септембра 2013.	одржан је први састанак скрининга за област „Правосуђе и основна права“, чиме је званично почео процес аналитичког сагледавања усклађености законодавства Србије с правним тековинама ЕУ. Предвиђено је да тај процес траје до марта 2015. године.
21. октобра 2013.	одржан је први састанак Савета за стабилизацију и придруживање у Луксембургу.
20. децембра 2013.	Европска унија усвојила је преговарачки оквир за приступне преговоре с Републиком Србијом.
21. јануара 2014.	одржана је Међувладина конференција – формални почетак преговора.
31. јула 2014.	Влада је донела ревидиран Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ (НПАА) за период 2014–2018.
17. децембра 2014.	одржан је други састанак Савета за стабилизацију и придруживање у Бриселу.
24. марта 2015.	одржан је последњи састанак скрининга за област „Финансијска и буџетска питања“, чиме је завршен процес аналитичког сагледавања усклађености законодавства, односно завршен је процес скрининга.
13. августа 2015.	Влада је именовала чланове Преговарачког тима

ШТА ЈЕ ПРЕДМЕТ ПРЕГОВОРА О ЧЛАНСТВУ У ЕУ?

Предмет приступних преговора су услови под којим држава кандидат приступа ЕУ, а који се, у основи, односе на испуњавање трећег критеријума из Копенхагена², тј. усклађивање домаћег законодавства с правним тековинама ЕУ (*EU acquis*). **Резултат** преговора биће **Уговор о приступању Србије Европској унији**.

Услов за ступање у чланство ЕУ је прихватање свих права и обавеза на којима се заснива ЕУ, укључујући и институционални оквир који је чини. Правне тековине ЕУ и други извори права ¹ подељени су, за потребе преговора, у 35 преговарачких поглавља. **О сваком поглављу преговара се посебно.**

С обзиром на то да се преговори не воде о суштини правних тековина ЕУ, мора се истаћи да **држава кандидат прихвата правне тековине ЕУ у облику у којем оне важе за све државе чланице ЕУ у моменту њеног приступања** и прилагођава се правном, економском и друштвеном систему ЕУ, а **преговара се о условима и модалитетима приступања државе кандидата** том систему.

Преговори ће се водити у оквиру следећих преговарачких поглавља:

1. кретање робе,	18. статистика,
2. кретање радника,	19. социјална политика и запошљавање,
3. пословно настањивање и слобода пружања услуга,	20. предузетништво и индустријска политика,
4. слободно кретање капитала,	21. трансевропске мреже,
5. јавне набавке,	22. регионална политика и координација структурних инструмената,
6. право привредних друштава,	23. правосуђе и основна права,
7. право интелектуалне својине,	24. питања правде, слободе и безбедности,
8. конкуренција,	25. наука и истраживање,
9. финансијске услуге,	26. образовање и култура,
10. информационо друштво и медији,	27. животна средина,
11. пољопривреда и рурални развој,	28. заштита потрошача и заштита здравља,
12. безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна питања,	29. царинска унија,
13. рибарство,	30. економски односи с иностранством,
14. транспорт,	31. спољна, безбедносна и одбрамбена политика,
15. енергетика,	32. финансијски надзор,
16. порези,	33. финансијске и буџетске одредбе,
17. економска и монетарна питања,	34. институције,
	35. остала питања.

¹ Правне тековине ЕУ чине: **примарно законодавство** (оснивачки уговори), **секундарно законодавство** (уредбе, директиве, одлуке, препоруке, мишљења) и **остали акти** (резолуције)

У друге изворе права спадају принципи дефинисани у пресудама Суда правде ЕУ, општа начела права, међународни уговори.

1 Више о ССП и ПТС прочитајте у електронском курсу: *Споразум о стабилизацији и придруживању*.

2 Више о томе можете прочитати на нашем сајту у електронском курсу: АБЦ Европске уније, лекција „Политика проширења ЕУ”, поднаслов „Услови за чланство” (<http://obuka.seio.gov.rs/mod/resource/view.php?id=35>).

ШТА ЈЕ ПРЕДМЕТ ПРЕГОВОРА О ЧЛАНСТВУ У ЕУ?

2 Хрватска је, 1. јула 2013. године, постала двадесет осма држава чланица ЕУ.

Основни принцип преговора је да „**ништа није договорено док све није договорено**“. То значи да се сва поглавља затварају привремено док се не договори последње поглавље преговора. Када последње поглавље буде договорено и затворено, приступа се потписивању Уговора о приступању Србије Европској унији. До тог тренутка свако поглавље, које је било привремено затворено, може да буде поново отворено, а што након потписивања Уговора о приступању више није могуће.

Од свог почетка и стварања Европске економске заједнице (ЕЕЗ³) године 1958. Европска унија је у стању константног проширења будући да се број чланова, с првобитних шест држава оснивача, повећао на 28 држава чланица **2**. Због тога су политика проширења и вођење преговора о проширењу детаљно регулисане материје у пракси Европске уније. Оно што је за државу која приступа Европској унији новитет и ново стање ствари, Европској унији је дугогодишња устаљена пракса.

Од првог проширења 1973. године, када су чланице – тада ЕЕЗ – постали Уједињено Краљевство, Ирска и Данска, основни принцип проширења је да нова држава чланица мора да прихвати правни поредак ЕЕЗ/ЕЗ/ЕУ у облику у којем постоји у тренутку њеног приступања. Дакле, принцип је да се нова чланица прилагођава правилима која важе у организацији којој приступа. Наравно, сама организација се изнутра мења да би се направио простор за приступање и учешће нове државе чланице, али се то ради по устаљеној методологији, која је иста за сваку нову чланицу. Овај принцип важи данас на исти начин као и 1973. године.

Због тога се за време преговора о чланству неће преговарати о садржини правног поретка ЕУ, тј. правних тековина Европске уније, будући да се Србија њима мора прилагодити. Од нове државе се очекује да током приступања докаже да је способна да примењује правне тековине ЕУ на својој територији од дана приступања, и то на исти начин као и старе државе чланице. Она то мора да докаже у приступном периоду. Због тога су усклађивање домаћег законодавства у том периоду и изградња институција које морају да буду способне да примењују то право, као и судова који надзиру цео систем од кључног значаја. **Способност да се примени право ЕУ на територији Србије је услов за чланство**, а не његова последица. Будући да је Србија до сада у доброј мери ускладила своје законодавство с правом ЕУ, можемо рећи да **Србија** већ у овом тренутку **примењује право ЕУ у појединим областима у форми домаћег законодавства које је усклађено с европским**.

Од овог општег принципа – да се правне тековине ЕУ примењују од дана приступања ЕУ – постоје одређена одступања, о којима ће се преговарати током приступних преговора. Србија ће, дакле, с Европском унијом преговарати о прелазним аранжманима који ће представљати

3 Више о томе можете прочитати у курсу: АБЦ Европске уније: (<http://obuka.seio.gov.rs/mod/resource/view.php?id=19>).

изузетак од правила да се правне тековине ЕУ примењују на територији Републике Србије од момента ступања у чланство ЕУ. Ти **прелазни аранжмани** договараће се за области у којима Србија неће бити у стању да од дана приступања ЕУ примењује у потпуности правне тековине ЕУ. Разлози ове немогућности могу да буду различити, а један од најчешћих је да примена правних тековина ЕУ изискује велика улагања, пре свега у инфраструктуру (у областима попут животне средине, пољопривреде, енергетике, транспорта), те да није могуће у кратком или средњем року испунити све захтеве који проистичу из правних тековина ЕУ. Други могући разлози су раније преузете обавезе Републике Србије, које нису у складу с правилима ЕУ, а које се не могу раскинути или испунити у кратком року, или чињеница да се системи Републике Србије и Европске уније разликују у великој мери, тако да је прилагођавање система Републике Србије могуће спровести само на средњи и дужи рок. Европска унија такође може да затражи одређене прелазне рокове за себе ³, а у којима Република Србија не би уживала сва права која проистичу из чланства.

Ипак, битно је нагласити да су сви прелазни аранжмани, као што им и име каже, привременог типа, те да ће након истека рока који две стране договоре Србија бити чланица Европске уније са свим правима и обавезама као и друге државе Европске уније.

Да би Европска унија прихватила транзиционе аранжман које Србија буде предложила, они морају да буду временски и предметно ограничени, мора их пратити јасан план с дефинисаним фазама спровођења, као и јасно одређена финансијска средства и административни капацитети који ће омогућити испуњење плана. У областима повезаним с функционисањем унутрашњег тржишта мере морају да буду брзе, а прелазни рокови малобројни и кратки. Такође, те мере не могу укључивати измене у односу на правила и политике Уније, ометати њихово функционисање или спречавати конкуренцију.

Због свега наведеног, можемо рећи да се **преговори заправо састоје од прилагођавања домаћег правног система правним тековинама Европске уније.**

Примера ради, у случају држава које су постале чланице Европске уније 2004. године, са свих десет нових држава чланица договорено је 312 транзиционих аранжмана, и то у вези с 15 од укупно 31 поглавља о којима су оне водиле преговоре⁴. Од тога, 211 транзиционих аранжмана тражено је и добијено у вези са свега четири поглавља. Поглавље 7 (Пољопривреда⁵) – 85 прелазних рокова, поглавље 22 (Животна средина) – 55 прелазних рокова, поглавље 10 (Опорезивање) – 42 прелазна рока и поглавље 6 (Конкуренција) – 29 прелазних рокова.⁶ Дакле,

4 Тада су се преговори водили у вези с 31 поглављем, а данас се преговори воде у вези с 35 поглавља будући да су нека поглавља због њихове комплексности подељена.

5 Ово поглавље је данас раздвојено у три засебна поглавља: 11 – пољопривреда и рурални развој, 12 – исправност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика и 13 – рибарство.

6 Нумерација поглавља овде је наведена према методологији Европске уније која је важила 2004. године.

ШТА ЈЕ ПРЕДМЕТ ПРЕГОВОРА О ЧЛАНСТВУ У ЕУ?

³ Временски период у ком ће се водити преговори зависи од:

- времена за које ће држава кандидат бити спремна да у потпуности поштује обавезе из чланства у ЕУ;
- спремности Европске уније за прихватање нове државе чланице.

ШТА ЈЕ ПРЕДМЕТ ПРЕГОВОРА О ЧЛАНСТВУ У ЕУ?

за више од половине преговарачких поглавља није било ниједног транзиционог аранжмана, већ су нове чланице почеле да примењују правне тековине ЕУ од дана ступања у чланство.

Румунија и Бугарска, приликом чијег приступања су преговори такође вођени у вези с 31 поглављем, добиле су укупно 61 транзициони аранжман. **Румунији** су одобрена **33 транзициона аранжмана**, од чега највише у вези с поглављем 22 – Животна средина, укупно 13, као и у вези с поглављем 7 – Пољопривреда, укупно 8. Њихово трајање било је од годину дана, колико износи прелазни рок који се односи на обавезу прикупљања електронског отпада у складу с Директивом 2002/96/ЕЗ о електронском и електричном отпаду, до 11 година – колико износи прелазни рок за изградњу система за прикупљање и обраду отпадних вода. Просечна дужина прелазних рокова износи пет година, док је за највише рокова уговорено да трају две године. **Бугарска** је добила **28 прелазних рокова**. Највећи број се, као и у случају Румуније, односи на поглавље 22 – Животна средина, за које је предвиђено 9 прелазних рокова, док их је у вези с поглављем 7 – Пољопривреда, предвиђено седам. У вези с тим поглављем испреговаран је и најдужи прелазни рок – од девет година, за постепено постизање усклађености у области директног плаћања до 2016. године.

Преговори са **Хрватском** вођени су у вези с **35** поглавља. Преговорима је утврђено укупно **44 транзициона аранжмана** у корист Хрватске. Највише транзиционих аранжмана је у вези с поглављем 27 – Животна средина – укупно 13, као и у вези с поглављем 11 – Пољопривреда и рурални развој – 7 транзиционих аранжмана, који остављају и најдуже рокове за постизање пуне усклађености (као што је, нпр., прелазни рок до 1. јануара 2024. године за усклађивање система за третирање отпадних вода).

Учесници преговора о приступању су **државе чланице** Европске уније и **Република Србија**. **Преговори се воде у форми билатералних међувладиних конференција** на којима учествују представници држава чланица ЕУ и представник Европске комисије с једне стране и представници Републике Србије с друге стране. Преговарачке ставове ЕУ у име држава чланица заступа председник Савета ЕУ, а у име Републике Србије посебна државна делегација за преговоре, коју предводи шеф делегације на највишем политичком нивоу, укључујући и Шефа преговарачког тима и Преговарачки тим. Шеф преговарачког тима је уједно и заменик шефа делегације.

КО СУ АКТЕРИ ПРЕГОВОРА?

ФАЗЕ ТОКОМ ПРИСТУПНИХ ПРЕГОВОРА

4 Нови приступ
преговарачким
поглављима 23. и 24.

Предлог новог приступа, уведен током 2012. године у приступним преговорима са Црном Гором, заснован је на искуствима стеченим у процесу ранијих приступних преговора, нарочито у областима које се односе на поглавља 23. (Правосуђе и основа права) и 24. (Правда, слобода и безбедност), и подразумева отварање поменутих поглавља на самом почетку процеса преговорања, што до сада није практиковано, а што је уведено да би се држави кандидату дало више времена за усклађивање с правним тековинама ЕУ и спровођење потребних реформи и да би она добила могућност да прикаже поуздане „резултате примене“.

Основна подела на фазе током процеса приступања чланству ЕУ обухвата:

1. отварање преговора о закључивању ССП,
2. потписивање ССП,
3. подношење захтева за пријем у чланство ЕУ,
4. добијање статуса кандидата за чланство у ЕУ,
5. отварање приступних преговора,
6. приступни преговори,
7. затварање приступних преговора и потписивање Уговора о приступању ЕУ,
8. ратификација Уговора о приступању ЕУ у чланицама ЕУ и Републици Србији и
9. улазак у чланство ЕУ.

Свака од ових фаза подељена је на серију мањих, али не и занемарљивих корака, поготово ако је за кораке Европске уније неопходно да политичку одлуку донесу државе чланице. То се пре свега односи на фазу приступних преговора, када је **за отварање и затварање сваког поглавља** неопходна **једногласна одлука** свих држава чланица.

Србија је статус кандидата за чланство добила 1. марта 2012. године. Дана 28. јуна 2013. године Европски савет донео је одлуку да се најкасније у јануару 2014. године отворе приступни преговори са Србијом. Као наредни корак након одлуке о отварању преговора Европски савет је 20. децембра 2013. године усвојио **преговарачки оквир Европске уније** (енг. *Negotiating Framework*).

Након политичке одлуке Европског савета **преговори формално почињу сазивањем и одржавањем међувладине конференције** састављене од представника влада држава чланица ЕУ с једне стране, и државе кандидата с друге стране, а на којој се размењују преговарачки оквири двеју страна. Прва Међувладина конференција одржана је 21. јануара 2014. године у Бриселу, чиме су и званично отворени приступни преговори ЕУ и Србије.

После формалног отварања преговора отпочела је фаза **аналитичког прегледа законодавства** (тј. скрининга, енг. *screening*), која представља фазу **провере и оцене у којој мери је законодавство државе кандидата усклађено с правним тековинама ЕУ**.

Процес скрининга обављао се за свако преговарачко поглавље да би се направио пресек стања, те да би се тако утврдило шта је још потребно урадити у вези с тим поглављем да би се законодавство државе кандидата ускладило с правним тековинама ЕУ до ступања у чланство. Иако формално скрининг треба да прати званично отварање преговора, у случају Црне Горе 2012. године и потом Србије Европска комисија, по одобрењу Европског савета, спровела је скрининг за поглавља 23, 24 **4** и 32 пре него што су преговори званично отворени.

Аналитички преглед законодавства, скрининг, састоји се из два дела: експланаторног скрининга, тј. објашњавајућег скрининга, и билатералног скрининга. Оба се обављају за свако појединачно поглавље.

Експланаторни скрининг представља део скрининга у којем ће Европска комисија представити Србији правне тековине ЕУ у вези с датом облашћу.

Билатерални скрининг представља део скрининга у ком ће Влада Србије представити Европској комисији законодавство Србије и током ког ће се утврдити разлике између српског законодавства и законодавства ЕУ.

Експланаторни скрининг иначе се тако назива јер је у ранијим таласима проширења увек више држава истовремено преговарало с Европском унијом. Због економичности Европска комисија је увек свим државама које преговарају заједно представљала своје законодавство, па се зато експланаторни скрининг називао још и „мултилатералан” скрининг. Насупрот експланаторном, тј. мултилатералном скринингу, на билатералном скринингу је свака држава кандидат самостално представљала своје законодавство Европској унији, па одатле потиче назив билатерални скрининг.

У процесу аналитичког прегледа законодавства (скрининга) учествују представници ЕК а из државе кандидата – чланови преговарачких група за вођење преговора у вези с појединачним преговарачким поглављем, као и други представници државне управе. Будући да се скрининг спроводи посебно за свако појединачно поглавље, његово трајање зависи од сложености правних тековина ЕУ у вези с датим поглављем. До сада је било уобичајено да цео процес скрининга траје од годину до годину и по дана.

Циљ скрининга је да се уоче разлике између правних прописа државе кандидата и правних тековина ЕУ. Када се утврде разлике, **држава кандидат процењује за свако поглавље посебно да ли је у могућности да преузме обавезу да усклади своје национално законодавство до момента приступања у ЕУ.** Уколико није у могућности да то учини у том периоду, за одређени број прописа или делова прописа, дакле не за цело поглавље, тражиће прелазне периоде у којима би то учинила. Другим речима, анализа коју пружа **скрининг је основа за израду преговарачких позиција државе кандидата**, а нарочито оних у вези с којима је потребно да се дефинишу прелазни рокови за усклађивање и спровођење одређеног броја прописа ЕУ, док је за Европску комисију то показатељ спремности државе кандидата за отварање појединих преговарачких поглавља.

То у пракси функционише тако што Европска комисија доставља за свако преговарачко поглавље листу прописа који се односе на то поглавље, укључујући и пресуде Суда правде ЕУ, а преговарачке групе – анализирајући домаће законодавство –

утврђују колико се домаће законодавство разликује од прописа ЕУ и у којим деловима. **У процесу скрининга државе чланице нису позване да учествују, осим за преговарачка поглавља 23** – Правосуђе и основна права, **24** – Правда, слобода и безбедност и **31** – Спољна, безбедносна и одбрамбена политика.

Наредна фаза у поступку скрининга је израда **извештаја о скринингу** за свако посебно преговарачко поглавље, а коју **припрема ЕК у сарадњи с државом кандидатом**. Извештаји о скринингу **шаљу се државама чланицама ЕУ и држави кандидату**. У њима Европска комисија даје пресек стања и **оцену о спремности државе кандидата за отварање** појединих преговарачких поглавља. Извештаји о скринингу представљају се Савету.

Уколико се оцени да је држава кандидат у довољној мери усклађена с правним тековинама ЕУ, Европска унија позваће државу кандидата да поднесе преговарачку позицију за дато поглавље. Међутим, уколико се оцени да држава кандидат није у довољној мери усклађена с правним тековинама ЕУ, постављају се **мерила за отварање које је потребно претходно достићи** (енг. *opening benchmarks*). Та мерила⁷ углавном се постављају за тежа преговарачка поглавља. На пример, Хрватска је имала 23 мерила за отварање преговора у вези с 11 од 33 поглавља, док је Исланд (док је водио преговоре) имао само два за 23 поглавља која је отворио.⁸ Хрватској је требало од једне до две године за испуњавање мерила за отварање преговора, док јој је за она из области заштите конкуренције било потребно чак четири године, јер је то једно од поглавља за које је теже испунити постављене критеријуме.

Након скрининга **одлуку о отварању поглавља** доносе **једногласно државе чланице у оквиру Савета**. Циљ преговора је да се утврди на који начин ће држава кандидат да пренесе и примени правне тековине ЕУ у вези с одређеним поглављем, укључујући ту и прелазне рокове и изузетке уколико их је држава кандидат тражила.

Преговарачку позицију за свако поглавље израђују преговарачке групе, Преговарачки тим, и то користећи координациони механизам успостављен за преговоре. Могуће је да држава кандидат и у каснијој фази достави допуну преговарачке позиције ако Савет тражи додатна разјашњења.

Преговори се воде на основу преговарачких позиција ЕУ и државе кандидата, а припремају се за свако преговарачко поглавље на основу резултата процеса скрининга.

⁷ Када је реч о мерилима за отварање преговора, то су углавном препоруке за усвајање стратегија и акционих планова, испуњавање уговорних обавеза с ЕУ, а пре свега спровођење Споразума о стабилизацији и придруживању, усвајање закона и подзаконских аката.

⁸ Исланд је део Европског економског простора (енг. *European Economic Area – EEA*), због чега су политике и прописи ове државе, и поред чињенице да она није чланица ЕУ, усклађени с већином политика и прописа ЕУ.

Након одржаног скрининга ЕК припрема Извештај о скринингу, који садржи приказ постигнуте усклађености правног поретка Републике Србије с правним тековинама ЕУ, процену стања, коју сачињава ЕК, као и препоруке и закључке у вези с отварањем поглавља.

Две су могуће оцене које Европска комисија даје у том извештају и од њих зависи даља процедура за отварање и вођење преговора по поглављима.

А. У случају да Европска комисија оцени да је Србија *достигла задовољавајући степен усклађености* с правним тековинама ЕУ, Савет (писмом председавајућег) позива РС да изради и преда Преговарачку позицију.⁹

Преговарачка позиција Србије представља програм преосталог усаглашавања законодавства, с прегледом постојећих административних капацитета и оних које треба успоставити за успешну примену правних норми и стандарда у одређеном поглављу.

На основу Преговарачке позиције Србије, ЕУ усваја Заједничку позицију (*European Union common position*), чиме се стичу услови за заказивање Међувладине конференције и отварање поглавља.

Заједничком позицијом ЕУ Европска унија може да констатује да је РС у одређеном поглављу већ постигла довољан ниво усаглашености с правним тековинама ЕУ и након такве оцене даљи преговори нису потребни. Тада се поглавље истовремено отвара и привремено затвара (кад се радило о другим држава које су биле у процесу приступања, на тај начин су третирана поглавља 25. Истраживање и развој и 26. Образовање и култура).

Када ЕУ Заједничком позицијом констатује да није постигнут задовољавајући ниво усклађености, ЕУ **одређује мерила која је неопходно испунити пре затварања поглавља** (*closing benchmarks*). На пример, Хрватска је имала 104 мерила за затварање поглавља у вези с 31 од 33 преговарачка поглавља, а која су се углавном односила на ефикасну примену правних тековина, изградњу административних капацитета за њихово спровођење, као и на праћење постигнутих резултата (*track record*), уз спровођење уговорних обавеза као кључни предуслов. Хрватској је за испуњавање захтева постављених мерилима за затварање преговора требало око годину дана за једноставнија поглавља, а око две године за већину поглавља.

Б. У случају да у Извештају о скринингу Европска комисија оцени да Србија *још није достигла задовољавајући ниво усклађености за отварање поглавља за преговоре*, одређују се раније помињана мерила за отварање поглавља. Мерила за отварање поглавља могу да буду захтеви за

⁹ Државе чланице могу на Савету утврдити мерила за отварање поглавља и ако их Комисија није предложила у извештају о скринингу или могу изменити постојећа и додати нова, када се примењује сценарио Б.

ФАЗЕ ТОКОМ ПРИСТУПНИХ ПРЕГОВОРА

усвајање секторских стратегија и акционих планова, захтеви за усвајање закона и подзаконских аката, затим они за јачање административних капацитета, као и захтеви за испуњавање уговорних обавеза с ЕУ, и то најпре када је у питању спровођење ССП. У случају постојања сложенијих мерила за отварање поглавља, Србија је у обавези да изради акциони план за њихово испуњавање. Приликом израде акционих планова редовно се одржавају консултативни састанци с Европском комисијом, и то на почетку и током израде (у Бриселу, Београду, видео-конференције, експертске мисије ЕУ), а како би се обезбедило да се правилно усмере напори домаће администрације.

Отварање преговора у поглављу за које су утврђена мерила за отварање могуће је тек након одлуке Савета да је Србија постављена мерила испунила. О напретку у достизању тих мерила држава кандидат редовно извештава Европску комисију. Оцену квалитета акционих планова и испуњености мерила за отварање Европска комисија оцењује у **извештају о испуњености мерила** (*Opening benchmark assessment report – OBAR*). Уколико је он позитиван, ЕУ позива Србију да преда **преговарачку позицију**. ЕУ потом усваја **заједничку позицију ЕУ** (*European Union common position*). Заједничком позицијом утврђују се мерила за затварање поглавља.

Усвајањем Заједничке позиције ЕУ стичу се услови за сазивање Међувладине конференције, на којој се отварају преговори о конкретном поглављу. На конференцијама се формално представљају основни принципи и ставови садржани у преговарачкој позицији за конкретно поглавље и званично се усвајају мерила за затварање поглавља. У зависности од поглавља, прецизна мерила за затварање поглавља нарочито ће се односити на усаглашавање законодавства с правним тековинама и на задовољавајући учинак у спровођењу кључних елемената правних тековина, што указује на постојање адекватних административних и правосудних капацитета, а по потреби, мерила ће обухватати и испуњење обавеза на основу ССП.

Након отварања поглавља држава кандидат ради на достизању мерила за његово затварање. Од државе кандидата може се очекивати да настави да примењује активности дефинисане акционим плановима за отварање поглавља, да припреми акционе планове за испуњавање мерила за затварање поглавља (уколико је потребно), да усвоји одређене прописе (ратификује конвенције), обезбеди пуну примену раније усвојених прописа (изгради *track record*), да настави да гради административне капацитете, а што све зависи од тога о ком поглављу се ради. Европска комисија надзире те активности и редовно извештава о напретку. Као и приликом израде акционог плана за отварање поглавља, у припреми акционог плана за мерила за њихово затварање биће одржавани тематски састанци мањих експертских група, видео-конференције, а биће достављани и нацрти тих планова Европској комисији. Дакле садржина „преговора“ између отварања и затварања поглавља огледа се у прилагођавању стандардима ЕУ и контроли Комисије, али и држава чланица да ли напредак у држави кандидату тече по плану. Тела за

праћење ССП имају значајну улогу приликом извештавања о напретку и представљају главни формат састанака двеју страна током године.

Пошто се достигну мерила за затварање, Европска комисија израђује извештај о испуњености мерила за затварање, који подноси Савету уз **заједничку позицију ЕУ**, којом се то констатује и предлаже одржавање Међувладине конференције да би се то поглавље привремено затворило. Након привременог затварања Европска комисија наставља да надзире примену преузетих обавеза.

За разлику од осталих поглавља, за поглавља 23 и 24 и вероватно за поглавље 35¹⁰ Европска унија у заједничкој позицији којом се отварају преговори утврђује прелазна мерила (*interim benchmarks*), која се морају испунити пре него што се дефинишу мерила за затварање поглавља. Та прелазна мерила, по потреби, посебно ће се односити на усвајање прописа и успостављање и јачање административних структура, као и на постизање одређених резултата у спровођењу акционих планова припремљених за испуњавање мерила за отварање преговарачких поглавља ПГ 23 и 24. Примене акционих планова за отварање поглавља биће главни показатељи напретка, о чему ће Србија редовно извештавати. У вези с тим поглављима, пошто се испуне прелазна мерила, Европска комисија ће поднети Савету извештај о испуњености прелазних мерила и предложити **заједничку (прелазну) позицију ЕУ** (*EU interim position*), којом ће бити утврђена мерила за затварање поглавља. Поголавља 23 и 24 биће посебно праћена и експертске мисије биће чешће коришћене као извор података за ЕУ него у другим поглављима. Комисија ће редовно обавештавати Савет и два пута годишње подносиће извештаје Савету о оствареном напретку у преговорима у вези с поглављима 23 и 24.

Можемо закључити да ће техничка страна преговора између две међувладине конференције бити јединствена без обзира на то да ли се ради о испуњавању мерила за отварање, прелазних мерила или мерила за затварање поглавља, као и да се састоји из тематских састанака, комуникације о акционим плановима и прописима, редовног и појачаног извештавања, видео-конференција и посета ЕУ експертских мисија.

Европска комисија све време током преговора извештава Савет о испуњавању критеријума за чланство и преузетим обавезама државе кандидата у вези с поглављима о којима се преговара, а такође спрема редовне годишње извештаје о напретку државе у процесу приступања. О току преговора редовно се извештава и Европски парламент.

10 Преговарачки оквир предвиђа да ће се процедуре и правила која важе за поглавља 23 и 24 сходно (*mutatis mutandis*) примењивати и на поглавље 35. У овом поглављу, поред Комисије, посебно значајну улогу имају и високи представник и ЕЕАС у праћењу напретка Србије.

ФАЗЕ ТОКОМ ПРИСТУПНИХ ПРЕГОВОРА

С обзиром на то да је поштовање политичких критеријума нешто што се прати током целог процеса приступања, у случају да се у држави кандидату утврди нарушавање владавине права и озбиљно кршење демократских принципа, затим људских права и слобода, Савет, на предлог Комисије, може да одлучи да привремено прекине преговоре и да одлучи о условима под којима би они могли да буду настављени.

Пошто се сва преговарачка поглавља привремено затворе, **Европски савет одлучује о затварању преговора**, а затим се приступа изради Уговора о приступању. **Нацрт Уговора израђују представници држава чланица, државе кандидата и институција ЕУ** и он садржи све што је договорено током преговора. Пре потписивања Уговора о приступању Европска комисија даје **мишљење о чланству и о завршетку преговора**. Неопходно је да се **Европски парламент сагласи с тим мишљењем**, а да **Савет једногласно одлучи да прихвата** нову државу чланицу.

После потписивања Уговор о приступању мора да прође **процес ратификације** у државама чланицама и у држави која приступа, а у држави која приступа се обично организује **референдум** о чланству (у зависности од уставне процедуре сваке државе), мада је било и примера држава које нису одржале референдум о чланству у ЕУ (Бугарска, Румунија, Кипар). Уобичајено је да се Уговором о приступању одреди датум када ће држава постати чланица, наравно, уз услов да се ратификациони процес до тада заврши.

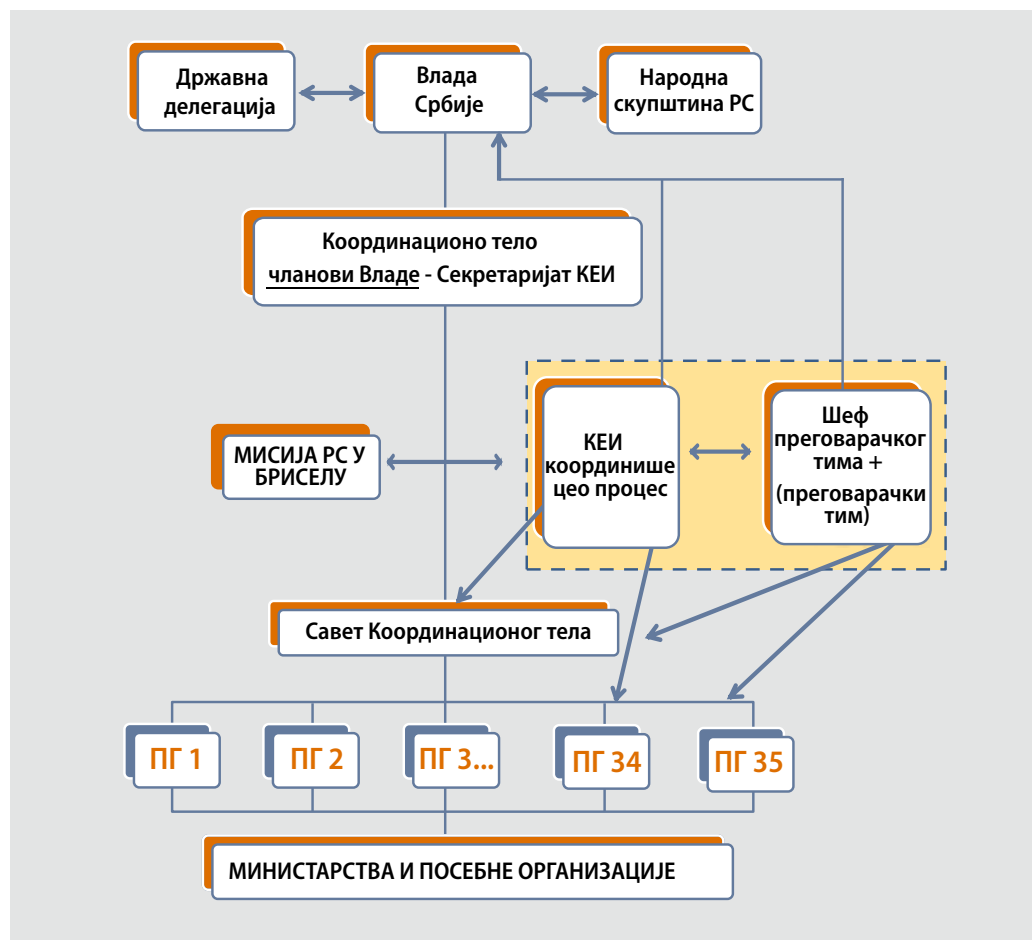
ДИНАМИКА ПУТА КА ЕУ: ДРЖАВЕ КОЈЕ СУ ПОСТАЛЕ ЧЛаницЕ ЕУ 2004. ГОДИНЕ И КАСНИЈЕ, ИЛИ СУ У ПРОЦЕСУ ПРИСТУПАЊА ЕУ

	Потписивање споразума о придруживању	Подношење захтева за пријем у чланство	Почетак приступних преговора	Улазак у чланство
Естонија	12. јун 1995.	24. новембар 1995.	31. март 1998.	1. мај 2004.
Летонија	12. јун 1995.	13. октобар 1995.	15. фебруар 2000.	1. мај 2004.
Литванија	12. јун 1995.	8. децембар 1995.	15. фебруар 2000.	1. мај 2004.
Пољска	16. децембар 1991.	5. април 1994.	31. март 1998.	1. мај 2004.
Чешка Република	6. октобар 1993.	17. јануар 1996.	31. март 1998.	1. мај 2004.
Словачка	6. октобар 1993.	27. јун 1995.	15. фебруар 2000.	1. мај 2004.
Мађарска	16. децембар 1991.	31. март 1994.	31. март 1998.	1. мај 2004.
Словенија	10. јун 1996.	10. јун 1996.	31. март 1998.	1. мај 2004.
Кипар	19. децембар 1972.	3. јул 1990.	31. март 1998.	1. мај 2004.
Малта	5. децембар 1970.	3. јул 1990.	15. фебруар 2000.	1. мај 2004.
Румунија	8. фебруар 1993.	22. јун 1995.	15. фебруар 2000.	1. јануар 2007.
Бугарска	1. март 1993.	14. децембар 1995.	15. фебруар 2000.	1. јануар 2007.
Хрватска	29. октобар 2001.	21. фебруар 2003.	3. октобар 2005.	1. јул 2013.
Турска	12. септембар 1963.	14. април 1987.	3. октобар 2005.	
Црна Гора	15. октобар 2007.	15. децембар 2008.	29. јун 2012.	
Србија	29. април 2008.	22. децембар 2009.	21. јануар 2013.	
Македонија	9. април 2001.	22. март 2004.		
Албанија	12. јун 2006.	28. април 2009.		
Босна и Херцеговина	16. јун 2008.			

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА ВОЂЕЊЕ ПРИСТУПНИХ ПРЕГОВОРА

Како би успешно водила преговоре о чланству у ЕУ, који изскују висок ниво координације свих државних институција, Република Србија је формирала више тела која ће носити тај процес. Основу целог система представља систем Координационог тела успостављеног 2008. године, који је сада модификован да би се одговорило изазовима приступних преговора.¹¹

СТРУКТУРА МЕХАНИЗМА ЗА КООРДИНАЦИЈУ ПРОЦЕСА ПРИСТУПАЊА ЕУ И ИЗРАДУ И ПРИМЕНУ НПАА

¹¹ На основу члана 25. став 1. Уредбе о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе („Службени гласник РС”, бр. 81/07 – пречишћен текст, 69/08 и 98/12), Влада Србије је усвојила у јулу 2014. године Одлуку о оснивању Координационог тела за процес приступања Републике Србије Европској унији, „Службени гласник РС”, бр. 79/14).

У оквиру овог координационог механизма урађен је Национални програм интеграције 2008–2012. године, одговорено је на Упитник Европске комисије 2011. године и 2013. године је донет Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ 2013–2016. (НПАА), а 31. јула 2014. године донет је и ревидирани Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ с продуженим роком примене 2014–2018, при чему се имао у виду план Владе да до краја 2018. године Србија буде спремна за чланство у ЕУ.

Основни градивни елемент целе структуре чини **35 преговарачких група⁵ усклађених с преговарачким поглављима**. Те групе представљају **међуресорна радна тела**, чији су чланови представници институција задужених за предлагање и примену прописа којима се врши усклађивање с правним тековинама ЕУ. На челу сваке групе, по правилу, налази се државни секретар/помоћник министра из одговарајућег министарства, односно директор неке од посебних организација које су претежно надлежне за правне тековине у одређеном поглављу. Преговарачки тим за вођење преговора о приступању Републике Србије Европској унији и Канцеларија за европске интеграције Владе Србије учествују у раду свих преговарачких група у свим фазама процеса.

Руководиоци преговарачких група састају се у оквиру **Савета координационог тела⁶** које је задужено за координацију рада свих преговарачких група. Радом Савета координационог тела руководи члан Владе задужен за европске интеграције, а Канцеларија за европске интеграције је секретаријат Савета.

5 Послови преговарачке групе:

- учешће у процесу аналитичког прегледа законодавства (скрининг);
- припрема припрема преговарачких позиција за одговарајућа поглавља преговора о приступању ЕУ
- израда, ревизија и праћење спровођења Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ
- подела надлежности за праћење прописа ЕУ;
- припрема Предлога за планирање комуникацијских активности за одговарајућа поглавља преговора о приступању ЕУ.

6 Савет обавља стручне послове у вези с текућим питањима у процесу приступања Републике Србије Европској унији, а смернице за рад добија од Координационог тела. Савет чине:

1. члан Владе задужен за послове европских интеграције као председник Савета и
2. чланови:
  - директор Канцеларије за европске интеграције,
  - Шеф преговарачког тима,
  - председници преговарачких група,
  - државни секретари из министарстава чији представници не руководе преговарачким групама.

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА ВОЂЕЊЕ ПРИСТУПНИХ ПРЕГОВОРА

7 Завршетак припреме Уговора о приступању Републике Србије Европској унији очекује се у року од шест месеци након завршетка преговора. У том периоду потребно је да чланови Преговарачког тима буду на располагању у случају могућих отворених питања.

Координационо тело, на чијем челу се налази председник Владе, руководи целокупним механизмом и разматра најважнија, а пре свега политичка питања. Чланови Координационог тела, поред председника Владе, јесу:

1. први потпредседник Владе и министар спољних послова,
2. потпредседник Владе и министар грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре,
3. потпредседник Владе и министар трговине, туризма и телекомуникација,
4. потпредседник Владе и министар државне управе и локалне самоуправе,
5. министар задужен за европске интеграције,
6. министар надлежан за финансије,
7. министар надлежан за правду и
8. министар надлежан за пољопривреду и заштиту животне средине.

У раду Координационог тела учествују директор Канцеларије за европске интеграције и Шеф преговарачког тима за вођење преговора о приступању Републике Србије Европској унији. Канцеларија за европске интеграције је и секретаријат Координационог тела.

Да би се приступни преговори, који ће трајати више година, водили координисано, Влада је 3. септембра 2013. године донела одлуку о образовању **Преговарачког тима** и именovala је **Тању Мишчевић за Шефа преговарачког тима**¹². Преговарачки тим учествује у свим фазама преговарачког процеса, задужен је за комуникацију с институцијама ЕУ, институцијама држава чланица ЕУ, а пре свега за координацију рада институција Републике Србије, као и координацију рада и наступа 35 преговарачких група током преговора. Тим ради до момента потписивања Уговора о приступању Србије Европској унији **7**.

Преговарачки тим има 24 члана¹³ и њега чине:

1. шеф Преговарачког тима,
2. државни секретар у министарству надлежном за послове финансија,
3. државни секретар у министарству надлежном за спољне послове,
4. шеф Сталне дипломатске мисије Републике Србије при Европској унији – амбасадор,
5. директор Канцеларије за европске интеграције
6. представник Кабинета члана Владе задуженог за европске интеграције и

¹² Одлука о образовању Преговарачког тима за вођење преговора о приступању Републике Србије Европској унији („Службени гласник РС”, бр. 78/13).

¹³ Подршку Преговарачком тиму пружају:

- **стручне организације и стручњаци**, који у појединим областима могу да буду ангажовани ради решавања одређених сложених питања која се односе на задатке Преговарачког тима;
- **Канцеларија за европске интеграције**, која пружа стручну и административно-техничку подршку раду Преговарачког тима и обезбеђује материјалне и друге услове за рад;
- **Министарство спољних послова**, које непосредно информисе Преговарачки тим о свим информацијама из Европске уније, држава чланица и држава које имају статус кандидата за чланство у Европској унији.

7. други чланови Преговарачког тима.

На седници Владе Републике Србије, одржаној 13. августа, усвојено је Решење о именовану чланова Преговарачког тима за вођење преговора о приступању Републике Србије Европској унији, чиме су комплетиране све структуре потребне за вођење преговора с Европском унијом.

Именовани су следећи чланови:

- 1) Милован Филимоновић, државни секретар у Министарству финансија;
- 2) Роксанда Нинчић, државни секретар у Министарству спољних послова;
- 3) Душко Лопандић, шеф Сталне дипломатске мисије Републике Србије при Европској унији;
- 4) Ксенија Миленковић, в. д. директора Канцеларије за европске интеграције;
- 5) мр Катарина Терзић, шеф Кабинета министра без портфеља задуженог за европске интеграције;
- 6) др Владимир Међак, помоћник директора Канцеларија за европске интеграције;
- 7) др Владимир Круљ, саветник министра без портфеља задуженог за европске интеграције;
- 8) др Бојан Милисављевић, професор на Правном факултету Универзитета у Београду;
- 9) Милун Тривунац, в. д. помоћника министра привреде;
- 10) Срђан Мајсторовић, заменик директора Канцеларије за европске интеграције;
- 11) Југослав Милачић, саветник министра без портфеља задуженог за европске интеграције;
- 12) проф. др Татјана Јованић, професор на Правном факултету Универзитета у Београду;
- 13) Весна Хрељац–Ивановић, помоћник министра финансија;
- 14) Небојша Лазаревић, директор Центра за европске политике;
- 15) проф др Зоран Стојиљковић, професор на Факултету политичких наука Универзитета у Београду;
- 16) Миодраг Поледица, државни секретар у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре;
- 17) Данило Голубовић, државни секретар у Министарству пољопривреде и заштите животне средине;
- 18) мр Владимир Атељевић, саветник министра без портфеља задуженог за европске интеграције;
- 19) доц. др Мирјана Дреновак–Ивановић, доцент Правног факултета Универзитета у Београду;
- 20) проф. др Анђелка Михајлов, професор на Факултету техничких наука Универзитета у Новом Саду;

Преговарачки тим

- 21) др Сања Данковић-Степановић, професор на Факултету политичких наука Универзитета у Београду;
- 22) Ана Илић, в. д. заменика директора Канцеларије за европске интеграције;
- 23) Слободан Арежина, директор програма РТВ;
- 24) Дамјан Јовић, в. д. заменика директора Канцеларије за Косово и Метохију.

Као што је већ речено, за састанке међувладиних конференција, у оквиру којих се преговори формално воде, Влада ће формирати посебну **државну делегацију**, коју ће предводити министар задужен за европске интеграције.

Да поновимо: као одговор на питање ко ће **представљати Републику Србију у приступним преговорима**, можемо рећи да ће Србија имати представнике на три нивоа:

- **државна делегација**, која учествује на међувладиним конференцијама и коју предводи министар задужен за европске интеграције,
- **Преговарачки тим**, на чијем челу је Шеф преговарачког тима, који се састоји од 24 члана, и
- **35 међуресорних преговарачких група** које чине представници органа државне управе задужених за предлагање и примену прописа којима се спроводи усклађивање с правним тековинама ЕУ. На челу свих преговарачких група, по правилу, налазе се државни секретари/ помоћници министара из министарстава, односно директори посебних организација које су претежно надлежне за правне тековине у вези с одређеним поглављем. Овај део Преговарачког тима чини око 800 људи.

**ПРЕГОВАРАЧКА
ПОГЛАВЉА**

1

35

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Суштину поглавља о слободном кретању робе чине технички прописи који регулишу **инфраструктуру квалитета** (у коју спадају: стандардизација, акредитација, метрологија, оцењивање усаглашености и тржишни надзор). Ти прописи односе се на све производе, односно на оно што се колоквијално назива „од игле до локомотиве”. Они обухватају тзв. **хармонизовано подручје**.

Хармонизовано подручје заснива се на директивама „старог” **приступа** (у којима се наводе тачне спецификације производа) или директивама „новог” или „глобалног” **приступа** (у којима се наводе општи, односно битни захтеви за производе и њихово означавање пре стављања на тржиште). Директивама „старог” приступа прописани су технички захтеви за производе попут моторних возила, хемијских, фармацеутских, медицинских и козметичких производа, играчака, стакла, текстила, обуће и др., док се директивама „новог” приступа регулишу захтеви за производе попут нисконапонске електричне опреме, машина, лифтова, грађевинских производа, жичара, поморске опреме и друго.

Значајно је напоменути и да у оквиру овог поглавља постоји **нехармонизовано подручје**, које представља националне прописе држава чланица. То је законодавство које регулише производе који су законито произведени и стављени на тржиште у једној земљи чланици, а могу се слободно кретати унутар јединственог тржишта ЕУ. На њих се примењује **начело узајамног признавања**, које проистиче из судске праксе Европског суда правде. Ти прописи такође могу да буду предмет преговора о приступању.

Без пуне примене законодавства ЕУ у овој области, и то од првог дана приступања нове чланице ЕУ, унутрашње тржиште неће правилно функционисати. Због тога Европска унија очекује од држава кандидата да **ускладе законодавство у вези с овим поглављем најкасније до дана приступања**. Европско законодавство у овој области преноси се у потпуности у домаће транспоновањем бројних директива „старог” и „новог” приступа. Што се тиче „нехармонизованих” производа, **национални прописи**, који регулишу њихово стављање на тржиште, различити су у појединим државама чланицама и **не смеју да садрже одредбе које представљају додатни терет за улазак страних производа на тржиште**. Да би се избегле техничке препреке у трговини, наведени прописи морају да буду у складу са члановима 34–36. Уговора о функционисању ЕУ (TFEU11)¹⁴ и начелом узајамног признавања.

¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>

Поред преношења европског права у национално законодавство у овој области, неопходно је да земље кандидати током преговора обезбеде неометано спровођење и исправну примену правних тековина ЕУ. То ће изискивати административне капацитете неопходне за информисање о ограничењима у трговини и за примену хоризонталних и процедуралних мера у областима као што су стандардизација, оцена усаглашености, акредитација, метрологија и тржишни надзор.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ РОБЕ

Преговарачку групу 1 за слободно кретање робе воде представници Министарства привреде. Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара ове преговарачке групе именују се из реда представника овог министарства, које је, према Закону о министарствима, задужено за хоризонтална питања у области слободе кретања робе.

Остали чланови преговарачке групе именују се из редова представника следећих органа и организација: Министарства финансија, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства рударства и енергетике, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства здравља, Министарства унутрашњих послова, Министарства културе и информисања, Министарства одбране, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства привреде – Дирекције за мере и драгоцене метале, Агенције за безбедност саобраћаја, Института за стандардизацију Србије¹⁵, Акредитационог тела Србије¹⁶, Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, Агенције за лекове и медицинска средства, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Завршетком преговора у овој области биће обезбеђена потпуна усклађеност домаћих прописа с европским законодавством које се односи на производе. Постизањем потпуне усклађености домаћих прописа с прописима ЕУ обезбедиће се **поштовање** једне од основних слобода јединственог тржишта – **слободе кретања робе**. Овај принцип значи да трговина производима из једног дела Европске уније у било којем другом делу мора да се спроводи без ограничења. Сходно томе, и српски производи кретаће се на европском тржишту без препрека. Даном приступања ЕУ Србија постаје део унутрашњег тржишта ЕУ, на којем важе једнака правила за све производе држава чланица. Слобода кретања робе омогућиће да **квалитетни српски**

¹⁵ <http://www.iss.rs/>

¹⁶ <http://www.ats.rs/>

производи буду пласирани на европско тржиште, а да истовремено **квалитетни европски производи буду пласирани на српско тржиште**. **Сертификате издате у Србији признаваће све земље чланице**, чиме ће српски производи добити слободан приступ европском тржишту, а српски произвођачи **избећи двострука тестирања** приликом пласирања производа на европско тржиште, што ће утицати и на смањење трошкова. Ради заштите потрошача и здравља, као и постизања **веће безбедности производа**, ускладиће се надзор с надлежним европским телима при стављању производа на тржиште¹⁷. Осим тога, домаћим потрошачима биће доступне детаљне информације о сваком производу. У Европској комисији за ову област је надлежан Генерални директорат за предузећа и индустрију¹⁸.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 1 одржан је од 17. до 20 јуна 2014. године.
.....

Билатерални скрининг за поглавље 1 одржан је од 9. до 12. септембра 2014. године.
.....

¹⁷ Србија ће постати део RAPEX система о брзој размени информација о опасним и небезбедним производима.

¹⁸ http://ec.europa.eu/growth/about-us/index_en.htm

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Правним тековинама ЕУ у оквиру овог поглавља обезбеђује се **право грађана држава чланица ЕУ** да раде у некој другој држави чланици ЕУ, да у њој с тим циљем бораве са својом породицом, као и да имају **једнак третман у односу на домаће раднике** у погледу услова рада, али и социјалних и пореских олакшица. Осим тога, правне тековине ЕУ обухватају и инструменте за координисање

различитих националних система социјалног осигурања. Област слободе кретања радника повезана је са слободом кретања и боравка током запослења у држави чланици Европске уније, као и са свим областима социјалне заштите, као што су здравствено осигурање, пензијско осигурање, осигурање за случај незапослености и с правима на породична давања.

Слобода кретања радника једна је од основних слобода гарантованих правом Европске уније. У складу са чланом 45. Уговора о функционисању Европске уније, сваки грађанин ЕУ има право на слободно кретање, боравак и рад (с неким изузецима у јавном сектору) у другим државама чланицама, и то без дискриминације на основу држављанства. У погледу општих принципа који се односе на приступ тржишту рада, правне тековине ЕУ обезбеђују недискриминаторски третман (на основу држављанства, боравишта и језика) радника који су легално запослени у земљи која није земља њиховог порекла. То нарочито обухвата равноправан третман у погледу аспеката који се односе на запослење, као што су услови запошљавања и рада, исплата зарада и отпуштање.

Осим тога, одређена права проширена су на чланове породица радника. Концепт и импликације слободе кретања радника тумаче се и развијају путем судске праксе Европског суда правде, укључујући и сам појам радника. Осим тога, општи принципи слободе кретања радника обухватају одредбе које се односе на додатна права у погледу пензијског осигурања запослених и samozапослених особа које се крећу унутар ЕУ.

Право на слободно кретање радника допуњено је **системом за координисање система социјалног осигурања**, тј. правом миграната и чланова њихових породица да стекну, кумулишу или пренесе накнаде социјалног осигурања, као и да примају исплате на основу тих накнада. Ово се заснива на прописима који не спроводе усклађивање, већ координисање система социјалног осигурања држава чланица и према томе је неопходна административна сарадња између држава чланица у вези с овим питањем. Истовремено, у области здравствене заштите потребно је да **медицински трошкови** буду **надокнађени за укупно неопходно лечење особа које се разболе или доживе незгоду током привременог боравка** у другој држави чланици. У складу с наведеним, потребно је да **европска картица здравственог осигурања** буде издата свим држављанима.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА СЛОБОДУ КРЕТАЊА РАДНИКА

За председника, заменика председника, секретара и заменика секретара преговарачке групе именују се запослени у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства унутрашњих послова, Министарства здравља, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства омладине и спорта, Министарства одбране, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Националне службе за запошљавање, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Завода за социјално осигурање, Републичког секретаријата за законодавство, Републичког фонда за здравствено осигурање, Народне банке Србије и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Приступањем државе Европској унији отварају се могућности да радник који се сели у другу државу чланицу има сва права из радног односа, социјална права и пореске олакшице какве има и матични радник у држави примаоцу када је у тој држави чланици у радном односу. Наведена права обухватају **накнаде за боловање и породилско одсуство, накнаде за повреде на раду, погодности за особе с посебним потребама, породичне додатке, као и накнаде за незапослене и пензије**. С тим у вези примењују се директно и правила ЕУ о координисању система социјалне заштите, а која отклањају негативне последице миграције на појединца приликом стицања или коришћења одређених социјалних права.

Већ као кандидат за чланство у ЕУ држава треба да се припреми за учешће у систему **ЕУРЕС** (Европска служба за запошљавање), чији циљ је промовисање слободе кретања радника у оквиру ЕУ посредством блиске сарадње између националних служби за запошљавање, а ради размене информација о могућностима у погледу запошљавања. Са циљем да се обезбеди **мобилност на тржишту рада**, Европска унија финансира могућност тражења посла у свим државама чланицама Европске уније путем е-портала ЕУРЕС, који представља мрежу сервиса за запошљавање и пружа информације о непопуњеним радним местима, повезује послодавце и даје савете за тражење посла или могуће додатно образовање. На оперативном нивоу је релевантне базе података о слободним радним местима потребно интегрисати с ЕУРЕС механизмом за размену података о слободним радним местима, а треба разменити и опште информације о тржишту рада и животним условима, као и о условима рада.

Да би се избегли поремећаји на тржиштима рада, државе **чланице Европске уније** имају **могућност да** приликом приступања нових држава чланица **уведу ограничења**, односно прелазне рокове **пре потпуног отварања свог тржишта рада радницима из нових држава чланица**. Наведена ограничења могућа су по принципу **2+3+2**: почетно ограничење од две године, након чега је могуће продужење за још три године после прве ревизије и на крају за још две године, а под условом да постоје оправдани разлози за то продужење. О овим привременим мерама свака држава чланица Европске уније одлучује засебно, а нова земља чланица такође може да уведе реципрочне мере којима се ограничава кретање радника из држава чланица које уведу таква ограничења за раднике из нове државе чланице.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 2 одржан је 23. ЈАНУАРА 2014. ГОДИНЕ.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 2 одржан је 25. МАРТА 2014. ГОДИНЕ.
.....

2

3

ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Слобода пружања услуга је једна од четири основне слободе које омогућавају функционисање унутрашњег тржишта Европске уније, а обухвата и право пословног настањивања у било којој држави чланици Европске уније. **Пословно настањивање** значи **право започињања и обављања делатности у било којој држави чланици**.

Државе чланице треба да обезбеде да право оснивања привредних друштава за држављане и правна лица из ЕУ у било којој држави чланици, као и слобода пружања прекограничних услуга не ометају национална законодавства, уз изузетке наведене у уговору. Кључни елемент правних тековина ЕУ у овој области је **Директива 2006/123 о услугама** на унутрашњем тржишту, која се у великој мери заснива на судској пракси Европског суда правде. Циљ Директиве о услугама је да **у пружању услуга успостави јединствено унутрашње тржиште** отклањањем правних и административних препрека развоју услужних делатности између држава чланица. Директива представља хоризонталан инструмент који покрива широк спектар различитих услуга и утиче на значајан број националних закона и прописа.

Правне тековине ЕУ у овом поглављу такође предвиђају правила о регулисаним професијама да би се обезбедило узајамно признавање професионалних квалификација између држава чланица. За одређене, регулисане професије неопходно је да буде спроведен минималан заједнички програм обуке да би квалификације биле аутоматски признате у свим државама чланицама ЕУ. **Директива 2005/36/ЕЗ о признавању професионалних квалификација** представља кључни законодавни акт у овој области.

Циљ правне тековине ЕУ о поштанским услугама је да се обезбеди пружање универзалне поштанске услуге и успостављање унутрашњег тржишта поштанских услуга и висококвалитетне поштанске службе за крајње кориснике. Успостављање независног националног регулаторног органа у овој области представља кључну тачку правилног спровођења прописа ЕУ и доброг функционисања националних тржишта поштанских услуга, а на крају и унутрашњег поштанског тржишта.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДУ ПРУЖАЊА УСЛУГА

За председника, заменика председника, секретара и заменика секретара преговарачке групе именују се запослени у Министарству трговине, туризма и телекомуникација.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства правде, Министарства рударства и енергетике, Министарства здравља, Министарства културе и информисања, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства омладине и спорта, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Републичког геодетског завода, Агенције за привредне регистре, Националне агенције за регионални развој, Републичког секретаријата за законодавство, Народне банке Србије и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Приступањем државе Европској унији, што се области прекограничног пружања услуга тиче, привредним субјектима те државе (физичким и правним лицима) омогућено је **слободно пружање услуга у свакој држави чланици Европске уније, а да се у њима пословно не настањују**. Пружалац услуге може да прекогранично пружа услуге користећи се својим професионалним квалификацијама, и то по правилу без њиховог додатног признавања у тој држави чланици. Држава прималац може да затражити да пружалац услуга пријави да ће пружати услуге, те да поднесе доказ о држављанству, професионалним квалификацијама и пословном пребивалишту у матичној држави. Уколико делатност има утицај на јавно здравље или безбедност, држава чланица има право да испита степен професионалних квалификација пружаоца услуга, као и да затражи да пружалац услуга пружи доказе о осигурању од професионалне одговорности.

Право пословног настањивања омогућава пословним субјектима државе чланице да започну и обављају привредне делатности на стабилан и континуиран начин у једној држави чланици ЕУ или у више држава чланица ЕУ. **Признавање стручних квалификација стечених у матичној држави** један је од предуслова за оснивање пословног пребивалишта за обављање регулисаних професија у другој држави чланици Европске уније. Лекарима, стоматолозима, фармацеутима, ветеринарима, архитектама, медицинским сестрама опште неге и бабицама квалификације ће у другим државама чланицама, по правилу, бити аутоматски признате. Регулисане професије, а које не улазе у систем аутоматских признавања квалификација, признају се у другој држави чланици

ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА

3

ПРАВО
ПОСЛОВНОГ
НАСТАЊИВАЊА
И СЛОБОДА
ПРУЖАЊА УСЛУГА

3

по општем систему признавања. Професионалне квалификације биће признате ако је висина стручне оспособљености најмање једнака висини стручне оспособљености потребној у другој земљи чланице. У области **поштанских услуга обавеза државе чланице је да обезбеди једнаку могућност обављања поштанских услуга између више пружалаца услуга**, а ради побољшања квалитета поштанских услуга. Намера је да се постигне потпуна либерализација поштанских услуга да би услуге постале доступне потрошачима под што повољнијим условима. С тим у вези, целисходно је да се јавни оператери припреме за изазове које доноси потпуна либерализација поштанског тржишта не доводећи при том у питање обезбеђивање доступности и пружања универзалних поштанских услуга.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 3 одржан је од 30. до 31. ЈАНУАРА 2014. ГОДИНЕ.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 3 одржан је од 12. до 13. МАРТА 2014. ГОДИНЕ.
.....

4

СЛОБОДА КРЕТАЊА КАПИТАЛА

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Слобода кретања капитала једна је од четири слободе на којима је засновано функционисање унутрашњег тржишта ЕУ. Преговори о приступању у овом поглављу пре свега се односе на **усклађивање прописа из области кретања капитала и текућих плаћања, као и на борбу против прања новца и финансирања тероризма.**

Правне тековине ЕУ у овој области засноване су на одредбама Уговора о функционисању ЕУ, посебно на одредбама чл. од 63. до 66. У области слободног кретања капитала **државе чланице имају обавезу да, уз неке изузетке, уклоне сва ограничења кретању капитала и унутар ЕУ и између земаља чланица и осталих земаља.** Дефиниција различитих типова кретања капитала ослања се на Прилог 1 Директиве 88/361/ЕЕЗ. У овој номенклатури кретања капитала класификована су према економској природи активе и пасиве на које се односе и обухватају: директна улагања, улагања у некретнине (приватна лица купују зграде и земљишта и граде зграда за стварање добити или лично коришћење; ова категорија такође обухвата право на плодоуживање, олакшице и право на градњу), трансакције хартијама од вредности којима се уобичајено тргује на тржишту капитала, трансакције уделима друштва за заједничка улагања, трансакције хартијама од вредности којима се уобичајено тргује на тржишту новца, трансакције по текућим и депозитним рачунима код финансијских институција, кредите који се односе на комерцијалне трансакције или на пружање услуга у којима учествује резидент, финансијске зајмове и кредите, јамства, остале гаранције и право залоге, трансфере за извршење уговора о осигурању, кретање личног капитала (нпр., зајмови, поклони, наследство), физички увоз и извоз финансијске имовине (нпр., хартије од вредности, средства плаћања било које врсте), остала кретања капитала (нпр., ауторске накнаде, одштете које када се могу сматрати капиталом).

Правним тековинама ЕУ уређена су и питања у вези с услугама плаћања на унутрашњем тржишту, а на тај начин успостављена је и основа за стварање ширег европског тржишта за плаћање. Текућа плаћања односе се на текуће послове, односно послове закључене између резидената и нерезидената, а којима у основи није циљ пренос капитала. Дефинисана су правила повезана са свим услугама националних и прекограничних плаћања у ЕУ. **Циљ је да прекогранична плаћања постану лака, ефикасна и сигурна као „национална“ унутар земаља чланица,** док се истовремено **побољшавају права корисника на коришћење услуга плаћања.** Такође, настоји се да се **побољша конкуренција** отварањем тржишта плаћања ка новим учесницима, тако да се подстиче повећање ефикасности и смањење трошкова, и успоставља се неопходна **платформа за јединствену зону за плаћање у еврима.** Осим тога, прописима Европске уније о прекограничном плаћању у ЕУ отклањају се разлике у наплатама за прекогранична и

национална плаћања у еврима до одређеног износа. То се примењује на сва електронска плаћања (преносе кредита, директних дуговних салда, плаћања посредством дебитних и кредитних картица и подизања готовине на банкоматима). Применом ових правила постиже се да потрошача, који обавља прекогранично електронско плаћање у еврима, та операција кошта исто као када обавља одговарајуће плаћање у еврима у својој земљи чланици. Истовремено, правним актима ЕУ уређена су и питања о оснивању, обављању делатности и надзору пословања институција за електронски новац.

У области спречавања прања новца и финансирања тероризма захтева се од банака и других економских оператера да идентификују клијенте и пријаве одређене трансакције, и то нарочито када се ради о предметима велике вредности или о великим готовинским трансакцијама. Кључни захтев за борбу против финансијског криминала јесте делотворан административан капацитет и капацитет за примену прописа, укључујући ту и сарадњу органа који обављају надзор, органа који спроводе законе и тужилаштва.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА

За председника и секретара преговарачке групе именују се запослени у Министарству финансија, а за заменика председника и заменика секретара именују запослени у Народној банци Србије.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства финансија, Народне банке Србије, Министарства унутрашњих послова, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства привреде, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства правде, Комисије за хартије од вредности, Републичког секретаријата за законодавство, Републичке дирекције за имовину, Агенције за реституцију, Агенције за приватизацију и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Да би приступила Европској унији, неопходно је да држава оствари **потпуну либерализацију капиталних кретања**. Та либерализација омогућава, на пример, **отварање рачуна у иностранству, одобравање кредита нерезидентима, уношење и изношење готовог новца без ограничења**. Истовремено, неопходно је обезбедити **држављанима земаља чланица Европске уније исти третман као и домаћим држављанима у погледу стицања права својине на непокретностима**.

Чланство у ЕУ имаће одразиће се на све учеснике финансијских тржишта, као и за грађане, предузетнике, инвеститоре, односно кориснике финансијских услуга. У складу с укидањем ограничења кретања капитала, грађани државе чланице и предузетници имају веће могућности избора финансијских институција с којима желе да послују, на пример, у погледу обављања платног промета. У области борбе против прања новца и финансирања тероризма, усклађивањем с правним тековинама Европске уније успоставља се ефективан систем, који подразумева укљученост и сарадњу више институција, а са циљем борбе против прања новца и финансирања тероризма.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 4 одржан је 13. октобра 2014. године.
.....

Билатерални скрининг за поглавље 4 одржан је 15. децембра 2014. године.
.....

5

ЈАВНЕ НАБАВКЕ

8 Државе чланице су у обавези да до 18. априла 2016. године транспонују наведене директиве, а до тада су на снази директиве 2014/18/ЕЗ и 2014/17/ЕЗ.

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Јавне набавке су важан сегмент функционисања привреде, а **делотворан систем јавних набавки неопходан је за постизање циљева слободног тржишта**. Правне тековине ЕУ о јавним набавкама утемељене су на општим начелима, као што су: **видљивост, равноправан третман, слободна конкуренција и недискриминација**. Ова начела примењују се на све поступке јавних набавки. Доделу уговора о јавним набавкама (уговори о извођењу јавних радова, уговори о јавној набавци добара и услуга) уређују две посебне директиве: Директива 2014/24/ЕУ о такозваним традиционалним наручиоцима („класичан сектор“) и Директива 2014/25/ЕУ о органима и субјектима који послују у водном сектору, сектору енергетике, саобраћаја и поштанских услуга („комуналан сектор“).⁸ Осим тога, Директива 2009/81/ЕЗ прописује да поступке за доделу одређених уговора о извођењу радова, као и уговора о прибављању добара и услуга координишу наручиоци или субјекти на подручју одбране и безбедности.

Истовремено, прописима ЕУ уређено је и питање **електронских набавки**, које се односе на електронска средства комуникације, системе динамичне куповине и електронске аукције. Правила о предметним уговорима и о оглашавању разрађена су посебним прописима о заједничком речнику набавки и о стандардним обрасцима за објављивање.

Уз стандардне поступке јавних набавки, систем јавних набавки у ЕУ чине и **концесије и јавно-приватно партнерство**. Директивом Европског парламента и Савета 2014/23/ЕУ од 26. фебруара 2014. године о додели уговора о концесији први пут су дефинисана јасна и недвосмислена правила за доделу уговора о концесијама на нивоу ЕУ (рок за транспоноване је 18. април 2016).

Усаглашеност с директивама о набавкама изискује адекватне административне капацитете за њихово спровођење да би било обезбеђено функционисање система јавних набавки, креирање политике, функционисање оперативних средстава, служби за подршку, надзора и статистичких података, као и да би биле усклађене контроле за све области које се тичу јавних набавки. Осим тога, целисходно је да главни наручиоци на свим нивоима поседују неопходне административне капацитете којима се обезбеђује делотворно спровођење правила о набавкама.

Правне тековине ЕУ такође садрже правила о поступку заштите и правним лековима у поступцима јавних набавки. Потребно је да институције, које чине део система јавних набавки, обезбеде спровођење законодавног оквира, као и ефикасан систем правне заштите у поступцима јавних набавки.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ЈАВНЕ НАБАВКЕ

За председника, заменика председника, секретара и заменика секретара преговарачке групе именују се запослени у Управи за јавне набавке.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства финансија, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарство рударства и енергетике, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства унутрашњих послова, Министарства одбране, Министарства привреде, Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки, Државне ревизорске институције, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Окончањем преговора о приступању ЕУ привредним субјектима омогућава се **приступ јавним набавкама у Европској унији** према правилима која важе у ЕУ и под условима једнако повољним у односу на услове који се примењују на привредне субјекте ЕУ. Унапређење система јавних набавки **предуслов је за привредни раст и развој**, а оно се пре свега огледа у поштовању основних начела, пружању међусобне стручне помоћи и **едукацији** у области јавних набавки, с посебним нагласком на **спречавању и превенцији корупције у систему јавних набавки**.

.....
 Експланаторни скрининг за поглавље 5 одржан је 21. марта 2014. године.
 .....

.....
 Билатерални скрининг за поглавље 5 одржан је 13. маја 2014. године.
 .....

6

ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

У оквиру овог поглавља разматрају се питања у вези с оснивањем и обављањем делатности привредних друштава у државама чланицама ЕУ, при чему су **уређена правила о оснивању, регистрацији, обављању делатности, домаћем и прекограничном спајању и подели привредних друштава**. Истовремено, овим поглављем обухваћена су и питања **рачуноводства и ревизије**, што се односи и на правила о успостављању система провере квалитета рада ревизорске струке, ефикасног система јавног надзора, као и система објављивања годишњих финансијских извештаја.

Правне тековине ЕУ у области права привредних друштава уређују питања у вези с обавезом привредних друштава да објављују документа и податке; оснивањем, спајањем и поделом јавних друштава с ограниченом одговорношћу; прекограничним спајањем друштава с ограниченом одговорношћу; обавезом обелодањивања података који се односе на огранке које су у држави чланици основале неке врсте друштава; једночланим приватним друштвима с ограниченом одговорношћу; понудама за преузимање; остваривањем неких права акционара у друштвима која су котирана на берзи и Статутом Европске компаније.

У области финансијског извештавања правне тековине ЕУ утврђују правила за представљање годишњих и консолидованих финансијских извештаја, укључујући ту и поједностављена правила за мала и средња предузећа. Посебна рачуноводствена правила примењују се у области банкарства и осигурања. Примена међународних рачуноводствених стандарда (*IAS – International Accounting Standards*) обавезна је за одређена тела од јавног значаја. Осим тога, правне тековине ЕУ успостављају правила за одобравање, професионалан интегритет и независност ревизора именованих на основу закона.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

Преговарачку групу за право привредних друштава предводе председник, заменик председника, секретар и заменик секретара преговарачке групе, а који се именују из Министарства привреде.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства финансија, Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, Министарства одбране, Агенције за привредне регистре, Комисије за хартије од вредности, Националне агенције за регионални развој, Народне банке Србије, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Усклађивањем законодавства с правном тековином ЕУ у области права привредних друштава, између осталог, стварају се пословни услови који ће **домаћим привредним субјектима омогућити конкурентност и једнак третман на тржишту Европске уније**. Истовремено, на тај начин додатно се потврђује **правна сигурност**, која је неопходан предуслов за успешно пословање и за инвестиције.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 6 одржан је 11. децембра 2014. године.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 6 одржан је 5. фебруара 2015. године.
.....

7

ИНТЕЛЕКТУАЛНА СВОЈИНА

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Основни циљ прописа Европске уније у области права интелектуалне својине јесте допринос стварању повољног амбијента за пословање на унутрашњем тржишту. Носиоци права интелектуалне својине на унутрашњем тржишту остварују повољнији положај у односу на конкуренцију на тај начин што им она омогућавају да штите своје производе и услуге од неовлашћеног коришћења, копирања и злоупотребе, односно да управљају тим правима као својином. Интелектуална својина подразумева ауторско право и сродна права, као и право индустријске својине.

Ауторско право и сродна права стичу се самим чином стварања ауторског или сродног дела (уметничког, научног или дела техничке природе) и њиховим изношењем или извођењем, тако да за њихову заштиту није потребно спровести формалан поступак, нити је потребна претходна објава дела.

Право индустријске својине односи се на заштиту изума патентом, заштиту производа и услуга **жигом**, заштиту спољног изгледа производа **дизајном**, заштиту разликовања специфичних производа и услуга посебних квалитета који су условљени подручјем настанка и ознаком **географског порекла**. Права индустријске својине **стичу се спровођењем одговарајућих поступака при телима надлежним за њихово признавање и регистрацију**.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ

Преговарачку групу за право интелектуалне својине чине представници следећих институција: Завода за интелектуалну својину – који је водећа институција за ово поглавље и из којег се именују председник, заменик председника, секретар и заменик секретара – Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства финансија, Министарства унутрашњих послова, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства правде, Министарства здравља, Министарства одбране, Републичког јавног тужилаштва, Врховног касационог суда, Републичког секретаријата за законодавство, Агенције за лекове и медицинска средства Србије и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Последица усклађивања с европским законодавством у области интелектуалне својине за Републику Србију биће већа правна сигурност и делотворније спровођење права интелектуалне својине, што ће омогућити **побољшање промета робе и услуга**, као и **убрзавање технолошког развоја**.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 7 одржан је од 24. до 25. септембра 2014. године.
.....

Билатерални скрининг за поглавље 7 одржан је од 12. до 13. новембра 2014. године.
.....

8

КОНКУРЕНЦИЈА

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Правила о конкуренцији важе за све учеснике тржишне утакмице на једнак начин, а задатак им је да омогуће боље функционисање тржишта, **које ће обезбедити већу понуду робе и услуга по најповољнијој цени**. Ова правила штите грађане забрањујући предузетницима склапање споразума којима би се договарале цене, ограничавала производња, развој и улагање или делила тржишта и извори набавке. Она такође спречавају злоупотребу доминантног положаја предузећа и онемогућавају спајање предузећа које би могло имати утицаја на конкуренцију на тржишту. Такође, **одобравање државне помоћи предузећима забрањено је када нарушава конкуренцију**, односно ствара неправедну предност у односу на сличне секторе на тржишту.

Поглавље о конкуренцији састоји се из три дела: политике конкуренције у ужем смислу (борба против монопола и концентрација), политике контроле државне помоћи и либерализације државних предузећа. Ове области подразумевају правила и процедуре за борбу против монополског понашања компанија (као што су ограничавајући споразуми између предузећа и злоупотреба доминантног положаја), за контролу спајања предузећа и за спречавање одобравања државне помоћи која нарушава или може да наруши конкуренцију на унутрашњем тржишту.

Правне тековине конкуренције засноване су на члану 37. (државни монополи привредног карактера), члановима 101–105. (правила која се примењују на предузећа), члану 106. (јавна предузећа и предузећа с посебним или искључивим правима) и члановима 107–109. (правила примењива на државну помоћ)¹⁹ Уговора о функционисању Европске уније (TFEU)²⁰. Правила конкуренције, у начелу, директно се примењују у целој Европској унији и државе чланице морају у потпуности да сарађују с Европском комисијом (Генерални директорат за конкуренцију 16) да би се она спровела.

У области **борбе против монопола** национални органи који се баве конкуренцијом морају блиско да сарађују и с Комисијом у вези с питањем процедура Европске уније о конкуренцији. Национални судови могу директно да примењују правила о борби против монопола да би заштитили индивидуална права поверена грађанима на основу Уговора. У области **државне помоћи** само Европска комисија може донети одлуку о томе да ли је помоћ коју је држава чланица одобрила компатибилна са заједничким тржиштем, јер се даном приступања ЕУ сва овлашћења за испитивање мера државних помоћи преносе на Европску комисију. Термин либерализација односи се на Протокол бр. 2717, у ком је наведено да унутрашње тржиште, дефинисано чланом

¹⁹ <http://ec.europa.eu/dgs/competition/>

²⁰ Анекс Уговора о Европској унији и Уговора о функционисању ЕУ (TFEU).

3. Уговора о функционисању ЕУ, обухвата систем који онемогућава нарушавање конкуренције. С тим у вези постоји посебан систем за надзор у случају јавних предузећа и предузећа којима државе чланице одобравају посебна или искључива права. У вези с либерализацијом појединих сектора (железнице, поштанске услуге, телекомуникације и др.), током преговора упућује се на поглавља релевантна за те области.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА КОНКУРЕНЦИЈУ

Преговарачку групу за конкуренцију воде представници Министарства за трговину, туризам и телекомуникације²¹. Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара именују се из реда представника тог министарства, које је, према Закону о министарствима, задужено за предлагање прописа из области заштите конкуренције.

Остали чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Комисије за заштиту конкуренције²², Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства културе и информисања, Комисије за контролу државне помоћи²³, Министарства правде, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства рударства и енергетике, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства унутрашњих послова, Министарства одбране, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Народне банке Србије, Агенције за енергетику, Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, Националне агенције за регионални развој, Агенције за страна улагања и промоцију извоза, Републичког секретаријата за јавне политике, Републичког секретаријата за законодавство, Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом и Канцеларије за европске интеграције.

²¹ <http://mtt.gov.rs/>

²² <http://www.kzk.org.rs/>

²³ <http://www.kkdp.gov.rs/lat/index.php>

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Поглавље о конкуренцији убраја се у једно од најзахтевнијих и најсложенијих у преговарачком процесу. Хрватска је, на пример, ово поглавље затворила међу последњим, и то уз закључивање два протокола који се односе на сектор бродоградње. Може се очекивати да ће Србија имати исти проблем због сектора челика. Ово је такође једно од поглавља за које се често траже прелазни рокови, и то највише због политике државне помоћи. Сектору јавних предузећа, као и предузећима која имају другачију правну форму, али обављају делатност од општег интереса пре ступања у чланство ЕУ предстоји процес структурних реформи који подразумева њихово организационо и финансијско реструктурисање, корпоративизацију и потпуну или делимичну приватизацију.

Конкуренција има као повољну последицу за грађане **ниже цене, бољи квалитет робе и услуга, као и ширу могућност избора.**

Правне тековине из ове области у знатној мери су повезане с обавезама из Споразума о стабилизацији и придруживању између Републике Србије и Европске уније (ССП)²⁴ који је тренутно на снази. ССП обухвата одредбе упоредиве с правним тековинама ЕУ о конкуренцији и регулише споразуме супротне правилима конкуренције, злоупотребу доминантног положаја на тржишту и државну помоћ. Осим тога, њиме се регулишу и специјална правила која важе за јавна предузећа и предузећа с посебним и ексклузивним правима и забрањују се квантитативна ограничења увоза из ЕУ у Републику Србију. Споразумом се захтева од оперативно независних органа (за заштиту конкуренције и контролу државне помоћи²⁵) да надзиру примену правила о конкуренцији у Републици Србији. Осим тога, Протокол 5 ССП успоставља правила за државну помоћ која важе у случају да се одобрава помоћ за реструктурисање индустрији челика у Републици Србији.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 8 одржан је од 31. марта до 2. априла 2014. године.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 8 одржан је од 4. до 5. новембра 2014. године.
.....

24 http://www.seio.gov.rs/upload/documents/sporazumi_sa_eu/ssp_prevod_sa_anexima.pdf

25 У Србији су на основу Прелазног трговинског споразума, односно Споразума о стабилизацији и придруживању 2009. године основане Комисија за заштиту конкуренције и Комисија за контролу државне помоћи, као оперативно независни органи.

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Најважнији **циљеви** правних тековина Европске уније у области финансијских услуга су **обезбеђивање финансијске стабилности**, финансијске стабилности предузећа која послују у финансијском сектору и **адекватна заштита потрошача**, инвеститора и осигураника. Правне тековине ЕУ у области финансијских услуга обухватају области банкарства, осигурања, реосигурања, добровољних пензијских фондова, тржишта капитала и инфраструктуре финансијског тржишта, правила за добијање дозволе, рад и надзор финансијских институција и регулисаних тржишта. Такође, уређена су и питања заштите потрошача финансијских услуга, као и начин сарадње тела задужених за надзор финансијског тржишта. Финансијске институције могу да послују широм ЕУ у складу са „**системом јединственог пасоша**”⁹ и с начелом „**контроле матичне земље**”¹⁰ било успостављањем филијала, било пружањем прекограничних услуга.

У области банака и финансијских конгломерата правне тековине ЕУ утврђују захтеве у вези с одобравањем, пословањем и пруденцијалним надзором¹¹ кредитних институција, као и захтеве у вези с адекватношћу капитала, а који се односе на кредитне институције и инвестициона друштва. Правне тековине ЕУ у овој области такође утврђују правила у вези с додатним надзором финансијских конгломерата и прихватањем, обављањем и пруденцијалним надзором пословања институција за електронски новац. Истовремено, предвиђена су и правила у односу на годишње и консолидоване финансијске извештаје банака и других финансијских институција. Оне такође усклађују одређене одредбе у вези с реорганизацијом и ликвидацијом кредитних институција које имају филијале у више држава чланица. У области осигурања и пензија неколико директива утврђује правила која се односе на одобравање, пословање и надзор над привредним друштвима за животно и неживотно осигурање. Правне тековине ЕУ утврђују правила за додатни надзор над осигуравајућим групама. Осим тога, директивама се успоставља и надзор над реосигураваочима од стране надлежних органа у својој „матичној држави”, а захваљујући којем могу да раде на простору ЕУ.

⁹ Систем јединственог пасоша омогућава финансијским институцијама регистрованим у једној држави чланици неометано пословање у целој ЕУ, без тражења посебне дозволе од државе домаћина.

¹⁰ Принцип контроле коју спроводи држава у којој финансијска институција има седиште иако су филијале у другим државама или се ради о прекограничном пружању услуга.

¹¹ Надзор над банкама је супервизорство централне банке и специјализоване супервизорске установе, тамо где она постоји, над пословањем банкарског система.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ

За председника и секретара преговарачке групе именују се особе запослене у Народној банци Србије, а за заменика председника и заменика секретара именују се особе запослене у Министарству финансија.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Народне банке Србије, Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Комисије за хартије од вредности, Агенције за осигурање депозита, Агенције за привредне регистре, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Потпуним усклађивањем законодавства с правном тековином ЕУ и његовом правилном применом стварају се предуслови за висок степен стабилности финансијског система. Истовремено, утиче се на побољшање положаја учесника на финансијском тржишту, као и корисника финансијских услуга, а уређењем питања обављања делатности у овој области омогућава се разноврснија понуда услуга на тржишту. С тим у вези посебан сегмент чини заштита потрошача, која се огледа у њиховом информисању о услугама које пружају финансијске институције, што, између осталог, обухвата и услуге у области осигурања, кредита или платног промета.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 9 одржан је од 21. до 22. ЈАНУАРА 2015. ГОДИНЕ.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 9 одржан је 17. МАРТА 2015. ГОДИНЕ.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Ово поглавље покрива електронске комуникације, информационо друштво и аудиовизуелну политику.

Када је реч о електронским комуникацијама, регулаторни оквир усмерен је на отварање тржишта телекомуникација. Основни циљ је јачање конкурентности стварањем услова за лакши улазак на тржиште и подстицањем инвестирања у овај сектор. У оквиру регулисања тржишта улога ЕУ је да утврди правила која ће обухватити све телекомуникационе мреже и услуге; да обезбеди правичан приступ основним услугама (телефон, факс, интернет, бесплатни хитни позиви) по оптималној цени, и то свим корисницима, укључујући особе с инвалидитетом; да подстиче конкурентност смањујући доминантну позицију националних предузећа у области телекомуникација, а која су имала монопол на одређене услуге (приступ брзом интернету).

Информационо друштво. Регулаторни оквир усклађен је с распрострањеним коришћењем интернета у ЕУ. Највећи изазови у области интернета, активности на интернету и ИКТ (информационих и комуникационих технологија) стандарда јесу опслуживање информацијама великог броја виртуелних адреса и складиштење и трансфер капацитета, као и развој техничких стандарда на територији ЕУ да би се гарантовала интероперабилност, приватност при коришћењу интернета и приступачност интернета. Основни циљеви у области ИКТ, тачније 13 специфичних циљева који се односе на дигиталну трансформацију налазе се у Европској стратегији из 2010. године, Дигиталној агенди за Европу (*DAE*).

Аудиовизуелна политика формулише се на националном нивоу, а улога ЕУ је постављање основних правила и смерница повезаних са заједничким интересима, као што су отварање тржишта Уније и слободна конкуренција. У оквиру телевизијских услуга циљ регулативе је координација националног законодавства да би се: слободно трговало ТВ програмима и видео-услугама на захтев; заштитио културни диверзитет; бар током половина времена телевизијских канала обезбедила за емитовање филмова и програма направљених у Европи; да би се малолетници заштитили од неприкладног ТВ садржаја и да се обезбедила заштита од непримереног оглашавања у медијима.

У оквиру електронских комуникација и информационог друштва преговара се о: обезбеђивању независности регулатора; потпуној усаглашености с ЕУ регулаторним оквиром из 2009. године; фиксној широкопојасној мрежи и широкопојасној мобилној телефонији; увођењу јединственог броја за хитне случајеве 112; јачању административних капацитета националног регулаторног тела у склопу припреме за преузимање обавеза које произлазе из чланства у BEREC (*Body of European Regulators of Electronic Communications*) – регулаторној агенцији за тржиште телекомуникација у Европској унији.

Област информационог друштва отвара простор за преговоре о: даљем усклађивању с прописима ЕУ и развоју у области е-управе, е-здравља, е-правосуђа, е-трговине; о информационо-комуникационим технологијама у образовању, науци, култури и привреди; о условном приступу; о јачању укупних ИТ капацитета, и то посебно на локалном нивоу.

У области аудиовизуелне политике преговори се односе на: потпуно усаглашавање с Директивом о аудиовизуелним медијским услугама; обезбеђивање административних капацитета у Србији који би били у складу са захтевима из Директиве о аудиовизуелним медијским сервисима; јачање улоге регулатора у делу праћења примене прописа и надгледања аудиовизуелног медијског садржаја; интернет приступ европском културном наслеђу у оквиру интерактивних медија; дигиталне библиотеке, интерактивне медијске садржаје у Европи и заштиту корисника видео-игара.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈЕ

За председника, заменика председника, секретара и заменика секретара преговарачке групе за информационо друштво и медије именује се неко од запослених у Министарству трговине, туризма и телекомуникација, а чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства културе и информисања, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства финансија, Министарства одбране, Министарства привреде, Министарства унутрашњих послова, Министарства правде, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Министарства здравља, Републичке радиодифузне агенције, Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, Републичког завода за статистику, Комисије за заштиту конкуренције, Института за стандардизацију, Републичког секретаријата за законодавство, Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом, Републичког геодетског завода и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Да ли сте знали да су у ЕУ регулисане цене ролинг-оператера мобилне телефоније? Цене ролинга у Европској унији ограничене су пре неколико година константним подстицајима Европске комисије да мобилни оператери сниже цене за коришћење мобилних телефона у иностранству. Прва уредба о **ограничавању цена ролинга** (*Roaming Regulation*) ступила је на снагу 2007. године, а 2012. године ратификована је нова уредба којом су регулисане цене за крајње кориснике ограничене на следеће износе: 29 евроценти за минут одлазећег позива и 8 евроценти за минут долазећег позива. Дакле, једна од повољности је та што се уласком у ЕУ

смањује цена позива у ромингу када се корисник налази на подручју Европске уније.

Корист од **дигитализације**, која се у Србији спроводи у оквиру Европске агенде, имаће грађани Србије, оператери, као и држава. Дигитализација ће омогућити крајњим корисницима **бољи квалитет звука и слике, разноврснији садржај**, више радио и телевизијских програма, **нове услуге за особе с инвалидитетом и старије особе**, унапређене додатне услуге и друго. Држави ће дигитализација омогућити ефикасније коришћење радио-фреквенцијског спектра, коришћење ослобођеног дела спектра за нове услуге, промоцију развоја технологије, као и нова радна места.

У области **мобилне телефоније** грађани Србије ће моћи да бирају између великог броја услуга и различитих оператора, због чега ће **цене бити ниже**. Корисницима услуга омогућена је **слободна промена оператора** у складу с њиховим потребама, а уз могућност **задржавања дотадашњег броја и предброја** без обзира на мрежу у коју се прелази.

Уводи се **бесплатан**, јединствен европски **број за хитне службе 112**, који се користи у целој Унији. Могуће је позвати број 112 са фиксног и мобилног телефона да би се контактирала хитна служба: хитна помоћ, ватрогасци или полиција.

У области информационог друштва уводи се **електронски потпис**, који **штеди време и смањује трошкове пословања**.

У области аудиовизуелне политике ствара се правни оквир који **штити интересе гледалаца**. **Трајање рекламних спотова током сат времена** у ударном термину на јавној телевизији **не сме да буде дуже од 4 минута**.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 10 одржан је од 22. до 23. маја 2014. године.
.....

Билатерални скрининг за поглавље 10 одржан је од 10. до 11. јула 2014. године.
.....

11

ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Заједничка пољопривредна политика ЕУ једна је од најзначајнијих области, и то како у погледу броја прописа који регулишу ову област, тако и у погледу удела пољопривредног буџета у укупном буџету Европске уније. Наиме, величина буџета Заједничке пољопривредне политике је веома висока и износи нешто мање од 40% укупног буџета ЕУ.

Главни **циљ** Заједничке пољопривредне политике је да се обезбеди **стабилно снабдевање тржишта пољопривредним производима по приступачним ценама**, а што значи и одговарајући приход за пољопривредне произвођаче.

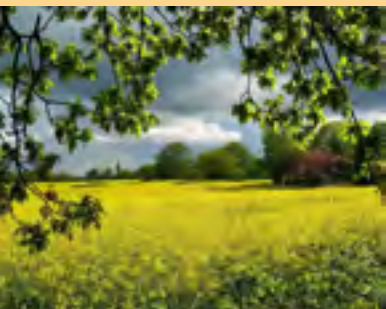
Посебан изазов у процесу преговора за Републику Србију представља то што се очекују извесне **промене** у оквиру реформисане Заједничке пољопривредне политике ЕУ за период **2014–2020**, а којима ће администрација Србије морати да се **прилагођава „у ходу“**.

Правне тековине у области пољопривредне политике преговараће се у више потпоглавља. Окосницу пољопривредне политике ЕУ чини подела на два стуба. Први стуб чине директна плаћања и тржишне интервенције, док се други стуб односи на политику руралног развоја.

Директна плаћања подразумевају да, уз поштовање одређених услова (очување животне средине и здравља људи, безбедност хране, поштовање добробити животиња, одржавање земљишта у добром стању), **пољопривредници добијају подстицаје без обзира на то којом се врстом производње баве**. Циљ тих подстицаја је да се обезбеди стабилан приход без обзира на тржишну несталност и финансирају се из **Европског гарантног пољопривредног фонда**, као и тржишне интервенције.

Тржишне интервенције односе се на интервентан откуп и друге облике повлачења производа с тржишта, подршку производњи одређених производа, систем квота (млеко и шећер), подршку произвођачким организацијама (у сектору воћарства и повртарства). Неопходно је подвући да у овој области, као и у области директних плаћања, **држава чланица не може имати своје националне мере, већ је у питању политика на нивоу Европске уније**.

Рурални развој обухвата **мере** које су неопходне за развој активности у руралним областима, а које доприносе јачању конкурентности пољопривреде и шумарства, побољшању биодиверзитета руралних подручја, унапређењу квалитета живота, као и мере за подстицање диверзификације руралне економије. **Средства за ове мере обезбеђују се из Европског фонда за рурални развој**.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

Кључна институција, чији државни секретар председава Преговарачком групом за пољопривреду и рурални развој, јесте Министарство пољопривреде и заштите животне средине. Такође су и заменик председника, секретар и заменик секретара из тог министарства. Остали чланови преговарачке групе за пољопривреду и рурални развој представљају следеће институције: Министарство здравља, Министарство рударства и енергетике, Министарство финансија, Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Републички геодетски завод, Институт за стандардизацију Србије, Републички завод за статистику, Завод за интелектуалну својину, Републички секретаријат за законодавство, Републички секретаријат за јавне политике, Канцеларија за ревизију система управљања средствима Европске уније, Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом, Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва и Канцеларија за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Резултат усклађивања прописа Републике Србије с прописима Европске уније у области пољопривреде и руралног развоја биће **приступ тржишту ЕУ с више од 500 милиона потрошача, уређеност производње, прераде и продаје** пољопривредних производа на заједничком тржишту, као и у трећим земљама. Чланство у Европској унији омогућиће пољопривредницима **коришћење средстава из фондова** за пољопривреду и рурални развој, побољшаће квалитет производа и самим тим знатно повећати њихову конкурентност на тржишту ЕУ. Због свега наведеног преговори у области пољопривреде и руралног развоја биће изузетно захтевни.

.....
ЕКСПЛАНАТОРНИ СКРИНИНГ ЗА ПОГЛАВЉЕ 12 ОДРЖАН ЈЕ ОД 18. ДО 20. МАРТА 2014. ГОДИНЕ.
.....

.....
БИЛАТЕРАЛНИ СКРИНИНГ ЗА ПОГЛАВЉЕ 12 ОДРЖАН ЈЕ ОД 14. ДО 16. МАЈА 2014. ГОДИНЕ.
.....

11

12

БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

ЕУ примењује интегрисан приступ да би обезбедила висок ниво јавног здравља, здравља животиња, добробити животиња и здравља биља. То се постиже применом повезаних мера – **од фарме до трпезе**, односно у целом ланцу производње, прераде и дистрибуције хране, све до потрошача – као и одговарајућим надзором који спровode надлежни органи. Тиме се обезбеђује **висок ниво заштите живота и здравља људи** као једних од основних циљева политика ЕУ. Истовремено, потребно је обезбедити **ефикасно функционисање унутрашњег тржишта** ЕУ, што је једино могуће уколико су стандарди безбедности хране и хране за животиње уједначени и доследно се примењују на целој територији ЕУ²⁶.

Прописи поглавља 12 изузетно су **бројни** и обухватају: безбедност хране; ветеринарску политику (као што су здравље и добробит животиња, идентификација и регистрација животиња, контрола остатака ветеринарских лекова, некомерцијално кретање кућних љубимаца); стављање на тржиште хране за људе, хране за животиње и споредних производа животињског порекла (у које спадају и обавезне контроле); безбедност хране за животиње (заснована на потпуно истим принципима као безбедност хране за људе); фитосанитарну политику (као што су квалитет семена, средства за заштиту биља, штетни организми) и генетички модификоване организме²⁷.

Да би се ускладила са стандардима ЕУ из ове области, Србија треба да усвоји прописе ЕУ и обезбеди њихову потпуну **примену**, а под чиме се подразумева да надлежни органи обављају инспекцију и надзор, као и да постоје потребне **лабораторије**. Такође, потребно је обезбедити да субјекти у пословању с храном (односно сви који производе, прерађују, размештају храну или су на неки други начин укључени у ланац производње хране) буду добро обучени и свесни своје одговорности.

Систем безбедности хране у ЕУ заснован је на неколико начела: **одговорности** произвођача (хране за људе, али и хране за животиње); **следљивости** хране (способност да се храна за људе, храна за животиње, компоненте хране и животиње прате кроз све фазе у ланцу); примени система **анализе ризика** (да би мере које се примењују ради заштите здравља биле ефикасне, пропорционалне и јасно усмерене), као и примени начела **предострожности** када је то неопходно (да би се, у случају да постоји ризик, који још увек није научно разјашњен, обезбедио висок ниво заштите потрошача у ЕУ)²⁸.

26 http://ec.europa.eu/food/safety/index_en.htm

27 http://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/food_safety.html?root_default=SUM_1_CODED%3D30&locale=en

28 http://ec.europa.eu/food/safety/general_food_law/principles/index_en.htm

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКУ И ФИТОСАНИТАРНУ ПОЛИТИКУ

Преговарачком групом за безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна питања председава државни секретар из Министарства пољопривреде и заштите животне средине²⁹. Заменик председника, секретар и заменик секретара су представници истог министарства. Остали чланови преговарачке групе су представници 14 државних институција: Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства здравља, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства рударства и енергетике, Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства унутрашњих послова, Канцеларије за ревизију система управљања средствима Европске уније, Републичког завода за статистику, Института за стандардизацију Србије, Републичког секретаријата за законодавство, Агенције за лекове и медицинска средства Србије, Завода за интелектуалну својину и Канцеларије за европске интеграције.

Као и у случају других преговарачких група, председник преговарачке групе 12 може, уколико постоји потреба, да позове представнике других организација да учествују у раду преговарачке групе.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Србија има обавезу да прихвати и у потпуности примени прописе ЕУ из ове области у тренутку приступања. Међутим, због значаја трговинске размене с ЕУ, односно да би могла **своју храну да извози на тржиште ЕУ**, Србија већ неко време прилагођава своје стандарде европским стандардима. **Србија неће морати да се одрекне** својих традиционалних производа, као што су сир или кајмак. Ако се производе за потрошњу у сопственом домаћинству, и даље ће се производити као до сада, али уколико се пласирају на тржиште, мораће да задовоље одређене хигијенске стандарде ради заштите потрошача. Србија ће као **резултат процеса прилагођавања** стандардима ЕУ, између осталог, имати **унапређене објекте за производњу и прераду меса**, унапређен узгој животиња на фармама, више стандарде када је у питању добробит животиња, **контролисану употребу пестицида** у складу са стандардима ЕУ, **поуздан систем националних лабораторија**. Храна која се производи у Србији имаће слободан пут до европских потрошача, а домаћим потрошачима биће гарантовани исти високи стандарди безбедности хране коју тренутно имају европски потрошачи.

.....
ЕКСПЛАНАТОРНИ СКРИНИНГ ЗА ПОГЛАВЉЕ 12 ОДРЖАН ЈЕ ОД 3. ДО 7. ФЕБРУАРА 2014. ГОДИНЕ.
 .....

.....
БИЛАТЕРАЛНИ СКРИНИНГ ЗА ПОГЛАВЉЕ 12 ОДРЖАН ЈЕ ОД 20. ДО 24. ОКТОБРА 2014. ГОДИНЕ.
 .....

²⁹ <http://www.mpzss.gov.rs/>

13

РИБАРСТВО

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Заједничка политика Европске уније у вези с рибарством обухвата питања управљања рибљим богатствима и његовог искоришћавања, питања уређења тржишта рибљим производима, питања структурне политике, надзора и контроле, као и међународну сарадњу у рибарству. Политика Европске уније у области рибарства реформише се сваких десет година као одговор на промене које се односе на количину рибе, као и на опште привредне прилике у рибарству.

Без обзира на то што Република Србија нема море, преговори у вези с овим поглављем одвијаће се као у вези са свим претходним проширењима.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА РИБАРСТВО

Преговарачку групу за рибарство чине превасходно представници Министарства пољопривреде и заштите животне средине, као и представници следећих институција: Министарства рударства и енергетике, Министарства здравља, Министарства финансија, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Института за стандардизацију Србије, Републичког завода за статистику, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

ШТА ЈЕ ЦИЉ ПРЕГОВОРА У ОБЛАСТИ РИБАРСТВА?

Резултат усклађивања прописа Републике Србије с прописима Европске уније у области рибарства биће испуњеност захтева у погледу контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова, чиме ће се створити услови за пласман производа рибарства на тржиште ЕУ, уз очување националних водних ресурса.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 13 одржан је 30. септембра 2014. године.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 13 одржан је 14. новембра 2014. године.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Право ЕУ које се односи на **друмски транспорт** покрива различите социјалне, техничке, фискалне, безбедносне захтеве и захтеве заштите животне средине, а са циљем да се промовише ефикасан превоз путника и робе и да се обезбеде фер тржишни услови за транспортне оператере. Фокус регулативе у **железничком транспорту** је пре свега на либерализацији овог сектора и његовом отварању према конкуренцији, унапређењу интероперабилности и безбедности транспортне мреже, као и на развијању железничке транспортне инфраструктуре. У сектору **ваздушног транспорта** регулише се питање приступа тржишту, као и безбедност ваздушног саобраћаја, а унапређују се и права и обавезе путника. Регулатива која се тиче **унутрашњег водног транспорта** препознаје огроман потенцијал водног саобраћаја као алтернативног вида пре свега превоза робе и циљ су јој промоција и јачање конкурентности унутрашњег водног транспорта у транспортном систему, као и његово укључивање у мултимодалне (комбиноване) логистичке токове. ¹²

Велике предности овог вида саобраћаја, у поређењу с осталима, јесу поузданост, економичност, низак степен штетности за животну средину и велики потенцијал за даље унапређење и развијање. У вези с **поморским саобраћајем** инсистира се на строгим безбедносним правилима, смањењу ризика од пловидбених хаварија и смањењу негативног утицаја на животну средину.

У вези с **друмским транспортом** преговараће се о **приступу тржишту робе и путника, ценама и фискалним условима, социјалним условима**, затим о **техничким и безбедносним условима**, као и о **превозу опасних материја**.

У вези са **железничким транспортом** преговараће се о **приступу тржишту и инфраструктури – постојању и ингеренцијама независног регулаторног тела** (Дирекције за железнице), **техничким и безбедносним условима, безбедности и интероперабилности** железничког саобраћаја и **формирању независног тела за истраге несрећних случајева**.

У вези с **ваздушним транспортом** преговараће се о **приступу тржишту и спољној ваздушној политици, управљању ваздушним саобраћајем, условима заштите животне средине у ваздушном транспорту, заштити права путника, испуњењу обавеза** из Споразума о заједничком европском ваздухопловном подручју (*ECAA – European Common Aviation Area*).

У вези с **унутрашњим водним транспортом** преговараће се о **приступу тржишту, увођењу речних информационих сервиса, признању занимања у области унутрашње пловидбе, социјалним условима, као и отехничким и безбедносним условима**.

¹² Реч је о споју више видова транспорта на једном месту, односно месту где се срећу железнички, друмски и водни транспорт.

У вези с поморским транспортом преговараће се о усклађивању нашег законодавства с међународним конвенцијама.

У вези с **комбинованим транспортом**³⁰ преговараће се о **изградњи савременог интермодалног терминала** који подразумева два вида транспорта.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ТРАНСПОРТ

Институција која је носилац ове преговарачке групе је Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, одакле су именовани председник, заменик председника, секретар и заменик секретара преговарачке групе. Остали чланови преговарачке групе су представници: Министарства унутрашњих послова, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Комисије за заштиту конкуренције, Агенције за безбедност саобраћаја, Дирекције за железнице, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства рударства и енергетике, Министарства финансија, Министарства одбране, Института за стандардизацију, Директората цивилног ваздухопловства, Агенције за управљање лукама, Републичког завода за статистику, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Чланство у Европској унији омогућава **повећање безбедности транспорта и бољу заштиту путника** у свим врстама саобраћаја. Раст конкуренције транспортног тржишта води до **повољнијих цена** и **бољег квалитета услуга**. У друмском саобраћају добробит је већа безбедност саобраћаја на путевима и безбедност превоза опасних материја, потом увођење **дигиталних тахографа** – уређаја за дигитално бележење времена вожње и одмора возача. На тај начин омогућава се лакши надзор над радним временом возача, праведнија тржишна конкуренција с обзиром на то да се елиминише нелојална конкуренција превозника чији возачи раде више од допуштених девет сати дневно и, што је најважније, доприноси се повећању безбедности свих учесника у друмском саобраћају.

У железничком саобраћају корист од фер приступа тржишту и видљивог система наплате инфраструктуре, као и поједностављења процедура за издавање лиценце, што треба да охрабри нове учеснике на тржишту и узрокује његово отварање, очигледна је. Ту је и јачање улоге Дирекције за железнице као регулаторног и безбедносног тела.

³⁰ Комбиновани транспорт је синоним за мултимодални транспорт.

Унапређење заштите путника у ваздушном саобраћају, поред осталог, значи да, **када превозник касни или откаже путовање**, а да разлог нису временске непогоде, **он мора да обезбеди смештај и храну путницима**, као и **накнаду штете** уколико је путник тражи. Такође, додатно се у саобраћају штите **права особа** с инвалидитетом, а прописује се и **обавеза јасног истицања пуне цене карте**. Побољшава се и регулатива у области пружања услуга у ваздушној пловидби и управљања ваздушним простором.

У унутрашњем водном саобраћају корист се односи на успостављање речних информационих сервиса – **РИС** (концепта усаглашених телекомуникационих услуга и информационих система за подршку унутрашњој пловидби и њене везе према осталим видовима саобраћаја), у оквиру којих се формирају и подсистеми за **лоцирање и праћење бродова**, за **давање електронских саопштења бродарству**, као и за **електронско пријављивање путовања**. РИС је предуслов за интегрисање међународних пловних путева у нашој земљи с европском пловидбеном мрежом, а од посебног је значаја за **европски Коридор VII** (река **Дунав**).

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 14 одржан је од 16. до 19. децембра 2014. године.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 14 одржан је од 24. до 26. фебруара 2015. године.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Сигурност снабдевања енергентима гарантује се правним тековинама ЕУ којима се државе чланице обавезују да држе у прописаним залихама одређене категорије нафтних производа, као и да о свим активностима које служе остварењу наведеног циља обавештавају Европску комисију. У години 2013. донет је Закон о робним резервама, који је претходно усклађиван са секундарним законодавством ЕУ. Тиме је Република Србија испунила део обавеза према Енергетској заједници. Када ресорно министарство буде донело подзаконске акте, наставиће се усклађивање закона у вези с овом облашћу.

Унутрашње тржиште електричне енергије и гаса потпуно је либерализовано у ЕУ 2007. године, док се код нас очекује даља либерализација спровођењем Трећег пакета прописа, који је пренет у законодавни систем РС. Прописи позивају на **гарантовање универзалних услуга у сектору енергетике**, као и на **адекватну заштиту осетљивих корисника у свим областима**. Ради што бољег функционисања енергетског тржишта, захтева се успостављање независних регулаторних тела и независних системских оператера преноса.

У промовисању **обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности** право ЕУ прописује производњу и побољшање енергетске ефикасности као области које ће се прожимати. Превасходно се истиче енергетска ефикасност као област која ће обележити све енергетске политике. Постављају се захтеви еколошког дизајна и енергетских ознака.

Висок ниво **нуклеарне безбедности и заштите од ризика** од изузетне је важности. Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије је регулаторно тело Републике Србије основано у складу с регулативом ЕУ. Та агенција поступа у складу са својим надлежностима и регулише ову област. У Европској унији то је **Еуратом агенција за енергетско снабдевање**, која има ексклузивна права на закључивање уговора о снабдевању нуклеарним материјалима.

У вези с унутрашњим енергетским тржиштем, посебно **тржиштем електричне енергије и гаса**, изазов за нас у предстојећем периоду представљаће спровођење законодавства усклађеног с **Трећим пакетом прописа ЕУ**, који се тиче секундарног законодавства (чини га сет директива и уредби у области електричне енергије и гаса). Неки од **циљева** Трећег пакета су **стварање** потпуно **либерализованог тржишта**, постојање јаким мера **заштите потрошача**, потпуно независног регулатора и добро развијене и уређене власничке мреже.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ

Институција која је носилац ове преговарачке групе је Министарство рударства и енергетике и из ње су именовани председник, заменик председника, секретар и заменик секретара.

Остали чланови преговарачке групе су представници: Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства одбране, Министарства финансија, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства привреде, Министарства здравља, Института за стандардизацију, Агенције за енергетику, Агенције за заштиту од јонизујућег зрачења и нуклеарну сигурност, Комисије за заштиту конкуренције, Републичке дирекције за робне резерве, Републичког завода за статистику, Републичког секретеријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Значај области енергетике огледа се у чињеници да је још 2006. године ступио на снагу **Уговор о оснивању енергетске заједнице** и да је **Република Србија од тада** на извешан начин **већ у ЕУ**. Преко тела **Енергетске заједнице** (ЕнЗ) стално се **прати степен усклађености прописа из области енергетике с правним тековинама ЕУ и извештава се о томе**. Уговор о оснивању Енергетске заједнице потврђен је Споразумом о стабилизацији и придруживању, којим је истакнута нужност регионалне сарадње у тој области.

Пошто је главни задатак Уговора о оснивању Енергетске заједнице стварање стабилног правног, економског и енергетског оквира, Србија ће приступањем ЕУ обезбедити **сигурност снабдевања енергијом, привући ће инвестиције у енергетску инфраструктуру**, унапредиће заштиту животне средине и створити **јединствен регулаторни простор за трговину енергентима**. С тим циљем су успостављена три нивоа обавеза:

- имплементација релевантних правних тековина Европске уније (*acquis communautaire*) у енергетици, заштити животне средине, коришћењу обновљивих извора енергије и заштити конкуренције;
- успостављање посебног регулаторног оквира који ће омогућити ефикасно функционисање тржишта унутар Енергетске заједнице и повезивање с тржиштем Европске уније и
- стварање тржишта енергије која се преноси **мрежама без унутрашњих граница**, унутар ког ће бити развијена **координација узајамне помоћи у случају поремећаја у енергетским мрежама или спољних поремећаја** и постојаће могућност стварања заједничке политике трговине енергијом с учесницима на тржиштима ван ЕУ и Енергетске заједнице.

Области рада Енергетске заједнице су: старање о остваривању уговорних обавеза, електрична енергија, гас, инвестиције, сигурност снабдевања, обновљиви извори енергије, енергетска ефикасност, заштита животне средине, конкуренција, социјална питања, нафта, као и решавање спорова насталих у вези с Уговором. Радом тела ЕнЗ Србија утиче на енергетску политику региона.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 15 одржан је од 29. до 30. априла 2014. године.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 15 одржан је од 11. до 12. јуна 2014. године.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Правне тековине ЕУ о опорезивању углавном покривају област **индиректног опорезивања**, и то како у погледу **пореза на додату вредност**, тако и у погледу **акциза**. Оне прописују дефиниције и начела пореза на додату вредност. Акцизе на минерална горива, дуванске производе и алкохолна пића подлежу директивама ЕУ о структури акциза, минималним стопама за сваку групу производа, као и производњи, држању, кретању и праћењу акцизне робе. Производи су подложни акцизама уколико се производе у Европској унији или се увозе из трећих држава. Међутим, **акциза се плаћа држави чланици у којој је роба пуштена у промет** (с ограниченим изузецима), и то по стопама које се примењују у тој држави чланици.

У вези с **директним опорезивањем**, правне тековине ЕУ покривају неке аспекте корпоративних пореза и углавном им је циљ **уклањање препрека за прекограничне активности између предузећа**. Правне тековине ЕУ у области директног опорезивања уређују одређене аспекте **пореза на добит** и **пореза на капитал**. Циљ политике ЕУ у области директног опорезивања је отклањање поремећаја повезаних с прекограничним економским активностима привредних друштава унутар Европске уније. Истовремено, прописи ЕУ у овој области уређују и обезбеђивање **ефективног опорезивања прихода од штедње**, и то у виду камата које се исплаћују физичким лицима. Кодекс понашања за пословно опорезивање (*Code of Conduct for business taxation*) представља политичку обавезу држава чланица да **спрече штетне пореске мере**. Државе чланице обавезују се да неће уводити нове, као и да ће укинути постојеће штетне пореске мере.

Најзад, законодавство ЕУ у области административне сарадње и узајамне помоћи између пореских органа држава чланица прописује инструменте за размену података, а са циљем да се реше питања утаје и избегавања пореза, као и да се омогући узајамна помоћ држава чланица у области повраћаја пореза.

Правне тековине ЕУ у области оперативног капацитета и компјутеризације обухватају правила у вези с успостављањем и функционисањем различитих информационалних система за размену података између националних пореских управа (на пример, информационални систем за размену података о ПДВ, информационални систем за повраћај ПДВ, информационални систем за размену података између држава чланица у вези с посебним програмом за електронске услуге које субјекти ван ЕУ пружају грађанима ЕУ, информационални систем за размену података између држава чланица о произвођачима и трговцима акцизним производима, аутоматски систем за размену података у вези с приходом од камате на штедне депозите у електронском стандардизованом формату и друго).

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ОПОРЕЗИВАЊЕ

Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара преговарачке групе за порезе именују се из Министарства финансија.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства привреде, Министарства здравља, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

У ЕУ не постоји обавеза усклађивања свих врста пореза, а циљ **хармонизације у области пореза** је **координација пореских система држава чланица ЕУ** ради **избегавања** националних **пореских мера које би могле негативно да утичу на функционисање унутрашњег тржишта ЕУ**. Обавеза усклађивања законодавства постоји у области посредних пореза – **пореза на додату вредност (ПДВ)** и **акциза** – на следеће категорије производа: енергенте, дуванске производе и алкохолна пића. У погледу пореза на додату вредност, према прописима ЕУ, стандардна стопа не може да буде нижа од 15%, а државе чланице могу да примењују и једну или две снижене стопе пореза на додату вредност, а које не смеју да буду ниже од 5%. У вези с директним опорезивањем, правна тековина ЕУ обухвата само одређене аспекте опорезивања дохотка од штедње физичких лица и пореза на добит.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 16 одржан је од 14. до 15. октобра 2014. године.
.....

Билатерални скрининг за поглавље 16 одржан је од 5. до 6. марта 2015. године.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Правне тековине ЕУ у области економске и монетарне политике садрже правила којима се захтева **независност централних банака** у државама чланицама и забрањује се да централне банке директно финансирају јавни сектор, као и привилегован приступ јавног сектора финансијским институцијама. Националне централне банке подлежу Статуту Европског система централних банака и **Европској централној банци**. Од држава чланица очекује се да координишу своје економске политике и поштују правила **Пакта о стабилности и расту** која се односе на стабилност јавних финансија и координацију фискалних политика (превенција), као и на поступак прекомерног дефицита (корекција). Године 2011. уведен је **Европски семестар**, систем надзора економске и фискалне политике утемељен на праћењу макроекономских и структурних трендова, конкурентности и финансијске стабилности држава, а што обухвата и дефинисање стратешких смерница, израду програма стабилности (еврозона) и конвергенције (остале чланице). На основу тога Европски савет доноси препоруке, чиме врши контролу у процесу израде буџета држава чланица. Притом се успоставља систем раног упозорења, којим би требало да се региструју макроекономске неравнотеже које земље морају да отклоне одговарајућим корективним мерама да се не би изложиле санкцијама. Макроекономски и фискални надзор унутар ЕУ доприноси консолидацији јавних финансија односно смањењу буџетског дефицита и јавног дуга (максималне дозвољене вредности су 60% БДП-а јавни дуг, 3% БДП-а буџетски дефицит). **Европски стабилизациони механизам** (основан 2012) пружа финансијску помоћ државама еврозоне које се суочавају са финансијским неравнотежама.

Нове државе чланице такође су обавезне да поштују **критеријуме за усвајање евра**. Док се не придруже еврозони, оне ће учествовати у економској и монетарној унији као државе чланице с изузећем и морају да третирају своју политику девизног курса као питање од заједничког интереса.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ЕКОНОМСКУ И МОНЕТАРНУ ПОЛИТИКУ

Председник и секретар преговарачке групе за економска и монетарна питања именују се из Народне банке Србије, а заменик председника и заменик секретара именују се из Министарства финансија.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Народне банке Србије, Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Републичког завода за статистику, Комисије за хартије од вредности, Агенције за осигурање депозита, Републичког секретаријата за законодавство, Републичког секретаријата за јавне политике и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Државе чланице ЕУ имају обавезу да координишу националне економске политике заједничким планирањем интеграције привреда, **подстицањем привредног раста, обезбеђивањем радних места** и конкурентности европске привреде као целине. Један од важних предуслова за функционисање Економске и монетарне уније је независност Европске централне банке и националних централних банака земаља чланица ЕУ. Државе чланице имају обавезу да фискалну политику воде у складу с правилима и начелима која се примењују у ЕУ, да извештавају о стању буџетског дефицита и јавног дуга, као и да учествују у координацији економских политика. Када земља чланица испуни критеријуме за увођење евра и уведе евро као националну валуту, национална централна банка те државе чланице спроводиће Заједничку монетарну политику у сарадњи с Европском централном банком и осталим централним банкама еврозоне.

Достигнућа **Европске монетарне уније** огледају се у функционалној тржишној економији, ниским стопама инфлације, ниским каматним стопама, креирању бољег пословног амбијента, очувању макроекономске и финансијске стабилности и интегрисаном, конкурентном тржишту, које снижава цену робе и услуга.

.....
ЕКСПЛАНАТОРНИ СКРИНИНГ ЗА ПОГЛАВЉЕ 17 ОДРЖАН ЈЕ ОД 2. ДО 3. ДЕЦЕМБРА 2014. ГОДИНЕ.
.....

БИЛАТЕРАЛНИ СКРИНИНГ ЗА ПОГЛАВЉЕ 17 ОДРЖАН ЈЕ 12. МАРТА 2015. ГОДИНЕ.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Правне тековине ЕУ у области статистике готово искључиво се састоје од **законодавства које има директну примену у државама чланицама**, као што су уредбе Европског парламента и Савета и одлуке и уредбе Европске комисије. Правне тековине ЕУ које уређују питање статистике садрже и разноврсне и бројне методолошке приручнике и упутства у разним статистичким доменима, као што су пољопривреда, економска и монетарна политика, демографске и социјалне статистике и истраживања. Међународни споразуми или међународни стандарди, као и кодекс праксе у статистици, обезбеђују даљу основу за статистичку производњу.

Предуслов за квалитетно функционисање друштва је солидна **база поузданих и објективних статистичких података**, која **пружа потребне информације** са циљем да се дефинишу одлуке на нивоу Европске уније, држава чланица, на локалном нивоу, као и у пословном сектору. Истовремено, поуздана статистика је од изузетног **значаја за јавност** и медије ради што квалитетније **процене стања у друштву и држави**. Из тих разлога званична статистика је једна од основа функционисања ЕУ. Поред значаја званичне статистике ЕУ, неоспоран је и значај статистика држава чланица, имајући у виду да европску статистику на државном нивоу израђују **национални статистички заводи**, а на нивоу Европске уније то чини **Статистички завод Европске уније – Еуростат**. Најзначајнија улога Еуростата је у обради и објављивању **упоредивих статистичких података на европском нивоу**. Еуростат настоји да дође до **заједничког статистичког „језика“**, који обухвата концепте, методе, структуре и техничке стандарде. Еуростат не прикупља податке, већ то чине државе чланице радом својих статистичких завода, који проверавају и анализирају националне податке које достављају Еуростату. Улога Еуростата је да консолидује податке и обезбеди да буду упоредиви користећи хармонизовану методологију.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА СТАТИСТИКУ

Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара преговарачке групе за статистику именују се из Републичког завода за статистику.

Чланови преговарачке групе су представници следећих институција и организација: Народне банке Србије, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Републичког секретаријата за законодавство, Републичког секретаријата за јавне политике, Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Циљ преговора о приступању Европској унији у вези с овим поглављем је **унапређење националног статистичког система** и његово усклађивање са системом Европске уније. На тај начин иде се у сусрет **побољшању квалитета, доступности и упоредивости статистичких података**, што узрокује унапређење свих стандарда на којима се заснива званична статистика.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 18 одржан је од 20. до 21. маја 2014. године.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 18 одржан је од 25. до 26. новембра 2014. године.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Најзначајнији циљеви Европске уније у вези с овом облашћу су **побољшање система социјалне заштите, повећање образовног нивоа радне снаге, постизање високе стопе запослености** уз посебну бригу за категорије које су мање заступљене на тржишту рада, обезбеђивање одговарајућих услова за рад, безбедност и очување здравља на раду, као и **социјално укључивање**. На основу члана 153. Уговора о функционисању Европске уније, Европска унија подржава и допуњује активности држава чланица у области социјалне политике.

Правне тековине ЕУ у вези са социјалном политиком и запошљавањем обухватају минималне стандарде у областима радног права, једнаких могућности, очувања здравља и безбедности на раду и борбе против дискриминације. Државе чланице учествују у процесима ЕУ у области политике запошљавања, социјалног укључивања и социјалне заштите. Социјални партнери држава чланица учествују у социјалном дијалогу на европском нивоу. **Европски социјални фонд** је главни финансијски инструмент којим ЕУ подржава спровођење своје стратегије запошљавања и доприноси напорима за социјално укључивање.

У области радног законодавства уређена су питања у вези с правима радника и њиховом заштитом у случају колективног отпуштања, стечаја и пресељења пословања, правима радника да буду информисани и консултовани о питањима која се односе на њихов рад, као и правилима која се односе на радно време, **безбедност и заштиту здравља на раду**.

Правне тековине ЕУ у овој области усмерене су и према успостављању **једнаких могућности за све**, заштити начела **једнака зарада за једнак рад, забрани дискриминације** по било којој основи и **јачању социјалног дијалога**.

У области инвалидитета ЕУ је усвојила стратегију чији је циљ да усклади питања у вези с инвалидитетом са релеватним политикама Европске уније и да допринесе повећању укључености особа с инвалидитетом у све области живота.

Уведен је и појам **флексибилност**, који означава комбинацију сигурности запошљавања и социјалне сигурности са потребом за целоживотним учењем.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ И ЗАПОШЉАВАЊЕ

Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара преговарачке групе за социјалну политику и запошљавање именују се из Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства омладине и спорта, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства здравља, Министарства рударства и енергетике, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Министарства унутрашњих послова, Министарства одбране, Министарства културе и информисања, Завода за интелектуалну својину, Националне службе за запошљавање, Комесаријата за избеглице и миграције, Завода за социјално осигурање, Републичког завода за статистику, Републичког секретаријата за законодавство, Канцеларије за људска и мањинска права, Повереника за заштиту равноправности, Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом, Републичког завода за социјалну заштиту, Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Приступањем Европској унији усвајају се стандарди на којима се заснива политика ЕУ у овој области, а која промовише **савремене радне односе** и социјални дијалог између представника радника и послодаваца. Циљ је **заштита радника**, али и повећање конкуретности. Посебно се инсистира на **социјалној одговорности предузећа** укључивањем социјалних и еколошких проблема у пословне стратегије.

.....
ЕКСПЛАНАТОРНИ СКРИНИНГ ЗА ПОГЛАВЉЕ 19 ОДРЖАН ЈЕ ОД 10. ДО 12. ФЕБРУАРА 2014. ГОДИНЕ.
.....

.....
БИЛАТЕРАЛНИ СКРИНИНГ ЗА ПОГЛАВЉЕ 19 ОДРЖАН ЈЕ ОД 24. ДО 26. ЈУНА 2014. ГОДИНЕ.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Циљ индустријске политике ЕУ је да **промовише индустријске стратегије** које би **повећале конкурентност**, убрзале прилагођавање структурним променама, подстицале **стварање повољног пословног окружења** широм ЕУ, повећање домаћих и страних инвестиција и побољшање општег пословног амбијента у ком послују мала и средња предузећа, а подстичу се и **предузетништво и иновације**. Осим индустријске стратегије, ова политика ЕУ подразумева и **приватизацију и реструктурисање**, а подједнако се односи на компаније, индустријске секторе и европску индустрију у целини.

Правне тековине Европске уније изложене у поглављу о предузетништву и индустријској политици великим делом састоје се од **начела политике и препорука** за политику који се налазе у **саопштењима, препорукама и закључцима** Савета, а чији је циљ да се побољша формулисање и координација политике помоћу предузећа на унутрашњем тржишту, и то на основу заједничке дефиниције малих и средњих предузећа. То значи да правне тековине ЕУ у овој области, у принципу, **не изискују преношење прописа у домаће законодавство** или посебне мере за спровођење и примену. Дакле, индустријска политика делимично се води на националном, а делимично на наднационалном, односно европском нивоу. Надлежни директорат за вођење индустријске политике и предузетништва у ЕУ је **Генерални директорат за унутрашње тржиште, индустрију, предузетништво и мала и средња предузећа**³¹.

Инструменти предузетничке и индустријске политике развијени су у оквиру ЕУ програма за конкурентност и иновације (CIP³²) 2007–2013. године. Наставак активности из овог програма реализује се путем програма COSME³³ (*Programme for the Competitiveness of Enterprises and SMEs* – Програм за конкурентност малих и средњих предузећа МСП) и Хоризонт 2020³⁴. Циљ програма COSME је да подстицањем предузетничке културе и промовисањем раста и развоја сектора МСП унапреди конкурентност и одрживост МСП. Програм се састоји од мере чији је циљ смањивање свих потешкоћа које ограничавају раст предузећа, укључујући ту и боље пословно окружење, лакши приступ финансијама, промоцију предузетничке културе и интернационализацију малих и средњих предузећа. Применом програма Хоризонт 2020 подстицаће се све активности у вези с иновацијама, као и иновативна мала и средња предузећа (МСП).

31 http://ec.europa.eu/growth/about-us/index_en.htm

32 http://ec.europa.eu/growth/access-to-finance/cip-financial-instruments/index_en.htm

33 http://ec.europa.eu/growth/smes/cosme/index_en.htm

34 <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>

Важан инструмент ове политике је и **Директива 2011/7/ЕУ о борби против закаснелог плаћања у комерцијалним трансакцијама**³⁵. Инструменти политике предузетништва и индустријске политике обухватају финансијску подршку и регулаторне мере, као и одговарајуће капацитете на националном, регионалном и локалном нивоу.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ПРЕДУЗЕТНИШТВО И ИНДУСТРИЈСКУ ПОЛИТИКУ

Преговарачку групу за предузетништво и индустријску политику воде представници Министарства привреде³⁶. Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара именују се из тог министарства, које је, према Закону о министарствима, надлежно за дефинисање и спровођење индустријске политике. Остали чланови преговарачке групе јесу представници следећих органа и организација: Министарства финансија, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства рударства и енергетике, Министарства омладине и спорта, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства здравља, Министарства културе и информисања, Министарства за рад, запошљавање и борачка и социјална питања, Министарства одбране, Министарства унутрашњих послова, Републичког завода за статистику, Управе за јавне набавке, Фонда за развој, Института за стандардизацију Србије, Националне службе за запошљавање, Националне агенције за регионални развој, Агенције за привредне регистре, Агенције за страна улагања и промоцију извоза, Агенције за лекове и медицинска средства Србије, Републичког секретаријата за јавне политике, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Ово поглавље убраја се у лакша поглавља за преговарање. До сада ниједна држава чланица с којом су преговори окончани није тражила прелазне периоде, нити посебне договоре у вези с овим поглављем.

У оквиру преговора од држава кандидата се захтева да представе политику индустрије и стратегију реструктурисања да би се проценило да ли су њихове индустријске политике у складу с принципима ЕУ, и то посебно у погледу приватизације и реструктурисања. На пример, **сва предузећа у државном власништву у Србији**³⁷ мораће да прођу кроз **поступак реструктурисања**,

35 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:048:0001:0010:en:PDF>

36 <http://www.privreda.gov.rs/>

37 Предузећа у државном власништву јесу: ЕПС, Путеви Србије, Железнице Србије, ППТ Србија итд.

што подразумева структурне и организационе промене у тим предузећима и њихову **припрему за самостално и конкурентно учешће у тржишној утакмици.**

Индустријска политика је тесно **повезана с** другим преговарачким поглављима, посебно с **политиком конкуренције** (укључујући ту и државну помоћ), јер **индустријска политика ЕУ има надлежности у контроли и ограничавању субвенција** и других облика државне помоћи, и то како на националном нивоу, тако и на нивоу ЕУ.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 20 одржан је од 2. до 3. априла 2014. године.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 20 одржан је 1. јула 2014. године.
.....

20

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Идеја трансевропских мрежа појавила се први пут крајем осамдесетих година у контексту Јединственог европског тржишта. Велико тржиште, уз слободу кретања људи, робе, услуга и капитала, подразумевало је повезаност регионалних и националних мрежа модерном и ефикасном инфраструктуром. Стварање трансевропских мрежа је значајан елемент економског раста и повећања запослености у Европској унији. Уговор о функционисању Европске уније, у одељку XVI, члановима 170–172, даје правни основ за успостављање трансевропских мрежа у области транспорта, енергетике и телекомуникација. Њиме је дефинисано да је циљ ЕУ промовисање међуповезаности и интероперабилности националних мрежа, као и приступа тим мрежама.

Трансевропске транспортне мреже (ТЕН-Т) доприносе одрживом и мултимодалном развоју транспортног система и отклањају евентуалне застоје при одвијању саобраћаја. Транспортне мреже играју велику улогу у обезбеђивању одрживе мобилности спајањем конкурентске способности Европске уније и добробит становника Европске уније, а истовремено обезбеђују транспорт робе и путника. Имајући у виду пораст броја држава чланица који се очекује до 2020. године, утврђена је листа приоритетних транснационалних пројеката у складу с њиховим стратешким значајем. Нова инфраструктурна политика ЕУ предвиђа формирање *“core network”* до 2030. године, која ће обухватати 9 главних коридора. Циљ је трансформација конекција на линији исток–запад, унапређење инфраструктуре граничних прелаза, унапређење функционисања различитих видова саобраћаја и допринос циљевима Европске уније у области климатских промена.

Трансевропске енергетске мреже (ТЕН-Е) обухватају пренос и складиштење гаса, као и пренос електричне енергије и у великој мери доприносе постојању интегрисаног тржишта електричне енергије и гаса. ТЕН-Е треба да одговоре на све већи значај сигурности и диверзификације снабдевања Уније енергијом обухватајући енергетске мреже држава чланица и држава кандидата, и обезбеђујући усклађен рад енергетских мрежа ЕУ и суседних земаља. Главни циљеви политике у овој области су сигурност снабдевања и функционално унутрашње тржиште енергије. Ово је дефинисано у смерницама за трансевропске енергетске мреже из 2006. године, којима су утврђени и ранжирани по важности приоритетни пројекти, пројекти од заједничког интереса и пројекти од европског интереса у овој области.

Трансевропске телекомуникационе мреже углавном се односе на развој мрежа и дистрибуцију повезаних услуга у оквиру одређеног програма Уније.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ

Институција која је носилац ове преговарачке групе је Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, одакле су именовани председник, заменик председника, секретар и заменик секретара преговарачке групе. Остали чланови преговарачке групе су представници: Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства рударства и енергетике, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства финансија, Министарства одбране, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Директората цивилног ваздухопловства, Агенције за безбедност саобраћаја, Агенције за енергетику, Републичког завода за статистику, Института за стандардизацију, Дирекције за железнице, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Србија је у оквиру преговора у овом поглављу дефинисала који ће енергетски и саобраћајни правци у Србији постати део заједничке трансевропске мреже.

Правци будуће трансевропске мреже у Србији профитираће од финансијске помоћи Европске уније, и то посебног дела буџета Уније, намењеног трансевропским мрежама, из структурних фондова, као и из Кохезионог фонда. Такође, Србија ће моћи да користи зајмове Европске инвестиционе банке.

Скрининзи за ово поглавље одржани су заједно са скринингом за енергетику и транспорт.

Експланаторни скрининг за поглавље 21 одржан је од 16. до 19. децембра 2014, односно од 29. до 30. априла 2014. године.

Билатерални скрининг за поглавље 21 одржан је од 11. до 12. јуна 2014, односно од 24. до 26. фебруара 2015. године.

22

РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА СТРУКТУРНИХ ИНСТРУМЕНАТА

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Поглавље 22 обухвата прописе који се односе на **планирање и спровођење кохезионе политике ЕУ коришћењем европских структурних и инвестиционих фондова**. Реч је о уредбама којима се дефинишу конкретни циљеви кохезионе политике ЕУ за период 2014–2020, фондови за њену реализацију (**Европски фонд за регионални развој, Европски социјални фонд и Кохезиони фонд**), активности које могу да буду финансиране (попут изградње и унапређења инфраструктуре, развоја образовања и стручног усавршавања, истраживања, иновација, предузетништва итд.), принципи и правила ¹³ за пружање подршке и износ расположивих финансијских средстава, с методологијом/критеријумима за утврђивање износа који ће бити одобрен као подршка државама чланицама ЕУ. ¹⁴ Тим прописима такође је утврђен и неопходан стратешко-програмски оквир, односно утврђени су конкретни програмски документи ¹⁵ (**партнерски споразум и оперативни програми**), које је неопходно усагласити с Европском комисијом, као и институционални оквир за управљање наведеним програмима.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА РЕГИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ И КООРДИНАЦИЈУ СТРУКТУРНИХ ИНСТРУМЕНАТА

Преговарачком групом за регионалну политику и координацију структурних инструмената руководи представник Канцеларије за европске интеграције.

¹³ Попут **принципа програмирања**, којим се дефинишу приоритети и мере, и који подразумева да се, заправо, издвајају средства за финансирање вишегодишњих програма; **принципа суфинансирања**, који значи да се из ЕУ фондова обезбеђује део финансијских средстава, а други део из националних извора попут буџета; или **принципа партнерства**, који подразумева да се дефинисање програма и праћење његове реализације одвијају у сарадњи Европске комисије и државе чланице, односно, државе чланице и представника шире заједнице, попут цивилног сектора, представника регионалних и локалних органа власти односно представника економско-социјалних партнера.

¹⁴ Представници држава чланица, односно Савет министара усваја Уредбу којом се, између осталог, дефинише и методологија за утврђивање износа подршке државама чланицама. Методологија се утврђује укрштањем и праћењем неколико индикатора попут бруто домаћег производа или бруто националног дохотка по глави становника, броја становника, густине насељености, стопе незапослености итд.

¹⁵ То су документа које припремају државе чланице, а усваја Европска комисија. Тим документима дефинишу се седмогодишњи приоритети, мере и операције за финансирање из ЕУ фондова, укупан годишњи износ средстава опредељен за њихово спровођење, укључујући и институционални оквир за управљање и спровођење оперативних програма.

У рад преговарачке групе за поглавље 22 укључени су представници: Генералног секретаријата Владе, Министарства финансија, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства привреде, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства рударства и енергетике, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Републичког секретаријата за законодавство, Републичкиог секретаријата за јавне политике, Републичког завода за статистику, Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом, Канцеларије за ревизију система управљања средствима Европске уније и Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Успостављање система за управљање фондовима/програмима у функцији укупног развоја државе чланице представља окосницу овог поглавља. Будући да је реч о систему који треба да обезбеди **ефективно, ефикасно и видљиво коришћење фондова за потребе реализације економског и друштвеног развоја држава чланица**, успостављање овог система – укључујући ту и питања планирања/програмирања, спровођења, праћења и евалуације, као и финансијског управљања и контроле – представља значајан изазов. О томе посебно сведоче искуства држава чланица које су 2007. године приступиле ЕУ, чиме су заправо постале нето контрибутори/нето даваоци, уместо нето корисници буџета ЕУ, а услед слабе апсорпције средстава.

Разлог слабе апсорпције лежи у чињеници да се ове земље нису на најбољи начин припремиле за постприступни период и могућност коришћења вишеструко већих фондова, који, према предлогу за период 2014–2020. године, на годишњем нивоу могу износити чак до 2,5% бруто националног дохотка. Из тог разлога основни инструмент финансијске помоћи ЕУ у претприступном периоду - **ИПА**, наводи као један од два стратешка циља – поред подршке спровођењу политичких, економских, правних и институционалних реформи – и припреме за спровођење кохезионе политике ЕУ. Европска унија у континуитету подржава напоре на спровођењу активности које су усмерене ка успостављању **система за индиректно управљање (претприступним) фондовима у Републици Србији** ¹⁶ као окосници будућег система за управљање постприступним – структурним фондовима и Кохезионим фондом ЕУ.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 22 одржан је од 1. до 2. октобра 2014. године.
 .....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 22 одржан је од 28. до 29. јануара 2015. године.
 .....

16 Реч је о систему који подразумева да се на националне институције државе кориснице претприступне помоћи, у овом случају Србије, преноси надлежност за спровођење одређених поступака у процесу управљања фондовима ЕУ које је у централизованом систему обављала Делегација Европске уније у Београду (попут спровођења поступка јавних набавки, уговарања, плаћања итд.).

23

ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Када је реч о поглављу Правосуђе и основна права, потребно је истаћи да је то **ново поглавље**, уведено након петог и шестог таласа проширења Европске уније 2004. и 2007. године. Претходно је постојало једно поглавље за област правосуђа и унутрашњих послова, које је већ у случају приступних преговора са Хрватском подељено на два – Правосуђе и основна права и Правда, слобода и безбедност. Пре свега, материја о којој се преговара у овом поглављу односи се на **испуњавање политичких критеријума** који су основни предуслов даљих европских интеграција држава у процесу приступања. Веома је мали број прописа на нивоу Европске уније који регулишу материју обухваћену овим поглављем, јер је **углавном остављено државама чланицама да на најбољи начин уреде та питања** и да применом најбоље европске праксе поштују стандарде који су основне вредности на којима почива Европска унија.

Узимајући у обзир и нов приступ преговорима, који у центар преговарачког процеса ставља владавину права, Република Србија ће у спровођењу реформи у поглављима Правосуђе и основна права (поглавље 23) и Правда, слобода и безбедност (поглавље 24) морати да достигне висок ниво испуњености критеријума – за које ће државе чланице сматрати да су у складу са стандардима који постоје у оквиру ЕУ.

Ово поглавље има четири основна дела, и то су: реформа правосуђа, борба против корупције, основна права и права грађана ЕУ.

Реформа правосуђа обухвата неопходност да оно постане независно, непристрасно, ефикасно, одговорно и професионално. **Независност** се пре свега огледа у начину избора судија и тужилаца, који мора да буде ослобођен било каквог политичког утицаја. Високи савет судства и Државно веће тужилаца као највиша тела у правосуђу морају да буду независни. **Непристрасност** се обезбеђује прецизно дефинисаним системом напредовања у каријери, али и потпуно аутоматизованим системом додељивања предмета. **Ефикасност** се односи на трајање поступка. Многе државе кандидати суочавају се с бројним заосталим предметима. Србија у томе није изузетак, те ће решавање тог питања умногоме допринети позитивној оцени ефикасности правосуђа. Потребно је направити адекватан систем да би се тај заостатак постепено смањивао и да би то омогућило већу правну сигурност у смислу остваривања заштите права суђењем у оптималном року. Јасно постављен систем **одговорности** носилаца правосудних функција такође је неопходан предуслов да посао који обављају доноси резултате у заштити права грађана. **Професионалност** носилаца правосудних функција се пре свега огледа у томе да добро познају законодавство које треба да примењују. То се постиже сталном обуком судија и тужилаца, која ће посебно бити усмерена на европско законодавство, које ће датумом пријема постати позитивно законодавство РС.

Борба против корупције обухвата неколико аспеката, и то **превентивно деловање**, репресију у смислу **процесуирања кривичних дела** корупције и **институционални оквир**, који мора да буде постављен тако да обезбеди ефикасно решавање овог питања. Под превенцијом се првенствено мисли на уклањање свих могућих ризика који погодују корупцији, а што представља унапређење правног и институционалног оквира да би се смањила могућност корупције. Преговори на подручју превенције корупције обухватиће следеће области: спречавање сукоба интереса, финансирање политичких партија, поступке јавних набавки, приступ информацијама од јавног значаја, професионализацију државне управе, али и многа друга питања која се већ више година наводе у извештајима о напретку које објављује Европска комисија. Када је реч о репресији, биће потребно доказати да постоји ефикасна борба против корупције на свим нивоима, и то у виду процесуирања и кажњавања због коруптивних кривичних дела. Уз статистику, која ће бити доказ о резултатима борбе против корупције, када се ради о процесуирању тих кривичних дела, биће потребно ојачати административну структуру – и то полиције, тужилаштва и судства.

Основна права обухватају **обезбеђивање** читавог спектра **заштите људских и мањинских права**. Европска повеља о људским правима и слободама део је правних тековина Европске уније, што је уведено чланом 6. Лисабонског уговора и представља примарно право Европске уније јер има исту правну снагу као оснивачки уговори. Међутим, када је реч о основним вредностима на којима почива ЕУ – а то је заштита људских права – правне тековине Европске уније обухватају и све међународне инструменте у овој области, а пре свега међународне инструменте усвојене у оквиру Савета Европе и Уједињених нација. Свакако најзначајнију улогу има **Конвенција Савета Европе о заштити људских права и основних слобода из 1950. године**, али и више других конвенција које је Савет Европе усвојио у вези са заштитом мањина, културним правима, заштитом деце, заштитом података и др. Европска унија усмерава пажњу и очекује значајан напредак у областима: спречавања свих облика дискриминације, заштите права националних мањина, побољшања положаја Рома, права ЛГБТ популације, остваривања слободе медија, заштите права деце, заштите права жена, заштите особа с инвалидитетом, приступа правди, реформе затворског система, спречавања тортуре, заштите избеглица и интерно расељених лица, решавања питања несталих лица, заштите података о личности.

Права грађана ЕУ односе се и на преузимање правних тековина Европске уније којима је регулисано **како се гласа и кандидује за изборе за Европски парламент**, али и **за изборе на локалном нивоу у оквиру Европске уније**. У овој области дефинише се и **право слободног кретања и пребивалишта** у оквиру Европске уније, што подразумева и дипломатску и конзуларну заштиту грађана ЕУ које пружа дипломатско-конзуларно представништво било које државе чланице.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА

Преговарачком групом за поглавље 23 – Правосуђе и основна права – председава Министарство правде, а чине је представници следећих институција: Министарства унутрашњих послова, Министарства спољних послова, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Министарства одбране, Министарства културе и информисања, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства рударства и енергетике, Министарства здравља, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства финансија, Кабинета министра без портфеља задуженог за европске интеграције, Агенције за борбу против корупције, Комесаријата за избеглице и миграције, Канцеларије за људска и мањинска права, Високог савета судства, Државног већа тужилаца, Републичког секретаријата за законодавство, Управе за јавне набавке, Агенције за реституцију, Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом, Повереника за заштиту равноправности, Врховног касационог суда, Републичког јавног тужилаштва, Правосудне академије, Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Да би испунила услове из овог поглавља, Србија треба да спроведе бројне реформе и активности које имају директан утицај на свакодневни живот грађана. Установљавање поузданог правосудног система, у ком ће **грађани моћи да заштите своја права и да у оптималном року добију коначне пресуде**, основна је добит свих активности које се предузимају у области реформе правосуђа. Осим тога, уз ефикасан правосудни систем и ефикасну борбу против корупције, РС постаје држава која има **стабилан правни систем** и поуздана земља, која на тај начин **привлачи стране инвеститоре**. Побољшање заштите људских и мањинских права свакако утиче на сваког грађанина: што је степен тих права већи, грађанима се омогућава уживање све више права која су тековина модерних демократских друштава.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 23 одржан је од 25. до 26. септембра 2013. године.
.....

Билатерални скрининг за поглавље 23 одржан је од 9. до 10. децембра 2013. године.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Један од циљева које је Европска унија себи поставила јесте креирање простора правде, слободе и безбедности. Правне тековине у овој области веома брзо се развијају и – с додатним надлежностима које ЕУ има у овим областима након сваке измене оснивачких уговора – све је већи број прописа који дефинишу заједничке стандарде.

Када је реч о захтевима из преговарачког процеса за државе кандидате, ово поглавље подељено је на више области.

- **Азил.** Правне тековине ЕУ у вези с азилом односе се на заједничке стандарде које државе чланице морају да усвоје. То су директиве које дефинишу: основне процедуре за решавање захтева за азил; права која имају тражиоци азила док траје процедура одлучивања о њиховим захтевима; услове које тражилац азила мора да испуни да би му био одобрен азил; права која имају лица којима је одобрен захтев за азил; привремену заштиту у случају масовног прилива избеглица, као и систем која је држава чланица ЕУ надлежна за решавање о поднетом захтеву за азил, а да би се спречиле злоупотребе (тзв. **Даблински систем**). Директивом је установљена и пратећа база података **ЕУРОДАК**, која садржи биометријске податке тражилаца азила. Европска унија формирала је и посебну агенцију – **Заједничку канцеларију за подршку политици азила** (*EACO – European Asylum Support Office*) са седиштем на Малти.
- **Миграције.** Питање легалних и нерегуларних миграција веома је значајно за ЕУ, а пре свега како је то питање решено у трећим државама, које се граниче с ЕУ. Република Србија има специфичан географски положај и налази се на миграторним рутама ка Европској унији. Када је реч о легалним миграцијама, РС ће морати да усклади своје законодавство које се односи на спајање породица, дозволе за рад за стране држављане, документа за странце и уопште правила о кретању и боравку странаца с правним актима ЕУ која се односе на то питање. Нерегуларне миграције представљају значајан проблем у свим европским државама, па је неопходно да се прописи који се односе на то питање у потпуности ускладе. Значајан део теме нерегуларних миграција чини и питање реадмисије. Наша држава има потписан споразум с ЕУ о реадмисији лица која у некој држави незаконито бораве, као и више имплементационих протокола, те ће током преговарачког процеса бити праћено да ли се та процедура неометано одвија. На РС ће бити задатак реинтеграције повратника да се не би јавиле секундарне миграције.

- **Визна политика.** Визна политика ЕУ дефинисана је Уредбом 539/2001 (с бројним усвојеним изменама), а садржи листу држава чијим држављанима је потребна виза за прелазак спољних граница ЕУ и листу држава чији држављани су изузети од те обавезе. РС се налази на листи држава којима није потребна виза за „Шенген државе“. Србија ће одмах по пријему морати да усклади своју листу с визном листом ЕУ. Такође ће бити неопходно да се усклади с Визним информационим системом ЕУ који постоји између држава чланица ЕУ. **Кодекс о визама** је најважнији правни акт ЕУ за спровођење визне политике.
- **Контрола граница и Шенген.** Шенген правне тековине као део правних тековина највећи су ниво интеграције држава чланица ЕУ у овом поглављу. Укидањем унутрашњих граница између држава чланица ЕУ уведен је систем који помаже спречавање злоупотреба. Он је до данас еволуирао у **Шенген информациони систем II**, за који ће наша земља морати да буде спремна. Потребно је истаћи да **датумом пријема у ЕУ РС неће постати део Шенген система**, већ ће **то бити предмет накнадне одлуке Савета**, када РС буде испунила све критеријуме и када буде процењено да је спремна за пријем. У области контроле спољних граница ЕУ најважнији правни акт је **Кодекс о границама Шенгена**, с којим ће РС морати у потпуности да се усклади када је реч о управљању границом. ЕУ је формирала агенцију која се бави управљем границама – **ФРОНТЕКС**.
- **Борба против организованог криминала.** За ову област, осим правних прописа ЕУ, веома су значајне и конвенције УН и Савета Европе, али пре свега треба истаћи **Палермо конвенцију** – Конвенцију УН за борбу против транснационалног организованог криминала која дефинише основе за даље решавање овог питања. Резултати ће показивати у којој мери РС напредује у овој области с обзиром на то да је законодавни оквир постављен, али ће статистика и број коначних пресуда показивати у којој мери решавање овог питања иде у добром правцу. Високотехнолошки криминал и правни прописи који се на то односе такође су предмет разговора у оквиру овог поглавља. Спречавање прања новца, односно, кривични аспект тог питања разматра се и у овом поглављу, иако се обрађује у оквиру поглавља које се односи на кретање капитала.
- **Борба против трговине људима.** Осим правних прописа који се односе на репресију, када је реч о трговини људима, доста пажње у оквиру ове теме мора бити посвећено и **превенцији**, али и заштити жртава. Посебна пажња у правним прописима ЕУ који нормирају ову тему посвећује се заштити деце и жена.
- **Борба против тероризма.** Тероризам као појава након напада у САД и Мадриду веома је високо на агенди ЕУ, тако да РС треба да усклади своје стандарде са стандардима ЕУ и да активно учествује у спречавању терористичких напада, да онемогући финансирање тероризма, да размењује информације и др.

- **Борба против дрога.** Осим стратешког оквира који ЕУ поставља на сваких неколико година, РС ће и у овој области статистиком доказивати резултате примене. Такође, када је реч о борби против дрога, **превентивно деловање** је веома битан аспект и биће неопходан интензиван рад да би се смањио број зависника од дрога. Једно од значајних питања које се јавља је и **уништавање заплениених дрога**, као и питање **контролисаних супстанци** и **листе прекурсора**. **Европски мониторинг центар** за дроге и зависност од дрога је форум на ком државе чланице размењују праксе и искуства да би се то питање на нивоу ЕУ што ефикасније решавало. Од државе кандидата очекује се активно учешће, а РС је већ активна у оквиру тог центра.
- **Полицијска сарадња.** Основа борбе против свих облика криминала у оквиру ЕУ је сарадња међу полицијама држава чланица. Зато је неопходно да Србија покаже спремност на сарадњу са свим државама чланицама ЕУ у вези са свим питањима која су значајна за ефикасан рад тих служби. **ЕВРОПОЛ** као Европска полицијска канцеларија је агенција ЕУ с којом РС има потписан споразум о стратешкој сарадњи, а у току су преговори за потписивање споразума о оперативној сарадњи. **ЦЕПОЛ** као институција која се бави обуком полицијских службеника веома је важна када је у питању сарадња полиције РС и држава чланица.
- **Правосудна сарадња у грађанским стварима.** Ова област односи се на европско уговорно право, на права у грађанским и трговинским стварима, на право које се примењује на уговорне обавезе, признавање и извршење пресуда у грађанским питањима, медијацију, стечајно право, наслеђивање и др.
- **Правосудна сарадња у кривичним стварима.** Питања која се разматрају односе се на екстрадицију, Европски налог за хапшење, сарадњу с Европском јединицом за правосудну сарадњу (*EUROJUST*), Европски налог за доказе, дисквалификације и др.
- **Царинска сарадња.** Највећи део царинске сарадње преговора се у вези с посебним преговарачким поглављем 29, које се односи Царинску унију, а у оквиру поглавља 24 разматрају се само питања сарадње царинских служби у контексту борбе против свих облика криминалних радњи. Као један од основних докумената којима ће РС приступити након чланства наводи се **Напуљ II конвенција**, која се односи на сарадњу царинских служби држава чланица ЕУ.
- **Кривотворење евра.** Ово питање разматра се у оквиру поглавља 32 – Финансијска контрола, осим његовог кривичног аспекта, за који се усклађивање очекује преговарањем у вези с овим поглављем.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ПРАВДУ, СЛОБОДУ И БЕЗБЕДНОСТ

Преговарачком групом за поглавље 24 – Правда, слобода и безбедност – председава Министарство унутрашњих послова, а чине је представници следећих институција: Министарства правде, Министарства спољних послова, Министарства финансија, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства здравља, Министарства одбране, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Министарства рударства и енергетике, Кабинета министра без портфеља задуженог за европске интеграције, Безбедносно-информативне агенције, Комесаријата за избеглице и миграције, Републичког јавног тужилаштва, Агенције за борбу против корупције, Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом, Врховног касационог суда, Канцеларије за људска и мањинска права, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Једно од највећих достигнућа заједничких политика ЕУ је укидање унутрашњих граница између држава чланица. То је створило потребу за већом унутрашњом безбедношћу свих грађана, која је нераскидиво повезана са сарадњом с другим државама ради спречавања спољних претњи. У сваком случају, и у процесу приступања и када РС постане чланица, увођењем стандарда и усклађивањем с правним тековинама у овој области **безбедност грађана РС** биће **већа**, правна држава и владавина права биће заштићене, а Србија ће постати део једног великог система који све изазове, када је реч о безбедности грађана, решава разменом информација и блиском сарадњом са државама чланицама ЕУ.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 24 одржан је од 2. до 4. октобра 2013. године.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 24 одржан је од 11. до 13. децембра 2013. године.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Циљ политике ЕУ у области науке и истраживања је стварање **научног и технолошког система као једног од кључних чинилаца одрживог и привредног развоја**. Правне тековине ЕУ у области науке и истраживања, у складу с Уговором о функционисању ЕУ, изискују од држава чланица да предузму кораке и спроведу потребне активности да би се реализовао Европски истраживачки простор, као и да предузму неопходне мере да се обезбеди примена **Оквирног програма за истраживање и иновације – Хоризонт 2020**³⁸.

Начелно посматрано, правне тековине ЕУ на пољу науке и истраживања **не изискују транспозицију правила ЕУ у национални правни поредак**. Под успешним спровођењем правних тековина ЕУ на овом подручју углавном се подразумева испуњавање услова који су потребни ради делотворног учешћа у програмима истраживања, ради интегрисања у Европски истраживачки простор и ради **доприноса Унији иновација**. Неопходни су добри административни капацитети, као и изврсност у науци да би се успешно спроводили пројекти истраживања и иновација заједно са истраживачким субјектима из држава чланица ЕУ и међународним партнерима.

Циљ истраживачке политике у ЕУ је да ојача научне и технолошке основе Европске уније стварањем **Европског истраживачког простора** у ком **се истраживачи, научна и технолошка сазнања слободно крећу** и који **подстиче конкурентност** (укључујући ту и своје привреде), промовишући све неопходне истраживачке активности, обавезно укључујући ту и мере које се заснивају на другим политикама ЕУ. На путу ка Европском истраживачком простору важно је да земље кандидати у потпуности учествују у оквирним програмима истраживања.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА НАУКУ И ИСТРАЖИВАЊЕ

Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара преговарачке групе за науку и истраживање именују се из Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства омладине и спорта, Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства здравља, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства културе и информисања, Министарства одбране, Центра за промоцију науке, Фонда за иновациону делатност, Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

³⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1438584214967&uri=CELEX:32013R1291>

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Приступањем научном систему Европске уније државама чланицама отварају се могућности пуноправног учешћа у програмима ЕУ за науку и истраживање, што омогућава **укључивање** њених **научника у међународне пројекте** и обезбеђивање **додатних средстава за финансирање истраживања**. **Укупном напретку и побољшању квалитета живота** у великој мери доприносе заједнички програми деловања у науци, истраживању и иновацијама. На тај начин земље чланице ЕУ могу да постижу боље заједничке резултате и да буду конкурентније на глобалном плану.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 25 одржан је 6. Октобра 2014. године.

.....
Билатерални скрининг за поглавље 25 одржан је 1. децембра 2015. године.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Области образовање и обука, млади и култура првенствено су у надлежности земаља чланица Европске уније. Уговор о функционисању Европске уније предвиђа да Европска унија поспешује сарадњу земаља чланица и да подржава и употпуњује њихов рад уз пуно **поштовање њихове одговорности за садржаје** који се изучавају, организацију образовања и стручног усавршавања, као и њихове **националне и регионалне културне разноликости**.

Полазећи од наведеног, правне тековине ЕУ у области образовања и културе састоје се пре свега од оквира за сарадњу, који чине **програми³⁹ и отворен метод координације** који треба да допринесе приближавању националних политика и остваривању заједничких циљева. У областима образовања и омладине државе чланице треба да обезбеде ваљано **управљање децентрализованим програмима ЕУ**. Правне тековине ЕУ такође налажу државама чланицама да омогуће **образовање деце радника миграната** који долазе из других земаља чланица, као и да **спрече дискриминацију** држављана чланица ЕУ.

Када је реч о области културе, **Унескова Конвенција о заштити и подстицању разноликости културног израза из 2005.** године, коју су чланице ЕУ ратификовале, представља главну компоненту правних тековина Европске уније. ЕУ такође помаже **промовисање** тема у вези са **спортом** у Европи.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРУ

Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара преговарачке групе за образовање и културу именују се из Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства културе и информисања, Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства омладине и спорта, Републичког секретаријата за законодавство, Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом, Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва, Националног савета за високо образовање, Националног просветног савета, Завода за унапређивање образовања и васпитања, Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, Фондације ТЕМПУС – Темпус канцеларије у Србији и Канцеларије за европске интеграције.

³⁹ Програм за целоживотно учење, Млади у акцији, Еразмус мундус 2009–2013, Програм „Култура“ 2007–2013, Креативна Европа, „Еразмус за све“.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Потребно је да све државе чланице успоставе **националне агенције** и да одреде национална тела за надзор над имплементацијом релевантних програма ЕУ, а једна таква, тренутно активна је „Еразмус +“. Осим што достављају информације и саветују кориснике, ове националне агенције управљају већим делом програмских активности као финансијски посредници у име Европске комисије и одговорне су за пуно спровођење пројектног циклуса у активностима које се финансирају из тих програма.

Када је реч о политикама у области културе, применом начела из члана 167. Уговора о функционисању Европске уније омогућиће се развој, очување и промовисање културне разноликости.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 26 одржан је 20. ФЕБРУАРА 2014. ГОДИНЕ.

.....
Билатерални скрининг за поглавље 26 одржан је 4. АПРИЛА 2014. ГОДИНЕ.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Циљ политика животне средине ЕУ⁴⁰ је да промовише одрживи развој и **очува животну средину за садашње и будуће генерације**. Директне користи које доноси ова политика су опште: боље здравље становништва, очување природних ресурса, конкурентна привреда, бољи квалитет живота. Важан део политике ЕУ је и борба против климатских промена на глобалном нивоу.

Политика ЕУ у области животне средине заснива се на начелима **превентивног деловања** (пре него што штета, односно загађење настану), начелу **„загађивач плаћа“** (кад год је могуће, трошкове заштите животне средине треба да сноси приватно или физичко лице које угрожава животну средину, а не друштво у целини), борби против нарушавања животне средине на самом **извору загађења** (где је једноставније и економичније уклонити последице загађења), **заједничкој одговорности** ЕУ и држава чланица (јер је надлежност за ову област подељена између ЕУ и држава чланица) и на **укључивању заштите животне средине у друге политике** ЕУ (као што су пољопривреда, транспорт, енергетика).

Прописи ЕУ у вези са животном средином изузетно су обимни и чине приближно једну трећину укупног броја прописа ЕУ. Ти прописи покривају област заштите животне средине хоризонтално (процена утицаја на животну средину, доступност информација, учешће јавности), односно путем сектора: квалитет ваздуха, управљање отпадом, квалитет воде, заштита природе, контрола индустријског загађења и управљање ризиком, хемикалије, климатске промене, заштита од буке и цивилна заштита.

Преношење прописа Европске уније у национални правни систем само је први корак у процесу прилагођавања ЕУ стандардима. ЕУ политика заштите животне средине подразумева и адекватну **примену и спровођење прописа** – на националном, али и локалном нивоу. Неопходне су значајне инвестиције за административне трошкове, улагање у инфраструктуру, као и одржавање постројења. Очекује се да ће у процесу преузимања ЕУ стандарда највећи трошак бити у сектору водâ, након чега следе сектори отпада и индустријског загађења. Значајан део трошкова достизања ЕУ стандарда финансираће се помоћу фондова ЕУ (Национална стратегија Републике Србије за апроксимацију у области животне средине)⁴¹.

Имајући у виду искуства из претходних проширења ЕУ, постоји велика вероватноћа да ће Србија у склопу преговора затражити од ЕУ одобрење прелазних рокова за примену и спровођење ЕУ стандарда у вези с овом облашћу.

40 http://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/environment.html?root_default=SUM_1_CODED%3D20&locale=en

41 http://www.zzps.rs/novo/kontent/stranicy/propisi_strategije/strategija_aproksimacije.pdf

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Преговарачком групом за животну средину председава државни секретар из Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Заменик председника, секретар и заменик секретара су представници истог министарства. Остали чланови преговарачке групе су представници следећих државних институција: Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства рударства и енергетике, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства здравља, Министарства унутрашњих послова, Министарства правде, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Републичког геодетског завода, Директората за цивилно ваздухопловство Републике Србије, Агенције за безбедност саобраћаја, Републичког хидрометеоролошког завода, Републичког завода за статистику, Републичког геодетског завода, Института за стандардизацију Србије, Завода за заштиту природе Србије, Републичког секретаријата за законодавство, Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом и Канцеларије за европске интеграције.

Као и када је реч о другим преговарачким групама, председник ПГ 27 може, уколико постоји потреба, да позове представнике других организација да учествују у раду преговарачке групе.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Циљ је да се у Србији успостави одржив систем заштите животне средине, као и значајна укљученост ове политике у остале секторе. На тај начин обезбеђују се предуслови за **боље здравље, бољи квалитет живота грађана и конкурентну привреду**. Истовремено, преговорима треба обезбедити довољно дуг прелазни период да би се инфраструктура и постројења у Србији прилагодили високим ЕУ стандардима.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 27 одржан је од 15. до 19. септембра 2014. године.
.....

Билатерални скрининг за поглавље 27 одржан је од 17. до 21. новембра 2014. године.
.....

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Поглавље 28 подељено је на два дела и односи се на политику **заштите потрошача** и политику **заштите јавног здравља**.

Правне тековине ЕУ у области заштите потрошача регулишу **безбедност потрошачке робе** и **заштиту економских интереса потрошача** у бројним појединачним секторима. Оне подразумевају општи оквир финансирања и правила која регулишу заштиту потрошача на нивоу Европске уније и нивоу држава чланица, укључујући ту и мере забране и приступ правди, уз мере за побољшање сарадње власти држава чланица. Област заштите потрошача регулише сет од неколико важних **директива** које је **потребно пренети у домаће законодавство**, као што су: Директива о уговорима закљученим ван пословних просторија⁴², Директива о неправичним уговорним одредбама⁴³, Директива о уговорима закљученим на даљину⁴⁴, Директива о тајмшерингу⁴⁵, Директива о непоштеном пословању⁴⁶, Директива о означавању цена⁴⁷ и Директива о судским забранама⁴⁸.

Циљ хармонизације правила о заштити потрошача је да се одстрани препреке на тржишту и да се обезбеди интегрисан економски простор, тако да услуге и роба могу да циркулишу с истим стандардима безбедности и квалитета и да потрошачи уживају висок ниво заштите својих права. Дати оквир такође се односи на аспекте у вези с општом безбедношћу потрошачких производа, као што су опасне имитације, одговорност за производе с недостацима и ЕУ систем брзог узбуњивања (**RAPEX**⁴⁹). Осим тога, регулисана су и питања као што су: продаја потрошачке робе и гаранције у вези с тим, неповољни услови уговора, навођење цена, продаја од врата до

42 [Doorstep Selling Directive 85/577/EEC](#) of the Council of 20 December 1985 to protect the consumer in respect of contracts negotiated away from business premises.

43 Unfair Contract Terms [Directive 93/13/EEC](#) of the Council of 5 April 1993 on unfair terms in consumer contracts.

44 [Distance Selling Directive 97/7/EC](#) of the European Parliament and of the Council of 20 May 1997 on the protection of consumers in respect of distance contracts.

45 [Timesharing Directive 2008/122/EC](#) of the European Parliament and of the Council of 14 January 2009 on the protection of consumers in respect of certain aspects of timeshare, long-term holiday product, resale and exchange contracts.

46 [Unfair Commercial Practices Directive 2005/29/EC](#) of the European Parliament and of the Council of 11 May 2005 concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market.

47 [Price Indication Directive 98/6/EC](#) of the European Parliament and of the Council of 16 February 1998 on consumer protection in the indication of the prices of products offered to consumers.

48 [Injunctions Directive 2009/22/EC](#) of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on injunctions for the protection of consumers' interests.

49 RAPEX је систем за брзу размену информација између држава чланица ЕУ и Европске комисије о мерама и предузетим радњама у вези с производима који представљају озбиљан ризик за здравље и безбедност потрошача. (<http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.listNotifications&CFID=5156049&CFTOKEN=48751974&jsessionid=089cc12acee8199fbfe8706c2d695a16613b>)

врата, продаја на даљину, маркетинг финансијских услуга на даљину, потрошачки кредити, лажно и упоредно оглашавање, непоштена трговина, тајмшер закуп, пакет путовања и права путника који лете.

Правне тековине ЕУ у области јавног здравља обухватају мере у вези с општим оквиром финансирања и мере за регулисање те области. Такође, регулишу се питања повезана с контролом дувана, преносивим болестима, крвљу, ткивима и ћелијама, менталним здрављем, превенцијом злоупотребе дрога, здравствене неравноправности, исхраном, смањењем штетног дејства алкохола, скринингом рака, здравом околином, као и са спречавањем повреда, промовисањем безбедности и Европском акцијом у вези с ретким болестима.

У оквиру Европске комисије за област заштите потрошача задужен је **Генерални директорат за правду и потрошаче**⁵⁰ (DG JUST) а за заштиту здравља **Генерални директорат за безбедност хране и здравља** (DG SANTE)⁵¹.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ЗАШТИТУ ПОТРОШАЧА И ЗАШТИТУ ЗДРАВЉА

Преговарачку групу 28 воде представници Министарства за трговину, туризам и телекомуникације, које је надлежно за област заштите потрошача. Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара именују се из тог министарства. За област заштите здравља надлежно је Министарство здравља⁵². Остали чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства рударства и енергетике, Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства одбране, Министарства унутрашњих послова, Министарства правде, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства за рад, запошљавање и борачка и социјална питања, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом, Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, Агенције за енергетику Републике Србије, Института за стандардизацију Србије, Народне банке Србије, Агенције за лекове и медицинска средства Србије, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

50 http://ec.europa.eu/justice/mission/index_en.htm

51 http://ec.europa.eu/dgs/health_food-safety/index_en.htm

52 <http://www.zdravlje.gov.rs/>

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Државе чланице треба у своје национално законодавство да транспонују дате правне тековине ЕУ. Заједничком политиком заштите потрошача, а путем регулисања и надзора на подручју заштите потрошача, у Републици Србији биће омогућен **већи степен безбедности производа**, а тиме и **боља заштита потрошача**, као и опште **побољшање квалитета живота**.

Тако се **смањују издаци у здравству**, односно трошкови лечења повреда и болести узрокованих коришћењем небезбедних производа. Развој система вансудског решавања спорова у вези с овим подручјем овом подручју **растеређује судове**, а рад удружења за заштиту потрошача доприноси **јачању утицаја потрошача**. Укључивањем у систем *RAPEX*, за брзу размену упозорења и информација о опасним и небезбедним производима, **подиже се општи ниво безбедности производа**, и то, између осталог, спречавањем продаје и повлачењем с тржишта производа који представљају ризик за здравље и безбедност потрошача.

Примена и спровођење политика заштите потрошача и здравља изискује адекватне административне капацитете и инфраструктуру на националном, регионалном и локалном нивоу. Република Србија мораће да образује независне административне структуре с извршним овлашћењима, чиме ће се омогућити делотворан надзор над тржиштем и спровођење прописа. Потребно је обезбедити и одговарајуће механизме вансудског решавања спорова, информисање и образовање потрошача, дати одговарајућу улогу организацијама за заштиту потрошача и др.

Заједничка политика заштите здравља остварује се промоцијом здравља и надзором над остваривањем циљева здравствене политике. **Примера ради**, применом високих стандарда ЕУ **Србија ће моћи да гарантује обављање трансплантацијских услуга у складу с најсавременијим технолошким и медицинским достигнућима**. У погледу јавног здравља, потребан је адекватан административни капацитет да би се правилно применило здравствено законодавство ЕУ и да би се контролисало његово спровођење, и то посебно у области крви, ткива и ћелија.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 28 одржан је од 4. до 5. децембра 2014. године.
.....

Билатерални скрининг за поглавље 28 одржан је од 3. до 4. фебруара 2015. године.
.....

ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА

28

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Правне тековине ЕУ у овом поглављу састоје се углавном од инструмената којима се обезбеђује **функционисање царинске уније**, као и **ефикасна заштита и контрола спољних граница**. Без царинске уније ЕУ Заједничка трговинска политика и развој Европске уније, њено заједничко пољопривредно тржиште и ефикасна координација економских и монетарних политика не би били могући. Царинска унија заснована је на одредбама Уговора о функционисању ЕУ (*TFEU*), глава II – Слободно кретање робе (чланови 28–33). Чланом 28. утврђено је да царинска унија обухвата укупну трговину робом, што обухвата забрану царина и мера које имају исто дејство на увоз и извоз робе међу државама чланицама ЕУ, као и примену заједничке царинске тарифе на њихове трговинске односе с трећим државама. **Појам царинска унија подразумева простор на ком не постоје унутрашње препреке кретању робе, а на робу која улази из трећих земаља примењују се заједничка правила, царине и квоте.**

Правне тековине ЕУ у овом сектору састоје се од **законодавства које се директно примењује у државама чланицама** и које обухвата Царински кодекс ЕУ и пратеће одредбе о његовом спровођењу, Комбиновану номенклатуру ЕУ, Заједничку царинску тарифу с трговинским преференцијалима, тарифним квотама и тарифним суспензијама и другим царинским прописима ван опсега Царинског кодекса, као што су царинске контроле кривотворене и пиратске робе, прекурсора дрога и извоз културних добара. Надлежни генерални директорат у оквиру Европске комисије за ово поглавље је **Генерални директорат за порезе и царине**⁵³.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ЦАРИНСКУ УНИЈУ

Преговарачку групу за царинску унију воде представници Министарства финансија.⁵⁴ Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара именују се из тог министарства, јер је оно, према Закону о министарствима, надлежно за област царинског система. (Сектор за царински систем и политику има надлежност за предлагање прописа, а Управа царина⁵⁵ има извршну надлежност.) Остали чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства привреде, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства здравља, Министарства културе и информисања, Републичког завода за статистику, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

53 http://ec.europa.eu/taxation_customs/index_en.htm

54 <http://www.mfin.gov.rs/>

55 <http://www.carina.rs/cyr/Stranice/Default.aspx>

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Преговори у вези с поглављем о царинској унији углавном су концентрисани на усвајање правних тековина ЕУ. Међутим, земље кандидати су дужне да доставе и информације о **успостављању довољног оперативног капацитета** њихове **царинске управе** о питањима као што су: реформа и јачање њихових царинских служби, спровођење **мера за смањење времена чекања на граници**, гарантовање **заштите ауторских права и права индустријске својине**, **борба против** привредног и **организованог криминала**, као и против преваре и корупције, побољшање интерне координације унутар царинске управе, царинске администрације и других сродних органа за спровођење (укључујући полицију и судске власти) неопходних законских и институционалних мера **да би се обезбедила правилна наплата и контрола средстава**. Држава кандидат мора да развије политике, системе, процедуре и инструменте технологије компатибилне са захтевима и стандардима ЕУ и да обезбеди неопходне капацитете за примену и спровођење прописа, укључујући ту и **повезивање с одговарајућим компјутеризованим царинским системима ЕУ**. Царински органи морају да обезбеде и одговарајући капацитет за примену и спровођење посебних правила предвиђених у одговарајућим деловима правних тековина ЕУ, као што су део о спољној трговини, **здрављу и безбедности**.

Србија ће након приступања, као и све државе чланице ЕУ, примењивати исту царинску стопу на робу која се увози из земаља које нису чланице ЕУ. На пример, по приступању ЕУ граница Србије са Хрватском и Мађарском постаће унутрашња граница ЕУ, на којој ће се укинути царинске контроле, док ће граница с Босном и Херцеговином постати спољна, те ће се на њој царинска контрола задржати. Такође, по приступању Србије Европској унији **српски држављани моћи ће да купе робу у било којој држави чланици ЕУ и да је без икаквих царинских дажбина увезу** у Србију.

.....
 Експланаторни скрининг за поглавље 29 одржан је од 26. до 27. марта 2014. године.
 .....

Билатерални скрининг за поглавље 29 одржан је од 3. до 4. јуна 2014. године.
 .....

29

30

ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ С ИНОСТРАНСТВОМ

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Поглавље 30 односи се на прописе о Заједничкој трговинској политици, прописе који се примењују на спољну трговину – укључујући ту и царине, обавезе из чланства у Светској трговинској организацији, све трговинске споразуме Европске уније с трећим државама – као и на развојну и хуманитарну помоћ коју ЕУ пружа земљама у развоју и најмање развијеним земљама.

Заједничка трговинска политика има посебан политички значај као **спољни аспект унутрашњег тржишта** и она у великој мери произлази из уговора закључених у оквиру СТО. **Чланство у СТО** представља један од кључних корака интеграције земље у модерне међународне економске токове, а истовремено је и важан елемент подршке процесу унутрашњих економских реформи, као и неопходан корак за приступање Европској унији.

Законодавство ЕУ у овој области углавном **се директно примењује** у државама чланицама, односно не захтева се преношење у домаће законодавство. **Државе чланице у потпуности су препустиле Заједничку трговинску политику Европској унији**, што значи да је за њу искључиво задужена Европска комисија (Генерални директорат за трговину⁵⁶). Ово законодавство углавном је настало из мултилатералних и билатералних трговинских обавеза ЕУ, као и из неколико аутономних преференцијалних трговинских мера. Међутим, у овој области постоји и неколико прописа из домена извозних кредита и робе с двоструком наменом⁵⁷ и они изискују преношење у домаће законодавство. Од држава кандидата за чланство у ЕУ тражи се да прогресивно усклађују своју политику према трећим земљама и позиције у међународним организацијама с политикама и позицијама које су усвојили ЕУ и њене државе чланице.

На подручју **развојне помоћи** државе чланице морају да се придржавају законодавства и међународних обавеза ЕУ и морају да обезбеде капацитете за учествовање у развојним и хуманитарним програмима и пројектима ЕУ.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ЕКОНОМСКЕ ОДНОСЕ С ИНОСТРАНСТВОМ

Преговарачку групу за економске односе с иностранством воде представници Министарства трговине, туризма и телекомуникација. Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара именују се из тог министарства, које је, према Закону о министарствима, надлежно за економске односе с иностранством. Остали чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Министарства спољних послова, Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства унутрашњих послова, Министарства пољопривреде

⁵⁶ http://ec.europa.eu/trade/index_en.htm

⁵⁷ <http://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>

и заштите животне средине, Министарства одбране, Агенције за осигурање и финансирање извоза Републике Србије, Агенције за безбедност саобраћаја, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Поглавље 30 спада у релативно лакша поглавља. Након приступања Србија ће имати обавезу да поступа у складу са Заједничком трговинском политиком Европске уније. **Србија ће бити део царинске уније и мораће да примењује све споразуме о слободној трговини** и све засебне (преференцијалне и непреференцијалне) трговинске режиме које ЕУ додели одређеним државама ван ЕУ, укључујући ту и општи систем преференцијала (*Generalised System of Preferences – GSP*⁵⁸). **Србија ће даном приступања ЕУ почети да примењује уговоре које је ЕУ склопила с трећим земљама**, што ће значити и ревизију свих уговора које Србија има с трећим земљама. Из тога следи да ће Србија морати да раскине све постојеће споразуме о преференцијалној трговини с државама ван ЕУ (ЦЕФТА⁵⁹, ЕФТА, царинска унија Русија–Белорусија–Казахстан и Турска) и да усклади све друге споразуме, укључујући и непреференцијалне трговинске споразуме, с обавезама које проистичу из чланства у ЕУ. Примера ради, Србија ће морати да укине царине у трговини са Чилеом, јер ЕУ с том земљом има уговор о слободној трговини, док ће Босна и Херцеговина, с којом Србија има договорену нулту царинску стопу за већину робе, почети да наплаћује царине на српску робу, као што их наплаћује на одређену робу из Европске уније (реч је о царинама које у том тренутку има на основу споразума с ЕУ). Поред наведеног, Србија ће постати чланица Европске економске зоне (**ЕЕЗ**) и имаће обавезу да примењује све међународне трговинске споразуме ЕУ.

Потребно је да Србија оконча преговоре са СТО, који подразумевају доношење одређених закона којима би се отклониле препреке слободној трговини (на пример, Закон о генетички модификованим организмима), као и да заврши билатералне преговоре о висини царина и о приступу тржишту услуга с појединим земљама (не преговара се са свим земљама чланицама СТО, већ само с онима које то затраже).

Окончањем преговора с ЕУ учврстиће се **могућност склапања различитих облика стратешких савеза и заједничких улагања српских партнера с партнерима из осталих држава чланица ЕУ** ради заједничког наступа на трећим тржиштима.

.....
ЕКСПЛНАТОРНИ СКРИНИНГ ЗА ПОГЛАВЉЕ 30 ОДРЖАН ЈЕ 2. ЈУЛА 2014. ГОДИНЕ.
 .....

.....
БИЛАТЕРАЛНИ СКРИНИНГ ЗА ПОГЛАВЉЕ 30 ОДРЖАН ЈЕ 9. ОКТОБРА 2014. ГОДИНЕ.
 .....

⁵⁸ http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/index_en.htm

⁵⁹ http://obuka-ssp.seio.gov.rs/?page=slobodan_protok_robe-industrijski_proizvodi/

30

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Заједничка спољна и безбедносна политика ЕУ настала је Уговором из Мастрихта, а посебно је ојачана Уговором из Лисабона, јер ЕУ тежи да говори једним гласом када се ради о спољној политици. Углавном је заснована на једногласности држава чланица и то је механизам за усвајање заједничких декларација и смерница за политичка и безбедносна питања која воде **заједничкој дипломатској акцији** и предузимању заједничких акција. Усвајају се одлуке којима се дефинише однос ЕУ према одређеним питањима и мере за спровођење Заједничке спољне и безбедносне политике, укључујући и санкције.

Високи представник за спољне послове и безбедносна политику задужен је за спровођење Заједничке спољне и безбедносне политике, што је уведено Уговором из Лисабона. Основана је и Европска служба за спољну акцију (*EEAS – European External Action Service*) као европска дипломатска служба и подршка високом представнику. Ова служба има више од 140 делегација и канцеларија широм света које штите и промовишу интересе ЕУ.

Осим дипломатске акције, основни правци деловања у оквиру овог поглавља су Заједничка безбедносна и одбрамбена политика, рестриктивне мере и контрола наоружања.

- **Заједничка безбедносна и одбрамбена политика.** Европска унија нема своју војску, али у случајевима кризе у оквиру Заједничке безбедносне и одбрамбене политике образује снаге које доприносе разоружању, имају хуманитарне задатке, дају војне савете и помоћ, раде на спречавању сукоба и одржавању мира, управљају кризама, укључујући ту и успостављање мира и стабилизације након конфликта. Цивилне и војне мисије ЕУ отворене су и за учешће представника других држава, те стога РС одлучује у којој мери ће учествовати у којој мисији, што већ и сада чини.
- **Рестриктивне мере.** За случај да нека држава крши међународно право или људска права, као и да не поштује основне демократске вредности и владавину права, Европска унија има систем рестриктивних мера, тачније санкција, које су у распону од дипломатских до економских мера. Од државе кандидата очекује се да се у процесу преговора усклади са системом рестриктивних мера које су предвиђене у ЕУ.
- **Контрола наоружања.** У оквиру ове теме разговора се о сузбијању илегалне трговине свим типовима оружја и прихватању свих међународних стандарда у овој области. ЕУ види мало и лако наоружање као највећу претњу по безбедност, и то како држава, тако и појединаца.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА СПОЉНУ, БЕЗБЕДНОСНУ И ОДБРАМБЕНУ ПОЛИТИКУ

Преговарачком групом за спољну, безбедносну и одбрамбену политику председава Министарство спољних послова, а чине је представници следећих органа и организација: Министарства одбране, Министарства унутрашњих послова, Министарства правде, Министарства финансија, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Кабинета министра без портфеља задуженог за европске интеграције, Безбедносно-информативне агенције, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Преговарачким процесом радиће се на смањењу илегалног поседовања малог и лаког наоружања, што ће за последицу имати **већу безбедност грађана**. Србија ће учествовати у заједничким акцијама ЕУ за управљање кризама и спречавање конфликта. Радиће се на **спречавању илегалне трговине оружјем**, што ће на глобалном нивоу узроковати спречавање употребе нуклеарног, хемијског и биолошког оружја.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 31 одржан је 15. јула 2014. године.

.....
Билатерални скрининг за поглавље 31 одржан је 10. октобра 2014. године.
.....

СПОЉНА,
БЕЗБЕДНОСНА И
ОДБРАМБЕНА
ПОЛИТИКА

31

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Ово поглавље садржи четири главне области на које се односи политика, а то су **интерна финансијска контрола у јавном сектору**, екстерна ревизија, **заштита финансијских интереса ЕУ** и заштита евра од фалсификовања.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору је свеобухватан концепт за подршку земљи кандидату при побољшању њеног система унутрашње контроле и обухвата међународно признате стандарде и добру праксу ЕУ у погледу интерне контроле у целом јавном сектору. **Екстерна ревизија** односи се на функцију **врховне ревизорске институције**, која је **одговорна Парламенту**. Интерна финансијска контрола у јавном сектору и екстерна ревизија односе се на целокупан јавни буџет, посебно на приходе и расходе на централном нивоу, укључујући ту и страна средства. Што се тиче екстерне ревизије, од земље кандидата очекује се да примени норм е које је дефинисала Међународна организација врховних ревизорских институција – **INTOSAI** – посебно декларација из Лиме и Мексика, које предвиђају да те институције буду функционално, институционално и финансијски независне и да буду одговорне само Парламенту.

Остала релевантна питања у овом поглављу тичу се заштите финансијских интереса ЕУ. Ово питање обухвата и оперативну сарадњу земаља чланица, које морају да буду способне да ефикасно сарађују с Европском комисијом и да извештавају о свим сумњивим случајевима и нерегуларностима, као и о злоупотребама. Такве сарадње морају да обезбеде заштиту фондова ЕУ на најмање оном нивоу на којем су заштићени национални фондови. Током припреме за чланство неопходно је да земља кандидат успостави ефективне структуре и капацитете за сарадњу и координацију.

Овај део поглавља садржи **неказнене аспекте заштите евра од фалсификовања**, као што су забрана употребе медаља и жетона сличних кованицама евра, обавеза финансијских институција да повуку фалсификоване банкноте и кованице, као и оснивање тела и поступака за ефикасну борбу против фалсификовања.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ФИНАНСИЈСКУ КОНТРОЛУ

Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара преговарачке групе за финансијски надзор именују се из Министарства финансија.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Државне ревизорске институције, Народне банке Србије, Министарства унутрашњих послова, Министарства правде, Републичког секретаријата за законодавство, Канцеларије за ревизију система управљања средствима Европске уније и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Држава кандидат за чланство у ЕУ спроводи реформе чији је циљ унапређење управљања јавним финансијама развојем система управљања и контроле над коришћењем јавних средстава, а да би као држава чланица била спремна за изазове које доноси чланство у ЕУ и могућности у погледу коришћења финансијских средстава Европске уније. Значај ефективног система унутрашње финансијске контроле у јавном сектору је у томе што доприноси **успешнијем и одговорнијем коришћењу буџетских средстава на државном и локалном нивоу.**

Истовремено, развојем овог система у јавни сектор уводи се нов приступ управљању дефинисањем стратешких циљева у обављању делатности, сагледавањем ризика, као и успостављањем јачих контролних механизма у прикупљању и трошењу буџетских средстава. Што се тиче екстерне ревизије, усклађивањем са захтевима у процесу приступања утиче се на успостављање функционално и оперативно **независне врховне ревизорске институције.** У области сузбијања неправилности и превара у вези са финансијским интересима ЕУ држава кандидат треба да обезбеди неопходне административне капацитете који ће се бавити питањима **сузбијања неправилности и превара** у коришћењу финансијских средстава ЕУ, као и да успостави одговарајућу административну структуру потребну за **борбу против кривотворења** новчаница и кованица **евра.**

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 32 одржан је 17. Октобра 2013. године.

.....
Билатерални скрининг за поглавље 32 одржан је 26. Новембра 2013. године.
.....

33

ФИНАНСИЈСКЕ И БУЏЕТСКЕ ОДРЕДБЕ

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Ово поглавље обухвата правила која се односе на **финансијска средства** неопходна **за финансирање буџета ЕУ** („сопствена средства“). Буџетска средства ЕУ прикупљају се из **три основне врсте** прихода: **традиционалних сопствених** (приходи од царина, укључујући и царине на пољопривредне производе и дажбине на шећер); **сопствених средстава по основу пореза на додату вредност** и **сопствених средстава из уплата држава чланица на основу бруто националног дохотка**. Земље чланице морају да имају одговарајући административни капацитет да адекватно координишу и обезбеде тачан буџет, прикупљање, исплату и контролу сопствених средстава. **Правне тековине** у овој области су **директно обавезујуће** и не изискују преношење у национално законодавство. Међутим, потребно је предузети све неопходне кораке да би се обезбедила пуна и правилна примена правила о сопственим средствима од тренутка приступања.

Уплате сопствених средстава држава чланица на основу бруто националног дохотка најважнији су извор прихода Европске уније и у знатној мери су директно повезане с економском снагом појединих држава чланица. Годишњи буџет планира се у оквиру Финансијске перспективе, која чини вишегодишњи финансијски оквир за буџетске приоритете током средњорочног периода и она се пре свега бави расходном страном буџета, односно програмима који се финансирају из заједничког буџета Европске уније.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ФИНАНСИЈСКЕ И БУЏЕТСКЕ ОДРЕДБЕ

Председник, заменик председника, секретар и заменик секретара преговарачке групе за финансијска и буџетска питања именују се из Министарства финансија.

Чланови преговарачке групе су представници следећих органа и организација: Народне банке Србије, Министарства привреде, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Републичког завода за статистику, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за европске интеграције.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Од приступања ЕУ држава чланица **уплаћује потребне доприносе у заједнички буџет ЕУ**, тако да је **у могућности** да у одређеном износу **користи средства из одговарајућих фондова ЕУ**. Спровођење правних тековина ЕУ у овој области подразумева да држава чланица располаже административним капацитетом који ће бити у могућности да на поуздан и прописан начин обавља делатности у вези с одређивањем и стављањем на располагање финансијског доприноса земље чланице буџету ЕУ.

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 33 одржан је 27. ЈАНУАРА 2015. ГОДИНЕ.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 33 одржан је 24. МАРТА 2015. ГОДИНЕ.
.....

33

ТЕМЕ ПОГЛАВЉА И ПРЕГОВОРА

Основна тема овог поглавља – о ком се разговора **на крају преговарачког процеса**, када је већ извесно да ће држава кандидат постати држава која приступа ЕУ – јесте **учешће будуће државе чланице у раду институција Европске уније**. То подразумева да се одреди **колико представника** и у којој институцији ће имати држава која приступа Европској унији, али и **на који начин ће гласати у одређеним телима** и како се рачуна број гласова које ће имати та држава.

Основно што се одређује јесте број гласова у **Европском савету** и **Савету министара Европске уније**. Прецизно се утврђује који број гласова ће будућа држава чланица имати када се одлучује у оквиру Савета а одлуке се доносе квалификованом већином. Европски савет је тело које чине шефови држава и влада држава чланица ЕУ. Савет министара ЕУ има више формата, у зависности од теме, али то тело увек чине министри држава чланица, с тим што могу да буду из различитих ресора.

Европска комисија је сада састављена од онолико комесара колико има држава чланица Европске уније, тако да је свака држава приступањем добила могућност да добије и једног комесара који ће бити држављанин те државе.

Европски парламент је институција за коју се посланици који га чине бирају на непосредним изборима. Држава по ступању у чланство стиче право да њени држављани буду бирани за чланове Европског парламента, као и да њени грађани гласају. Лисабонски уговор је одредио укупан број посланика Европског парламента. Колико ће свака држава чланица имати посланика у ком сазиву, одређује Савет ЕУ – пре сваких избора, а који се одржавају сваких седам година.

ИНСТИТУЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕСТВУЈУ У ПРЕГОВАРАЧКОЈ ГРУПИ ЗА ИНСТИТУЦИЈЕ

Преговарачком групом за институције председава Канцеларија за европске интеграције, а чине је представници следећих органа и организација: Министарства спољних послова, Министарства правде, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Министарства финансија и Републичког секретаријата за законодавство.

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ЗА СРБИЈУ И КОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ ТИМЕ ПОСТИЖЕМО?

Након приступања **нова држава чланица** стиче **право да именује судију у Суд Европске уније**, затим **гувернер Народне банке** сваке државе чланице **учествује у раду Европске централне банке**, у **Европском ревизорском суду** свака држава чланица има **члана**, као и у **Европском економском и социјалном комитету**, **Комитету региона**, а добија и место **члана Савета гувернера Европске инвестиционе банке**, и **члана у научно-техничком одбору Евроатома**.

Више тела, агенција, одбора и група постају доступни држави чланици ЕУ. Тачније, представници држава чланица учествују у њиховом раду, а на основу правних аката којима су формиран и у складу с процедуром која је тим актима дефинисана.

Још једна од значајних тема прецизираних у овом поглављу јесте **питање језика** будуће државе чланице. У оквиру овог поглавља биће потврђено да српски језик постаје званични језик Европске уније. То значи да ће целокупна правна тековина морати да постоји и на српском језику, а што ће бити правно обавезујућа верзија с обзиром на то да ће **српски језик бити службени језик ЕУ** – што значи језик оснивачких уговора и правних тековина ЕУ.

За ово поглавље, због његове специфичности, није било скрининга.

Преговарачко поглавље 35 је специфично у случају преговора о приступању Србије. У ранијим преговорима о чланству с Европском унијом обухватало је питања која не могу да се сврстају ни у једно друго преговарачко поглавље или за расправу о питањима која се појаве пошто је одређено поглавље привремено затворено, а да би се избегла потреба за поновним преговарањем о тим поглављима. Због тога у овом поглављу нема унапред дефинисаних правних тековина ЕУ.

У случају преговора са Србијом, осим тих питања, Европска унија је одлучила да преговарањем у вези с поглављем 35 прати и напредак у дијалогу Београда и Приштине. То је утврђено Преговарачким оквиром ЕУ за вођење приступних преговора са Србијом, који каже да ће се „питање нормализације односа између Србије и Косова разматрати у оквиру поглавља 35 ‘Остала питања’ као посебна ставка којом се треба бавити у раној фази преговора, као и током целог процеса преговарања, а у посебно оправданим случајевима и у оквиру других релевантних поглавља.^[60] То значи да се у оквиру поглавља 35 неће водити расправа о темама које су предмет дијалога Београда и Приштине, већ о примени договора насталих у оквиру дијалога Београда и Приштине.

Имајући у виду значај дијалога Београда и Приштине, на поглавље 35 односиће се правила вођења приступних преговора утврђена у преговарачком оквиру ЕУ, а која се према новој методологији преговора⁶¹ примењују на поглавља 23 и 24. То се првенствено односи на потребу обезбеђивања свеобухватне равнотеже у преговорима. Преговарачким оквиром утврђено је да „мора бити обезбеђена општа равнотежа у погледу напретка преговора у оквиру свих поглавља. С обзиром на повезаност између поглавља 23 ‘Правосуђе и основна права’ и 24 ‘Правда, слобода и безбедност’ и вредности на којима је Унија заснована, као и имајући у виду њихов значај за спровођење правних тековина ЕУ у свим областима, уколико напредак у оквиру поменутих два поглавља буде у значајном заостатку у односу на целокупан напредак преговора, и пошто спроведе све друге расположиве мере, Комисија ће, на сопствену иницијативу или на захтев једне трећине држава чланица, предложити да не препоручи отварање и/или затварање других преговарачких поглавља, као и да прилагоди повезане припремне активности, према потреби, док се неравнотежа у оствареном напретку не реши.”⁶²

60 Тачка 23 Преговарачког оквира ЕУ.

61 Нова методологија ЕУ за вођење преговора први пут је делимично примењена током преговора са Хрватском 2005. године (увођењем мерила за отварање и затварање поглавља), а у потпуности је примењена за преговоре са Црном Гором 2012. године. Методологија утврђена за преговоре са Црном Гором се сходно примењује и на преговоре са Србијом.

62 Тачке 24 и 25 Преговарачког оквира ЕУ.

Поред примене клаузуле о равнотежи на поглавље 35, примена правила вођења приступних преговора утврђена за поглавља 23 и 24, а која се могу применити и на поглавље 35, подразумева и да ће се њиме стране бавити у раној фази приступних преговора и да може да садржи и прелазна мерила.⁶³

.....
Експланаторни скрининг за поглавље 35 одржан је 22. ЈАНУАРА 2014. ГОДИНЕ.
.....

.....
Билатерални скрининг за поглавље 35 одржан је 22. ЈАНУАРА 2014. ГОДИНЕ.
.....

35

63 Видети тачке 42, 43 и 44 Преговарачког оквира ЕУ.

УЛОГА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА У ПРЕГОВОРИМА

Активна улога цивилног друштва у процесу преговора од велике је важности за информисање, саветовање и укључивање стручне и заинтересоване јавности, јер се тиме обезбеђује транспарентност целокупног процеса, а тиме и широка подршка јавности целокупном процесу приступања Европској унији и његов легитимитет.

Извештај о напретку Србије за 2014. годину у делу о политичким критеријумима наглашава да снажно цивилно друштво представља кључну компоненту сваког демократског система и да као такву треба да је признају и третирају и државне институције. Такође, истиче се да је потребно оснажити учешће Народне скупштине и других учесника, укључујући ту и цивилно друштво, у процес приступања Европској унији.

Иако представници организација цивилног друштва, а ту спада и Привредна комора Србије, нису чланови преговарачких група, Одлука о образовању Преговарачког тима за вођење преговора о приступању Републике Србије Европској унији даје могућност да се стручне организације и стручњаци у одређеним областима укључе у рад појединачних преговарачких група ради решавања одређених сложених питања која се односе на задатке Преговарачког тима.

Саме организације цивилног друштва формирале су до сада неколико коалиција чији је циљ праћење процеса преговора (Проговори о преговорима, ПреУговор), као и посебан механизам сарадње с Владом Србије и Народном скупштином – Национални конвент о Европској унији, који окупља око 300 организација које прате преговоре по преговарачким поглављима. Политички оквир за учешће Конвента и Парламента у приступним преговорима дефинисан је Резолуцијом о улози Народне скупштине у преговорима о приступању Републике Србије Европској унији из 2013. године.

Одбор за европске интеграције Скупштине Србије донео је потом 4. јуна 2014. године Одлуку о поступку разматрања предлога преговарачке позиције у процесу преговора о приступању Републике Србије Европској унији, у којој се наводи да овај одбор обавезно пре разматрања предлога преговарачке позиције разматра предлоге и препоруке представника цивилног друштва, односно Националног конвента о ЕУ (НКЕУ).

Организације и коалиције цивилног друштва из целе Србије у оквиру НКЕУ организовале су 21 радну групу да би пратиле ток преговора и спровођење реформи у областима из 35 преговарачких поглавља. Конвент и његове радне групе раде на формулисању мишљења и препорука за преговарачке позиције Владе Србије.

Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом је током 2013, 2014. и 2015. године, у сарадњи с Преговарачким тимом за вођење преговора о приступању Републике Србије Европској унији и надлежним институцијама за одговарајућа преговарачка поглавља, радила на укључивању организација цивилног друштва у процес преговора о приступању.

Досадашњи модалитети учешћа организација цивилног друштва у овом процесу обухватили су пре свега:

1. интернет пренос експланаторног скрининга

Интернет пренос експланаторног скрининга организован је за 31 преговарачко поглавље. Сви позиви за праћење интернет преноса експланаторних скрининга били су јавни и објављени су на званичној интернет страници Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом. Интернет преносима експланаторног скрининга присуствовало је више од 500 представника релевантних организација цивилног друштва;

2. припрему билатералног скрининга

Укупно 14 организација доставило је своје прилоге за припрему билатералног скрининга за поглавље 23, и то: Аутономни женски центар, Удружење грађана за борбу против трговине људима и других видова родно заснованог насиља – Атина, Фонд за хуманитарно право, Кућа људских права и демократије, коју чине следеће организације – Београдски центар за људска права, Грађанске иницијативе, Хелсиншки одбор за људска права у Србији, Комитет правника за људска права, Центар за практичну политику, као и Коалиција прЕУговор, коју чине следеће организације – АСТРА, Београдски центар за безбедоносну политику, Центар за истраживачко новинарство Србије, Центар за примењене европске студије, Група 484 и Транспарентност Србија;

3. организацију састанака упознавања организација цивилног друштва с детаљима билатералног скрининга

Овакви састанци организовани су до сада за укупно 30 поглавља. Састанке су водили Шеф преговарачког тима и шеф преговарачке групе. Присуствовали су многи представници организација цивилног друштва, укључујући ту и представнике синдиката, привредних комора, научних института и стручних удружења. Учесници су те састанке оценили изузетно корисним и они представљају добар пример за информисање представника организација цивилног друштва након завршених скрининга у вези са свим преговарачким поглављима;

4. учешће у изради Акционог плана за преговарачко поглавље 23 – Правосуђе и основна права

У сарадњи с Министарством правде, Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом позвала је организације цивилног друштва да учествују у припреми Акционог плана за Поглавље 23 –

Правосуђе и основна права. Тако је већ за први нацрт Акционог плана 5 организација послало своје предлоге, док је 7 организација доставило коментаре на Нацрт овог акционог плана.

Акциони планови за поглавља 23 и 24 све време су били јавни на интернет презентацији Министарства правде, доступни и отворени за коментаре заинтересоване јавности;

5. организовање обука за представнике организација цивилног друштва на тему процеса преговора

Током ових обука представљене су правне тековине ЕУ и релевантно национално законодавство, као и искуства стручњака из преговарачких група и организација цивилног друштва из региона и ЕУ.

ШТА СМО НАУЧИЛИ ОД ЗЕМАЉА КОЈЕ СУ СЕ ПРИДРУЖИЛЕ ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ – КАКО СЕ НА НАЈБОЉИ НАЧИН ИЗБОРИТИ ЗА ИНТЕРЕСЕ СВОЈЕ ЗЕМЉЕ У ПРЕГОВОРИМА С ЕУ?

Приступање ЕУ утиче на читаво друштво, али одговорност у процесу преговарања припада јавној администрацији. Стога је, ради ефикасности читавог процеса, неопходна институционална меморија; морају се користити све постојеће институције и структуре, али и укључивати сви стручни потенцијали у земљи.

Неопходно је износити став Србије „једногласно“, координисати политику у свим министарствима, на свим нивоима (министри и службеници једне владе не смеју никада да буду у несагласју једни с другима) и имати јасну поделу одговорности.

Пошто се препоручује да се преговарачка позиција у преговорима с ЕУ не мења без ваљаног и очигледног разлога, потребно је да се претходно та иста позиција (и у њеном саставу већ разрешене дилеме) тестира с различитим актерима – да се не би оставило места импровизацији – па да се као таква усвоји на највишем политичком нивоу у земљи.

И још...

У вези с питањима која су нам битна, треба да се побринемо да сви остали знају довољно унапред какав тачно резултат очекујемо и да се потрудимо да се наш „глас чује“. Ако дамо обећање, треба и да га испунимо. Треба да смо флексибилни и способни да брзо реагујемо, да имамо спреман „план Б“ уколико пропадне „план А“. На преговоре у Брисел треба да пошаљемо наше најбоље стручњаке из државне управе – не можемо себи приуштити да то не урадимо.

И још...

У преговорима се препоручује поштовање правила облачења, обраћање пажње на говор тела и дикцију, коришћење формалног језика и устаљених форми комуникације с ЕУ, посвећивање посебне пажње уводном обраћању, образложењу главне идеје (односно истицању приоритета) и завршници обраћања. У свим формама обраћања никако не треба заборавити поштовање интеркултуралних разлика.

КОРИСНИ ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ

Корисне интернет изворе можете да пронађете на страници Канцеларије за европске интеграције, у електронском издању Водича кроз преговоре Србије и Европске уније, на адреси:
<http://kurs-pregovori.seio.gov.rs/>

CIP - Каталогизација у публикацији - Народна библиотека Србије, Београд

341.217(4-672EU:497.11)(035)

327.39(4-672EU:497.11)(035)

ВОДИЧ кроз преговоре Србије и Европске уније / [аутори Бранко Будимир ... и др.]. - Београд : Република Србија, Влада, Канцеларија за европске интеграције, 2015 (Београд : Excelsior). - 119 стр. : илустр. ; 23 cm

Подаци о ауторима преузети из колофона. - Тираж 250. - Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-84979-60-7

1. Будимир, Бранко [аутор]

а) Европска унија - Придруживање - Србија - Водичи

COBISS.SR-ID 218502924

www.seio.gov.rs

[Facebook.com/KancelarijaEvropskeIntegracije](https://www.facebook.com/KancelarijaEvropskeIntegracije)

[@SEIOrs](https://twitter.com/SEIOrs)